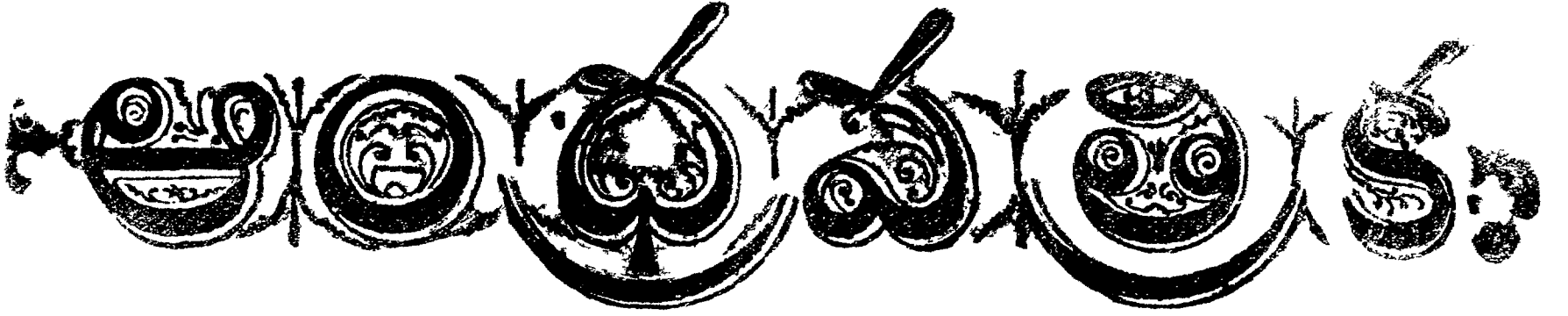

విడివత్రిక 1-౩ 0-1-6

Register No. M. III8.

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

311413

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూలై నెల 17-వ తేది శుక్రవారము
శ్రీ క్రొధననామ సంవత్సరము, ఆషాఢమాస బహుళ ద్వాదశి ౧౨.

No. 91
సంచిక ౯౧

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష దీక్షి చూచి కొనిన మోహముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పోట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
వగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

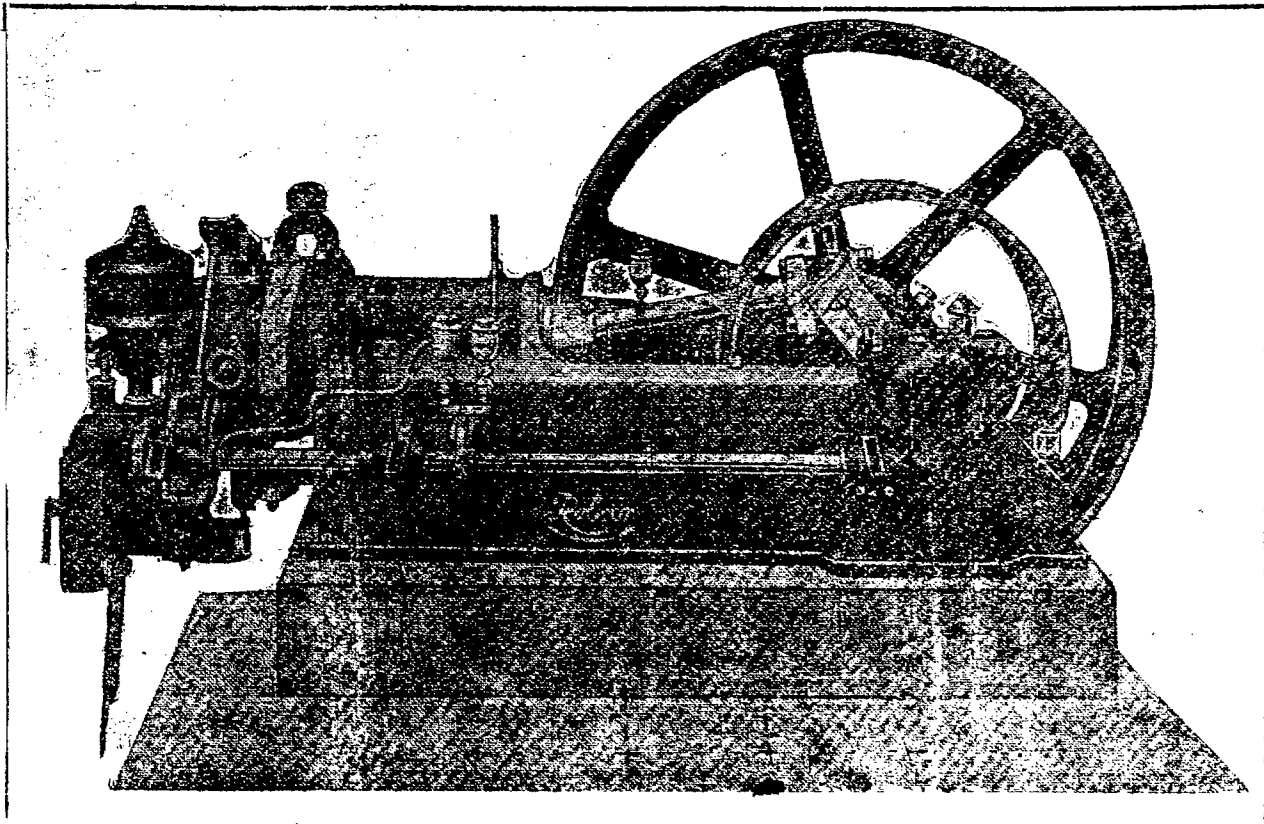

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రేరి రోడ్డు, ఫోర్ట్ బొంబాయి.

The Best and Up-to-date Engine in the Market

“రాబ్ సక్” లాంగుష్ట్రాక్ న్యూటైపు సెమిడి సెల్ క్రూడ్ ఆయిలు యింజనులు

1980

లోడు లాగుటలో ప్రసిద్ధి చెందినవి. ఎంత మడ్డి క్రూడ్ ఆయిలుతోనైనా చక్కగా పనిచేయును. ఆయిలు బహు తక్కువగ ఖర్చగును.
వేవరై జరును తరుచుగా క్లీక చేయ నవసరములేదు. ఇంజనులు భారీవిగానున్నా, సామానులు బలముగాను,
ఔంతు లధికముగానున్న వుండుటచే చాలకాలము చక్కగా పనిచేయును. ఇంజను నడిపించుటకు విశేష శ్రమలేనము అక్కరలేదు
సోలో యేజంటు:-

లండన్ ప్రేడింగు కంవెని, బెజవాడ (ఇండియా)

Telegrams “LAKSHMI” Bezwada.

(అన్ని రకముల మిల్లుసామానులు డై రెక్టుగా యింపొమ్మచేసి స్థావరముంచువారు “రాబ్ సక్” గ్యాసుయింజనులు, స్టాంబులకున్నా సోలో యేజంటు)

అంతర్జాతీయము

అమెరికామై ననుండు సక్రమముగా 800 పుటములు వేయబడినది. ముక్త్యాలరాజావారి సంస్థానమున స్వీకృతముగా ముద్రతయగుచేయబడినది.

అమెరికామై ననుండు సక్రమముగా 800 పుటములు వేయబడినది. ముక్త్యాలరాజావారి సంస్థానమున స్వీకృతముగా ముద్రతయగుచేయబడినది.

ఆంధ్రము:— మేనేజరు, ఆర్థరసాయనశాల, ముక్త్యాల, (కృష్ణాజిల్లా)

జర్మనీ వారికి మూల వ్యాధిని నివారించుట ఎట్లు

తెలియును. ప్రపంచమున అంతయు వేనకు వేయబడినది. హడెన్ సాను వాడి స్వస్థత చెందియున్నారు.

గొప్ప జర్మనీ మూలవ్యాధినివారికి. బర్లిన్ నేట్లు విశ్వవిద్యాలయ క్లినిక్ నందు మూలవ్యాధికి గల ఔషధము హడెన్ సాను యొక్క టిప్. హడెన్ సాను తప్పక మూలవ్యాధిని ఎండబెట్టి, రాబునట్లు చేయును. మరి యొక క్షణముకూడ వ్యాధిచే బాధపడవద్దు. నేడే ఒక ట్యూబును కొనుడు. ధర 1 కి రూ 2.40 ప్రత్యేక స్పెషియల్ పెద్దపై బాది గలదు. పూర్తిగా తృప్తిలేనివో వైకము వాడినీయుటను.

చురుకుగా పనిచేయునట్టి ఏజంట్లు కావలెను.

- Sole Agents:—THE INTERNATIONAL TRADERS, 1961 Sankdi Sheri. Telegram.—"Special. AHMEDABAD
- Agents for Andhradesa:—Mr. K. A. RAJU, Goraga, Post Vissakoderu, Tp. Bhimavaram Kistna Dt
- Agents for Madras Presidency:—Messers, DADHA & Company, Esplanade, MADRAS.
- Agents for Mysore & Goorg:—Messrs JONES & Co., No. 5, Gundopenth Street, Bangalore city.
- AGENTS for Travancore:—KRISHNA & Company, Trivandrum.

గణములలో శ్రేష్ఠము! బజారునందలి రకములన్నిటికంటె మేలైనది!! వెలలో సరసము!!!

రాజేశ్వరి

బొరాక్సునబ్బు

చర్మవ్యాధులకు

వజ్రయుధము

వైసపువట్టులు, అన్ని రకముల సబ్బులు కూడ దొరుకును. అన్ని స్థలములలో ఏజంట్లు కావలెను. ఆర్. ఆర్. సోపు అండ్ క్యాండిల్ వర్క్స్. బెజి వాడ.

కరంచందు చిల్ దాను

బంగారు, వెండి నగల వర్తకులు, సాళుకారు వేట, మద్రాసు. 1911

దరఖాస్తు పంపిన క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

మీకు వినగ కావలసిన నుతయారు చేసి యిచ్చెదము.

మావద్ద మేలురకం కేంపులు, పువ్వురాగములు, పచ్చలుచేర్చి కట్టబడిన టీకాలు, జడవిల్లులు యేరకములలో నైనను. ఎంత సైజులో నైనను గలవు. లేనివి తయారుచేసి యిచ్చెదము. ఇదిగాక పలురకముల బంగారుకాళాలు, గొలుసులు, వెండిచెంబులు, గొలుసులు, నాణాకు సామానులు మొదలగునవి అమృతమునకు సిద్ధముగానున్నది. కానుబంగారు చొక్కపువెండికాపుల మొదలగువాటికి పూచీనిచ్చెదము.

కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, శనగపాటి కోటయ్యబ్రదరు, ప్రొపైటర్లు. ఆంధ్రజ్యోతి లిరిమాన్యు ఫాక్చరీంగు కంపెనీ, హైదరాబాద్. బ్రాంచి: 51, చైనాబజారురోడ్డు, హైదరాబాద్.

చేబ్రోలు (గుంటూరుజిల్లా)

జూలై 15:—జూలై 14 వ తేది 1 గంటకు చేబ్రోలు గ్రామములో బోర్డు గరబ్ న్యూలులో బాపట్ల తాలూకా బోర్డు ప్రసిడెంటు యల్వ నుకుగాను బోర్డు మీటింగు బాపట్ల తాలూకా కారంచెడు గ్రామ కాపురస్థులును, తాలూకా జిల్లా బోర్డు మెంబరుగారును; యమ్. యల్. సి గారైన మ-రా-శ్రీ, జాగరమాడి కృష్ణస్వామి చౌదరిగారి అధ్యక్షతక్రింద జరుపబడెను. బోర్డు మెంబర్లు 16 మందికిగాను 13 రు మెంబర్లు హాజరైరి.

బాపట్ల గ్రామ వాస్తవ్యులును; న్యాయవాదియును, తాలూకాబోర్డు నై సుప్రసిడెంటుగారును ఆయిన మ-రా-శ్రీ, కోన వెంకట్రావు పంతులుగారిని ఏకగ్రీవముగా బాపట్ల తాలూకాబోర్డు ప్రసిడెంటుగా ఎన్నుకొనిరి. ఈ మీటింగు చూచుటకుగాను చేబ్రోలు; బాపట్ల తాలూకాలోని వివిధ ప్రాంతములవారు మూడు 60 మంది విచ్చేరిరి. గుంటూరు జిల్లాలోని బాపట్ల తాలూకా బోర్డు మెంబర్లు మాత్రమే వివిధ మయిన ప్రయాణాభిరుద్ధులు లేకుండా బోర్డు మీటింగులకు వ్రయ ప్రయాసలకు లోనై హాజరవుచున్నారు. ప్రజలతరఫున బోర్డు మెంబరుగార్లకు అభివృద్ధిని లాభించుచున్నాను. ఇతర బోర్డులవారుకూడా ప్రయాణాభిరుద్ధులు బాపట్ల తాలూకాబోర్డు వారి మాదిరిగా పుచ్చుకోకుండా వుండగలందులకు కోరబడుచున్నారు.

ధర్మ వైద్యశాల

బాపట్ల తాలూకాబోర్డు మెంబర్లు 13 రు ధర్మవైద్యశాలను సందర్శించి వారి అభిప్రాయమును యీ క్రిందివిధమున వెల్లడించిరి.

“ఈ వైద్యశాలను బాపట్ల తాలూకా బోర్డు మెంబర్లు చూచుట సంభవించినది. దినదినము ఈ వైద్యశాలవల్ల లాభము పొందు రోగులసంఖ్య చాలామోపుగా కనబడుచున్నది. వైద్యశాలవల్లను మంత్రసానివల్లను ఈ గ్రామమువారికే కాక చుట్టు ప్రక్కల గ్రామములవారికిని చాలా ఉపయోగకర మనుటకు సందియులేదు. ఈ వైద్యశాలలన ఈ గ్రామములో బోర్డువారు రూరలు డిస్పెన్సరీ స్థాపించని కొరత తీరుచున్నది. బోర్డువారు ఆర్థికస్థితినిబట్టి వీలున్నంతవరకు విరాళ మొసంగుట ముఖ్య కర్తవ్యము.

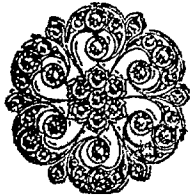
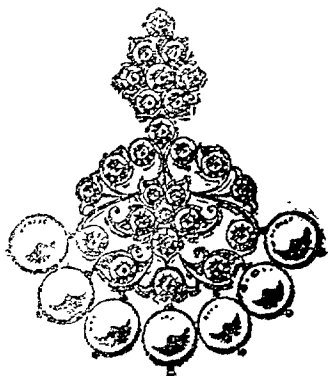
బోర్డు మీటింగుకు వచ్చిన మెంబర్లును యితర ప్రేక్షకులకును నూర్యదేవర బసవయ్యగారున్న బోడిపూడి భద్రయ్యగారున్న భోజనాదిసదుపాయముల గావించిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

వెల్లింగ్ టన్ సి సి మా

11-7-25 శనివారమునుండి 17-7-25 శుక్రవారమువరకు సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 అటలు రాత్రి 9-30 శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 8 గం-15 ని॥ కూడ ప్రదర్శనము గలదు. పాతీస్ క్రొత్త శీరియల్

రూత్ రోలండు ఇన్ రూత్ ఆఫ్ రేంజి (3 వ భాగము) అత్యద్భుతము, తప్పక చూడతగినది.

ఆంధ్ర ఖద్దరు బ్యాంకు లిమిటెడ్

హక్కిమగోదావరి జిల్లాలో ఖాదీ యభివృద్ధి

18-7-25 వ తేదీన ఈ సంవత్సరము మొదటి నూడు చూసములలో నీ జిల్లాకు జరిగిన ఖాదీ యభివృద్ధి నివేదిక నొకదానిని ప్రకటనార్థము పంపియుంటిమి. సబర్కతినుండి పంపబడిన సర్క్యులరుకు జవాబు ఈ జిల్లాలోని ఖాదీ ప్రచారములు అక్టోబరు 1924 నుండి 1925 మార్చి ఆఖరువరకు జరిగిన ఖాదీ పనియొక్క నివేదికను పంపిరి. ఆ జిల్లాలో ఖాదీ పుష్కలముగా పంపియింపబడినది. ఈ సంఘములన్నియు కలిపి ఆరు నెలలలో రు 86071-9-10 కి మృత్యుగల ఖద్దరు నమ్మిరి.

ఈ మొత్తము ఈ సంవత్సరము మొదటి నూడు నెలల అమ్మకము మొత్తమునకు కంటింపుకు మించియున్నది. ఈ సంఘములనుండి చేయబడిన అమ్మకములు నెలలవారీగా నిలువడిగా నున్నవి. ఇది చాల ఉత్సాహకరముగా నున్నది. ఖాదీ యభివృద్ధి విషయమై నిరాశ యనుమానములు గలవారికి ఇది యొక్క గొప్ప సంతోషనివారకావకము.

వీనిలో కెల్ల మోహనదాసు ఖద్దరు పరిశ్రమాలయము రు 6452-7-6 అమ్మకముతో మిన్నయై నెగడుచున్నది. తరువాత నెక్కుడు మొత్త మమ్మినది నిడదవోలు జిల్లా ఖద్దరుబోర్డు డిప్యూటీ వా రమ్మిన మొత్తము 5712-0-8. పెద్ద మొత్తములమ్మినవానిలో నూడువ సంస్థ రు 5474-13-8 అమ్మిన ఏలూరు తాలూకా కాంక్షాన సంఘము. వెనువెంటనే 5112-2-6 తో భీమవరము సంఘము. మిగిలిన సంఘముల అమ్మకముల నీక్రింద హెచ్చుమొత్తమువారీగా నివృత్తుచున్నాను.

శ్రీరామా ఖద్దరు నిలయం వుండుటూరు.	8166-4-0
ఆచంట సంఘం	2515-7-0
తణుకు	2148-9-6
మల్లపాలెం.	1428-4-2
యర్నూరు	1189-12-6
చెందులూరు	955-4-0
పాపిరవూడ	941-4-0
పొలమూరు	665-8-6
దేవరపల్లి	369-14-8

వివిధసంస్థలు నడుపుటకు బాధ్యులగువారు వారివారి సంస్థలను ఇకముందు ఎక్కువ ఉత్సాహముతో నడపి మానవత్వ గాంధీ ఈదేశమునకు వచ్చినపుడు ఆదర్శప్రాయముగా నుండు రని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఆంధ్ర ఖద్దరు బ్యాంకు లిమిటెడ్, గుంటూరు

సర్క్యులరు ౧౯

ఆర్యా అభిలభారత ఖాదీబోర్డువారు ఖద్దరుపనిలో పనిచేయుచున్న వారి విషయమై యాదినవ నమోదైన సంజాయిషీని కొరచున్నారు గాన దయచేసి వెంటనే జవాబు ప పించ ప్రార్థింతులు.

జ ధా రు

(౧) పనిచేయువారి పేరు, (౨) వారికి నియమించిన పని ఏ సంస్థలో పనిచేయుచున్నది, (౩) విద్యాసంపత్తి అనుభవములు, (౪) వారు యావత్కాలము వినియోగించువారా? లేక కొంతకాలము పనిచేయువారా? (౫) గౌరవభృతి పుష్కలము వారా? లేక గౌరవనేనయ్యా? (౬) ప్రతి నెల వేతనమా? లేక అల్లవెన్నా? (౭) వారు తొంతికాలమే పనిచేయువారైనవో వారివృత్తిమేమి?

కాతా వెంకటచలపతిరావు,

కార్యదర్శిగాను.

డీ డక్లన్ మిల్లు ట్రోర్స్ కంపెనీ

లిమిటెడ్, బెజవాడ.

రైసుమిల్లులకు కావలసిన యావత్సామానులు సకలమైన ధరలకు సప్లయిచేయబడును. ఎప్రి, సిమెంటు, సాట్టు, వైర్ గాళ్లు, జల్లెడకేకులు, హెచ్చింగులు, వైపులు, అన్ని నైపులు చెన్న పురి రేల్వే ప్రకారం బెజవాడలో డెలివరీ యివ్వబడును. ఒక బ్రతులు ఆర్డరు యిచ్చినచో మావరసరయ సామానుల యొక్క న్యాయతయు తమకే గ్రహించగలరు.

N. B. ఆయిల్ ఇంజనులు, స్టీం ఇంజనులు, హెల్లు, పల్లరులు వగైరా మెషీనరీకి కూ చెన్న పురి కార్యాలయము 118 రు మద్రాసుకు ప్రాయగోరీనాము.

బంగారు వెండినగలతో

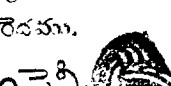

ఏవి కావలసినను మావద్ద సిద్ధముగా నున్నవి

మాకు చిన్నివి పెద్దవి అను వ్యత్యాసము లేదు. కష్టము నులభము అను భేదములేదు. పెద్దవారు వచ్చినను చిన్నవారు వచ్చినను ధరలయందు వ్యత్యాస ముండదు. ఎంతకాలము గడిచినను మాబిల్లుతో మీరు మావద్ద తీసిన నగలను తెచ్చిన అప్పటి బహుధనముబట్టి వైక విచ్చేదము. ఆర్డరిచ్చిన తృప్తికరముగా లేనిచో, హరియొక నగను యిచ్చెదము. లేక వైకము కావలసినను తిరిగి వాప సిచ్చెదము. సవరం బంగారుకు సీమవెండికి పూచీచ్చెదము. యింత తెలుపజే! మా కాతాదాదులకు తృప్తికలిగించుటయే మా ముఖ్య ఉద్దేశము. 172 పుటలుగల విచిత్రమైన క్యాలటూరు రు. 1-0-0

ఇదివరలో మా ప్రదర్శనశాలకు రానివారు ఒకడభా రాగోరెనము.

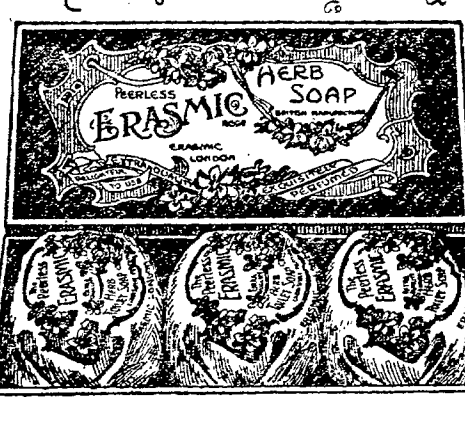

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ

నగలవ రకులు, 25, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

నిరపాయ కరమైన ఎరాస్మిక్ సబ్బు బిల్లులు

ప్రతి ఒక్కరికి తగినవి-బిడ్డలకు స్నానముచేయుటకు-తల్లికి యవ్వనమునందున్న ఆందము

శాశ్వతముగా యుండుటకును- తండ్రికి పరిశుద్ధ మిచ్చుటకును, శ్రేష్ఠమైనది. మిక్కిలి సున్నితముగా సువాసనచేర్చబడినది. మితవ్యయము గలది. అరిగి పోయినప్పుడు కూడ మొదట నుండి నల్ల మంచి సువాసన గలిగియుండును.

ఈ రకము, ఇతర సుప్రసిద్ధమైన ఎరాస్ మిక్ రకములు అన్ని దుకాణములందును దొరకును.

“ఎరాస్మిక్” అత్తరు తయారుచేయునట్టి వారిచే

లండన్, పారిసులో తయారు చేయబడును.

అశ్వగంధి | ఆశ్వగంధిచే తయారుచేయబడిన నంజీని.

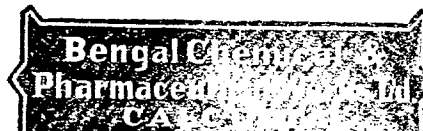
బలహీనమైన నరములకు, దుర్బలమైన మెదడుకు, బలములేని కండరములకు,

ఈ అమోఘమైన ఔషధము శతావరి, బల, తల్మఖానా, గ్లిసెరొఫాస్ఫరేటులు, ఇతర మామూలు ఓషధులుచేర్చి తయారుచేయబడినది. అందుచే కలిగిన దుర్బలత్వమునకు ఇది తప్పక మంచిగుణ మిచ్చును

ఇది రహస్యమైన ఔషధముకాదు.

కావలసినవారు వ్రాసిన ఔషధము

సూత్రముకూడ తెలుపబడును.

మనోహర తైలము

గౌరీశంకర్ సోప్ ఇండస్ట్రీయల్ వర్క్సువారి చే తయారుచేయబడు నీతైలము పార్శ్వపునోష్పలు, తలనోష్పలు, కండ్లుమంటలు, నీరుకారుట, పుసులు దుర్వాసములు మొదలగు సర్వశిరోనేత్రవ్యాధులను నిర్మూలముచేయుచు మంచి సువాసనగలిగి యుండును. మెదడును చల్లబరచి మెద్రుకలను పెంచును. శరీరమునకు చరిమిన సకల చర్మవ్యాధులు నశించును.

(రిజిస్టరు చేయబడినది.)

గొల్లపూడి బ్రదర్సు,

సోల్ ఏజంట్సు, ఒంగోలు.

వ్యాపారస్థులకు మంచి కమిషన్ యివ్వబడును.

ఏజంట్లు కావలెను

తలనొప్పి, యిక్ష్మయంబా, చేయ కాలు కట్టుకొనుట, పంటినొప్పి మొదలగువ్యాధులను ఒక్కొక్కములో ఔషధముగల ఖ్యాతికెందిన “జామాతైలమునకు” సమతుల్య మందులేలేని యు లేదు. చాల మోగ్యతాపరములను పొందియున్నది. రు. డి 1, క ఆజోలు 6 యిచ్చి ఉపయోగించి జూడుదు.

అమర్ చెందు, శోభాచెందు

యింగ్లీషుమందు పలనరకు నల్కార్కో, వైట్కో,

మొరాటిక్ ఆసిడ్డు, వ్యాసాస్థులు,

నెం. 63 నైవ్వనాయనిపిగి, మదరాసు.

యూరోపు, ఇండియాలో పార్లమెంటు ఆచారములు

గొల్. డి. బి. స్వామికృష్ణ పిల్లే గారి ఉపన్యాసము

చెన్నపురి శాసనసభాభ్యుత్థులగు గొల్. డి. బి. యల్. డి. స్వామికృష్ణ పిల్లే గారు కోయంబుత్తూరులో జూన్ 27 వ తేదీని యువజన కృష్ణ సవ మందిరమునందు పన్యసించుచు 'యూరోపు, ఇండియాలో పార్లమెంటు ఆచారములు' గూర్చి మాట్లాడిరి. రాల్. బి. టి. ఏ. రామలింగ చెట్టిగారు అధ్యక్షత వహించిరి. అధ్యక్షుడు ప్రథమమున, ఉపన్యాసకుడు ఆ బిల్లావ ప్రవృత్తిని ప్రేక్షకులకు తెలియ జేసిన పిదప ఉపన్యాసకుడు విషయమును గూర్చి యీక్రింది విధముగ జెప్పవలెనను:-

పారిభాషిక విషయములు.

పార్లమెంటరీ ఆచారమునగా రెండు విధముల సాధారణముగ అర్థము జేసికొనవచ్చును. ఒకటి పార్లమెంటులో యే యే విధముగా జేయవలయు జరుగుచుండునో ఆ పారిభాషిక ములన్నిటిని గ్రహించు టాకటి. ఆపనినే నే నీమధ్యజేసి యుంటిని. ఈపారిభాషికము తెన్నియో గలవు. అవి పార్లమెంటరీ జీవితమున కవసరము. అవియున్న గాని అది పూర్తిగాదు. వానిలో యేమార్పు జేయవచ్చును సభ్యులు అభిప్రాయపడెదరు. విదేశీయులకు పార్లమెంటును గూర్చి న వివరములను తెలుసుకొనుటకు మనోహరముగనే యుండును. ఇయ్యవియే 14, 16 వ శతాబ్దములోకో ఆరంభమైయుండును. అయితే యీపారిభాషికముల విధ ప్రేమచేత నెవ్వరును పార్లమెంటు ఆచారవిసరముల తెలుసుకొన గోరరు. ఇది కొంత వివరితము గనుండవచ్చును. కాని ఆస్వల్పముగ వివరములే ఆచరణయందు చాల ప్రయోజనకరములగు నుండును. పెద్దపెద్ద విషయములు ఇంగ్లాండులోనే ప్రతిరోజును పార్లమెంటులో జరుగవు. కాని చిన్నచిన్న విషయములు కొన్ని నిన్ననిన్నటి పార్లమెంటులో గూడ వచ్చుచుండును. అట్టివానిని పరిష్కరించుటకు కామన్సు సభ అనుభవమును బట్టియే జరుగుచుండును. కామన్సు సభ ఆచారమును మాత్రమే దాటిపోగాదని యెవరైన తెలుసుకొన గోరవచ్చును. ఒక ఉదాహరణ దెల్పెదను. అధ్యక్షుడు యేదైన ఒక విషయమును సభముముగ లేదని ప్రోసిజేయవచ్చును. అయితే ఆసభలో నే యే సభ్యుడు దెచ్చిన విషయము ఆక్రమమున ప్రోసిజేయబడెనో ఆసభ్యుడుగాని మరియొకరు గాని అప్పీలుజేయవచ్చుననియు అప్పుడు అధ్యక్షుడు యేల ప్రోసిజేనో సభకు కారణముల తెలుపవలెననియు అమెరికా ఆచారము యాధిపత్యమునది, తెలిసినది. నేను ముఖ్యమైన విషయమున లొంగిపోవుచు న్నానని నాకు తెలియును. ఈఆచారమును అధ్యక్షుడు దీని కొనడని నాకు తెలియును. నాకు చెన్నపురి శాసనసభ స్టాండింగ్ ఆర్డర్ల రక్షణ నొసంగును. వానిని సంస్కరించువరకు నాకు అప్పీలు బాధ యుండును. అమెరికనులు ఇంగ్లీషు ఆచారముయొక్క పూర్వపరములను విచారించి అధ్యక్షుని నిర్ణయముపై అప్పీలుజేయుట కవకాశమునిచ్చి బాగుజేసిరి. ఇంగ్లీషు పార్లమెంటు ఆచారములకు ను తర తేతము లందు పార్లమెంటు ఆచారములకు ను భేదముంది ఒకప్పుడు ఎక్కువ బాగుండిన యంశములను సులభముగ గనుగొనవచ్చును.

పార్టీ నాయకులు

అంతట ఉపన్యాసకుడు పార్లమెంటరీ పద్ధతి నీమధ్య ప్రతేజెట్టినప్పటినుండియును ఇంగ్లీషు సాంప్రదాయమునకే బద్ధులమై కొన్ని విధానములందు సరిజేయుటకై సభాభ్యుత్థుని కోరినట్లు ఒకటిరెండు విషయములను దెల్పెను. పార్టీల నిర్మాణము విషయమున ఇంగ్లీషు పార్లమెంటు ఆచారములకు భిన్నముగ బోవలసి వచ్చెనని ఆయన చెప్పెను. ఈ రాష్ట్రమున మన శాసన సభయందు వలెనే మరికొన్ని శాసన సభలలో వేర్వేరు పార్టీలు గలవు. ఇది మంచికాలమునకు నూచకమాయను విషయము గలదు. నిత్య కృత్యము జరుగుటకు పార్టీనిర్మాణమును గట్టి జేయుట అవసరమని యుపన్యాసకుడు జెప్పెను. ప్రతిరోజును ఈ దేశమున పార్లమెంటులో పార్టీ నాయకులు ప్రతి కార్యక్రమముపై పూర్తిగ గమనింప... నవసరములేదు. ఇంగ్లాండులో పార్టీ నాయకులు ఏరోజు కార్యక్రమప్రతిమంశమునకవ్యవహరింపరామనకుచుండురు. కామన్సుసభకుఁ బివరకు బోవు వారు నాయకులే. పార్టీ చర్చకు వచ్చే విషయముల గూర్చి యెవరెవరు మాట్లాడవలయునో ముందే నిర్ణయించెదరు. ఈయేర్పాటువలన కామన్సుసభలో గట్టివారు చర్చయం

దుపన్యసించెదరు. ఇంగ్లాండులో పార్టీ నాయకులు తాము నిర్ణయించినవారిని దప్ప యివరలను మాట్లాడనీయరు. ఈవిషయమున చాల కఠినముగనుండురు. ఉపన్యాసకుల సంఖ్యను, ఉపన్యాస కాలమును గూడ వారు నిర్ణయించెదరు.

కామన్సుసభ వృత్తాంతము

సామాన్యముగా కామన్సుసభ సాయంత్రము 3 గంటలు మొదలు రాత్రి 11-20 వరకును పనిజేయును. రాత్రి 8-9 మధ్యభోజనమునకు లేచెదరు. కామన్సుసభలో దినకార్యక్రమము నిట్లు విధజింపవచ్చును. 3-4 వరకు ప్రశ్నోత్తరములు జరుగును. 4 గంటలనుంచి ప్రజాప్రయోగకరకార్యములగూర్చి కొద్దినిమిషములు జరుగును. అంతట సభాకార్యక్రమము ప్రారంభమై రాత్రి 8 గంటలవరకు జరుగును. 8 గంటలకు రంగముమారును. అంతట మరియొకరకం పని మొదలుపెట్టెదరు. మొదటసభ్యులు జమాఖర్చులగూర్చి ఆలోచించెదరు. తరువాత మరియొకపని యే విల్లు నో రెండవ సారి చదువుట జరుగును. ఇట్లు 8 మొదలు 11 వరకు జరుగును. దీని తరువాత నిర్దిష్టాచారములు పరిష్కరింపబడును. ప్రభుత్వమువారు 11-20 అవతల గూడ సభ జరుపుటకు అనుజ్ఞబొందిన దప్ప లేకున్న 11-20 కు సభ చాలించెదరు. కామన్సు సభలో ముఖ్యాంశమేమనగా మొదటి సభముకాలము ఒక పనికిని మిగిలిన కాలము మరియొకపని కిని వినియోగించెదరు. రోజుకు 7, 8 ఉపన్యాసములకన్న యెక్కువ జరుగవు. ఒక్కొక్కరకు 40 లేక 45 నిమిషములకన్న యెక్కువనేపు మాట్లాడరాదు. రాత్రి 8 గంటలు మొదలు 11 వరకు జరుగు పనిలో గూడ అన్ని ఉపన్యాసములను అంతనేపును జరుగును. ఇట్లుండవలసిన ఆదర్శవిషయమని ఉపన్యాసకుడు జెప్పలేదు. కామన్సుసభ చాల కాలమునుండి యీఆచారమునే యనుసరించుచుండెను. ఎంతయు రిడిగల్గినను యీఆచారమునకు భిన్నముగ బోవాలదు. ఈఉపన్యాసకుడు అరగంట నేపే మాట్లాడునట్లు లక్ష యుటకు ప్రయత్నము జరిగెను. కాని కామన్సు సభలో సభక సంఖ్యకు లు దానిని ప్రోసిజేసిరి. కామన్సు సభలో కాల నిర్ణయము లేదు. ఇండియాలోగూడ చాలశాసనసభలందు కాలనిర్ణయ మివ్వములేదు. ఒక్కొక్కపనికి 5 నిమిషములని 10 నిమిషములని నిర్ణయించిన శాసనసభలుగలవు ఈకాలనిర్ణయమువలన అవసరము గ నున్న వసతులను పొగొట్టుకొనుట యగునని ఉపన్యాసకుడు తెలుగును. ఈకాల నిర్ణయము విషయమున యింకను కొంచెము విరివిగ నుండవలెను.

విల్లు ఉపపాదనలు

అంతట ఉపన్యాసకుడు విల్లు ఉపపాదన విషయమున కామన్సు సభ ఆచారమునకును మన ఆచారమునకు భేదములను దెల్పెను. ఇచట వలె కామన్సు సభలో విల్లు లంగీకరింప బడవని అందరకును తెలిసినదే. మొదటి విషయ మేమనగా ఒకటి రెండు మూడు సార్లు విల్లును చదువుట లేదు. కాన్సులలో మెజారిటీ యున్న పార్టీకి విల్లు సాధారణముగ ఒప్పు జెప్పబడును. పార్టీల యిష్టప్రకారము శాసనము జేయుటకు చదువేయుట లేవనవలయును. ఇచట ముందే నిర్ణయించి విల్లు సెలెక్టు కమిటీకి బంపబడును. ప్రాంసులో వివిధపక్షములు జేరిన కమిటీ 11, 12 మందిగలది నియమింపబడును. ఇంగ్లాండులో పార్టీకి తెలియజేయకుండనే ఒకకమిటీని నిర్ణయింపవలెనని ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. మనదేశములో సెలెక్టుకమిటీ సభ్యులు సాధారణముగ ప్రభుత్వసభ్యునిచే నియమింపబడుదురు. శాసనములు జేయుటయందు పట్యు మేర్పడవలెనన్న మద్రాసు శాసనసభగూడ త్వరలోనే సెలెక్టు కమిటీని నియమించుటలో యూరోపియను ఆచారముల ననుసరింపవచ్చునని ఉపన్యాసకుడు కోరెను.

కొన్ని ముఖ్యాంశములు

ఉపన్యాసకుడు అంతట భారతదేశ భవిష్యత్తుకు సంబంధించిన యయ్యది ఆధారపడియుండు కొన్ని విషయములగూర్చి యీక్రిందివిధముగ దెల్పెను:- "ముఖ్యాంశము లేవియన, నెవరైన ను జెప్పగలరు. ప్రజాప్రాతినిధ్యము సంపూర్ణముగ నుండుట; ప్రజలు ప్రజల కొరకు శాసనము గావించుట; పరిపాలన మునందు ప్రజలకధికారముండుట. ఈ సమస్యలను మనము భారత దేశమునందు పరిష్కారము జేయ నిత్యమును ఇక ముందెప్పటికిని ప్రయత్నము జేయుచుండుము. ఇంగ్లీషువారుగాక యింక ను ఎవ్వరిన మ సభ్యుల పరిష్కరించి కోరెల్పెదను. వారి మార్గములు ఇంగ్లీషువారి కన్న మంచివికాదు. ఇంగ్లీషువారి మార్గములే సర్వోత్తములైననని నేను చెప్పగోరెదను. అయినను ఇతర దేశముల మార్గ

ములనుగూడ తెలుసుకొనుట మంచిది. మన వింతవరకు ఇంగ్లీషు పార్లమెంటు ఆచారమును సాదృశ్యమును మాత్రమే యెరుంగుదుము. కాని రాజ్యాంగకౌస్త్ర్యమును జదువుటలో విద్యార్థులు ఇతర దేశముల ఆచారములనుగూడ తెలుసుకొందురు. భారత దేశమునకు నట్లే టోచెప్పిన విధమున స్వతంత్ర రాజ్యమును నిర్మించుట కామాత్రములను వర్తింపజేసెదరా యనునది జేరు విషయము. అన్ని దేశములందును రాజకీయ వేత్తలు బాగా తెలిసినవారే యితర దేశముల రాజ్యాంగపద్ధతులనుగూర్చి తెలుసుకొనకుండుట చిత్రమైన విషయము. వారలు వారి ప్రభుత్వనిర్మాణము ఆసిద్ధాంతములు, వానితోనే కొట్టుకొనెదరు గాని యితర దేశములందు రాజ్యాంగతత్వవేత్తలు ఏ యేసిద్ధాంతములను నిరూపించిరో తెలిసికొనరు. కాని భారతదేశములో మనవలె బునాదినండియు క్రొత్తనిర్మాణమును గావించునపుడు యితరత్ర యెట్టి స్థానులు పద్ధతులున్నవో వానినిగూర్చి తెలుసుకొనుట యవసరముగనుండును. ఇతరదేశములం దాచారము లన్నిటిని తెలుసుకొన్నపుడు బ్రిటిషువిధానమే మంచిదని తెలిసితిరను.

రోమును ప్రభుత్వ నిర్మాణములు

మనకు తెలిసిన ప్రభుత్వనిర్మాణము లందు రెండు మాత్రము విశాలత్వమును ఉన్నతినీ, కర్మకాళ్యమును సరిసమానముగ జూపుచున్నది. అవి పురాతన రోముక నిర్మాణమును, ఆధునిక బ్రిటిషు నిర్మాణము నైయున్నవి. పది శతాబ్దములు ఆచరణలో నుండి పడిపోయిన రోముక ప్రభుత్వ నిర్మాణము అనుసరణీయముగ నున్నది. ప్రభుత్వము, సామ్రాజ్యము, ప్రజలు, పౌరత్వము అను నాల్గును రోమునుండి ముఖ్యముగ నేర్చుకొనవలసియున్నవి. ఈభావములే లాటిను వాజ్ఞయ మంతటను ప్రాయబడియున్నవి. రోముక ప్రభుత్వమును, రోముక న్యాయ శాసనములను లాటిను భాషను ప్రాకృత భాషగ జేసెను.

కాని యీప్రభుత్వ నిర్మాణము క్రీస్తుకు పూర్వము 7 శతాబ్దములు పనికివచ్చినట్లు యికాలమున 7 శతాబ్దములు పనికివచ్చెను. పూర్వము ప్రభుత్వము క్రింద జర్మనీ, గాథిక్, ఫ్రాంకోఫ జాతులు స్థావరము లేర్పరచుకొన్నపుడు రోముక సామ్రాజ్యము మార్పు జేంది పూర్వపు పట్టణప్రభుత్వములు పోయి దేశప్రభుత్వములు వచ్చి పురాతనపు రోము శాసనప్రభుత్వములే అనుసరించెను. కాని వానికితోడు స్వతంత్రమును ప్రజాప్రాతినిధ్యమును జేర్చెను. ఇయ్యది ఇంగ్లీషు వారికి సరిపోయెను. ఇంగ్లీషు శాసనలు అవతల ప్రక్కనున్న యూరోపియను దేశములు మధ్యతరగతులకు ప్రాతినిధ్యము మాటయనుకొనులోపలనే ఇంగ్లీషువారు కామన్సు సభ నొకదానిని ఆకృతినేర్పరచిరి.

ప్రాతినిధ్యము, శాసననిర్మాణము

అంతట సుపన్యాసకుడు ప్రాతినిధ్యము, శాసన నిర్మాణము, పరిపాలనముల గూర్చి యుపన్యసించుచు ప్రాతినిధ్యపు కష్టములు యికాలపు ప్రజాప్రభుత్వములకే గాని పూర్వ కాలపు పట్టణ ప్రభుత్వములకు ఏకన్న, స్వార్థ, రోము వంటి వానిని 10 వేలమందిపౌరులున్న వానికి గాదనిచెప్పి అప్పుడుప్రతి పౌరుడును ప్రభుత్వమునందు పాల్గొనెను. పార్టీ పద్ధతి గాని, పార్టీ నిర్మాణముగాని యెప్పుడును పెరగలేదు. కాంతిపక్షము, యుద్ధ పక్షము అని యుండెను గాని యిప్పటి వంటి పార్టీలు లేవు. రోము, గ్రేటు బ్రిటనుమాత్రము స్వతంత్రరాజ్యముల నభివృద్ధి జేసికొనుపని తెట్టుకొనెను. అంతట సుపన్యాసకుడు తనంత ప్రాతినిధ్య ముండవచ్చునగాని పరిపాలనము బాధ్యతనుండునా యని సందియమని తెల్పిరి. అంతట నాయన ఇంగ్లాండులోను ఇండియాలోను ప్రభుత్వోద్యోగులు జేయు శాసనములగూర్చి చెప్పెను. చివరకు పరిపాలనమును గూర్చి చెప్పుచు అధికారులు చేయు పనులపై అప్పీలుజేయుటకు ప్రత్యేకవిధానము బ్రిటిషుప్రభుత్వ నిర్మాణమునందు లేదని చెప్పిరి. ప్రాంసులోను ఇటలీలోను ప్రత్యేకముగపరిపాలనపై అప్పీలుకోర్టులు గలవు. అమెరికాప్రభుత్వము మరి యొక్కపకు బోయెను. ఇవటన్యాసాసము ప్రభుత్వనిర్మాణములు జేయుపనులే గాక ప్రజాప్రాతినిధి సభలు జేయుపనులను గూర్చిగూడ ప్రశ్నింపవచ్చును. ఉపన్యాసకుడు ముగించుచు యుద్ధమైనపిదప యూరోపుఖండము నందలి దేశములు ఉడికిపోవు ముందెనియు, వాని నిర్మాణమునందెంత మార్పులు చేసినను ప్రయోజనము లేదనియు జెప్పి ముగించిరి.

ఆంధ్రభారతీర్థ గృహవిద్యాపరిక్షలు:-

"ఆంధ్రభారతీర్థ గృహవిద్యాపరిక్షలు దరఖాస్తులు జూలై 30 లేదీ వరకు అంగీకరింపబడును - బుర్రా శేషగిరీరావు, ప్రధాని".

కార్పొరేషను ఎన్నికలు

కాంగ్రెసుపక్ష ప్రచారము

ప్రజాసౌఖ్యమే కాంగ్రెసువారి సౌఖ్యము.
ప్రజలకష్టమే కాంగ్రెసువారి కష్టము.

6. ముత్యాలపేట

బుర్రా సత్యనారాయణగారు

8. కొత్తాల్ బజారు

కె. శ్రీరాములునాయుడుగారు

10. ఏడుబావులు

గడ్డే రంగయ్యనాయుడుగారు

11. సావుకారుపేట

సామి వేంకటాచలంశెట్టిగారు

14. ఎస్.ప్లనేడ్

డా॥ బి. ఎస్. మల్లయ్యగారు

20. ఎగూరు

డా॥ ఏ. లక్ష్మీపతిగారు

30. మైలాపూరు

కె. భాష్యంగారు

2. తండ్రియార్ పేట

సి. ఎం. ఆదికేశవులనాయకర్ గారు

13. త్రివెలిన్ బేసిన్

ఎం. సింగారవేలుశెట్టిగారు

21. క్రిస్ పాక్

ఇ. ఎల్. అయ్యర్ గారు

* * * * *

పరశువాకము కాంగ్రెసుసభ

కీర్తనాను డివిజనుకు కాంగ్రెసు అభ్యర్థి యగు ఇ. యల్. అయ్యర్ గారికి వోట్ల నొసంగుటకు వోటరులను ప్రబోధించుటకు నిన్నటి సాయంత్రము పానియప్పకో విధియందు ధనకోటి మురలయ్యగారి అగ్రతృత్వీకృత సభ జరిగెను. చైకము పోరాటమునందు పాల్గొనిన బారిష్టరు కె. పి. శేఖరమీనన్ గారుకూడ సభ కేటించిరి.

గోవిందరాజులు నాయుడు — తాను బ్రామబండి కండక్టరుగ నుంటినియు, బ్రాంవేకంపెనీయధికారులు నాకరుల కనేక ఇబ్బందులు గలుగజేసినపుడు యి. యల్. అయ్యర్ గారు పలువిధముల నాకరులకు తోడ్పడి బ్రాంవే యధికారులచే కొన్ని సౌకర్యము లొసంగుటకు జేసినయు, బ్రాంవేపనివారలు సమ్మెలు కట్టినపుడు వారు ప్రాతనిధ్యము వహించి కంపెనీ వారలతో ఉత్తరప్రత్యుత్తరముల జరిపి పని వారలను తీరము లభివృద్ధిజేయుట గుర్తున ననేకవిషయములలో అపారమగు లాభములు గలుగ జేసినయు కాంగ్రెసు పక్ష మెల్లపుడును బీదవారలపక్షము వహించి పనిజేయుచున్నదనియు కాపున బీదజనుల తేమ మారయునట్టి కాంగ్రెసు పక్షమునకు జేరిన యి. యల్. అయ్యర్ గారికే వోటుజేయవలసినదిగ గోరిరి.

దొరసామి అయ్యంగారు

చైకము పోరాటమును వివరించి అందు ప్రజలపక్షము, అంత్యజాతుల పక్షము వహించి ప్రభుత్వముతో ప్రజాస్వత్వముల కొరకు పోరాడినవారు కాంగ్రెసు వారే యని పేర్కొని ప్రస్తుత మున్నట్టి నగర పరిపాలక సభ నగర పరిపాలకసభ గాదు.

నగర పరిపాలనసభ. ఎందువలన? పట్టామనందరి కష్టతీవుల ధనమును వహించి స్వీయలాభములకొరకై, ఉన్నతోద్యోగముల కొరకై జస్టిసు పక్షమువారు రుపయోగించుకొనుచు వచ్చిరి. స్వరాజ్యవాదులు గడచినవారు కార్పొరేషనులో ప్రవేశించిన పిదప 100 కి 1½ నంతు పన్ను తగ్గింపబడినది. మరియొన్నియో మార్పులు చేయబడినవి. 8 సంల కొకతూరి వోట్ల కొరకై ప్రజలను సమీపించి వికప నారిదరిజెరని వారు జస్టిసు పక్షమువారు. ప్రజల ప్రవృత్తమును గ్రహించి ప్రజలకు సౌకర్యముల నొసంగజలని ప్రతినిధులవలని ధుమేషి కాంగ్రెసువాగట్టుగాక ప్రజాసేవయే తమ ఆశయముగ నెన్నుకొని ఎట్టి కష్టములు గలిగినను ప్రభుత్వమును ధీరతతో నెదుర్కొని ప్రజాక్షేమమును గలుగజేయ సంసిద్ధులుగ నున్నార. జాతీయతా చిహ్నముగ జాతీయపతాకమును ప్రజాసంస్థయగు నగర పరిపాలకసంఘమునందు ప్రతిష్ఠించగ ప్రోద్రవ్యమునంది తనజేతనము గైకొను కమిషనరు బోగదొర దానిని పెరికిజేయించెను. ఆవిషయము సభలో చర్చకు వచ్చినపుడు జస్టిసుపక్షము వారు ఎట్టిచర్చ దీనికొనక విషయమును వదలిరి

జయశేలుగారు ఆదిద్రావిడుల పక్షమున మాటాడుచు జస్టిసుపక్షమువారి కేనాడును అంత్య జాతుల సంరక్షణకు బూనుకొనియుండలేననియు కాంగ్రెసునందు జేరిన ఏకులమునకు జెంపినవారైనను బీదజనులకు సేవజేయుటకు ప్రతిప బూని పని జేయుచున్నారనియు, జాతీయపతాకసభ తప్ప జేరొక ప్రజాసంస్థ జేతమందు లేదనెను, మహాత్మా గాంధీ, దేశమందలి నిరాహారులును, వస్త్ర విహీనులు నగు పేదవారిని గాంచి తానేక వస్త్రధారియై సంఘారము గావించుచు చున్నాడు. పంచమ భాతికను తాను పోషించుచున్నాడు. అట్టి పహావహుని నాయకత్వము క్రింద పడుపబడు కాంగ్రెసుపక్ష అభ్యర్థియు ప్రజాహిత జీవనము నగు ఇ యల్. అయ్యర్ గారికే మీ వోటుల నొసంగవలెననియు పేర్కొరి.

ఎస్. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు — ప్రతి వత్సరము కార్పొరేషనుకు పన్నులములమున నమూన పనము 14 లక్షల రూప్యములు. ఈధనమును సక్రమముగ నిర్వయపచి చాచులను సౌకర్యములు గలుగజేయుటకే కార్పొరేషను సభ్యులు ఎన్నుకొన బడుచుందురు. కాని ఈధనమును అధికారమును తమ స్వలాభముల కుపయోగించుకొనుటకు గాదు గతవత్సరము 10 స్థానములలో కాంగ్రెసువారు 9 స్థానములను వశపరచుకొనిరి. ఈమారు ఖాళీయగు పదిస్థానములకును పదుగురు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు నిలదియున్నారు ఈ డివిజను కభ్యర్థులగు యి. యల్. అయ్యర్ గారి విషయమై వేరుగ చెప్ప నవసరము లేదు. వారు ప్రభుమునుండి బీదవారి కొరకే పాటుబడుచున్నారు. కాన తప్పక వారికే వోటుజేయవలెను

పిదప భక్తవత్సలనాయుడుగారు తమిళమునందు కాంగ్రెసువారికి వోటు జేయవలసినదిగ ఉపన్యసించిన తనసంతరము సభ ముగింపబడెను.

* * * * *

త్రైవిలియను బేసినునందు

తగవులాట

త్రైవిలెనుబేసిను డివిజనుకు కాంగ్రెసుసంఘము తరపున అభ్యర్థిగ నిలచుచున్న సింగారువేలుశెట్టిగారి అభ్యర్థిత్వమును బలపరచుటకై వినాయకమేస్త్రీవీధిలో వి. చెక్రయ్యచెట్టిగారి అగ్రతృత్వీకృత నిన్నరాత్రి సభ జరిగినది

చెక్రయ్యచెట్టిగారు ప్రారంభమున మన దేశములోని ప్రస్తుత రాజకీయస్థితికి ప్రజలలో ఉత్సాహలేమికి చింతింపిరి. ఇదియిట్లుండ దేశము వివిధరకముల బాధ్యములు, కరవు ప్రలను పీడించుచున్నది. వీనికిదోడుగా విదేశవస్తువుల మూలమున దేశములో ధనము కుప్పలుతెప్పలుగ పైకి బోవుచున్నది. భారతీయులకు స్వరాజ్యమురానిది ఈదుర్దశ తొలగదు. కాపున ప్రజలు తమ దేశచరిత్రయందు గౌరవమునిలిపి కాంగ్రెసువారు స్వరాజ్యము సాధించునట్లుగ తోడ్పడవలెను. ఆ స్వరాజ్యసాధనకు ముందుమెట్లు స్థానికసంఘములను ఆక్రమించుట. మదరాసు కార్పొరేషను పరిపాలనబట్టి జాడ జస్టిసు పక్షమువారు పేదవారకు కేటుకేయర్ల అభివృద్ధి కెంతమాత్రము పాటుబడలేదని తెలియగలదు. ఇంతివరకు యీ పక్షమువారు నిరంకుశుల చేతిలో కీలుబొమ్మలై యున్నారు. అందుచేతనే యిప్పుడు కాంగ్రెసువారు కార్పొరేషను సభను ప్రజల స్వాధీనము చేయుచున్నారు. అని జెప్పి చెక్రయ్యచెట్టిగారు జస్టిసుపక్ష తరపున మోసిననిందలకు ప్రత్యుత్తరము జెప్పెను. కార్పొ

రేషనువారు 'అస్సహిష్టు' విదేశములందు కొనుచున్నారని చక్రయ్యగారు సభలలో దెబ్బగా అవి తప్పనియు, తాతాకంపెనీ వారివద్ద కొనుచున్నారనియు చెట్టిగారు ఓటరులకు అసత్యముల దెబ్బలుగా రనియు, జస్టిసుపక్షానికి నిందించుచుండెను. చక్రయ్యచెట్టిగారు కార్పొరేషను ఇంజనీరుకు వ్రాసి తాతాకంపెనీలో కొన్నది తక్కువభాగము. అమెరికా ఇంగ్లాండు దేశములందు కొన్నదియెక్కువయియు అయిన జబాబువ్రాసి ను. ఆజబాబును చెట్టిగారు సభలో చదివివినెడించి, జస్టిసుపక్షానికి అసత్యము బాడుచున్నదో తానే అసత్యముదెసా కొనియు తెలికొనవచ్చుననెను

పిమ్మట హఫీజుహమ్మదుగారు లేచి, స్వరాజీయులు కార్పొరేషనులో కొంతమందికేగగజే జస్టిసు పక్షమునకు చావు సిద్ధించినచో ననియు యిక పూడ్చుటే తరువాయిగ నున్నదనియు జస్టిసుపక్షము వారికి బ్రాహ్మణులను నిందించుటతప్ప జేరుకార్క ననియు రాజకీయనీతి లేదనియు నుడివరి.

చంద్రప్ప మొదలిదిధిలో వేరొక సభ జరిగెను. డా॥ లక్ష్మీపతిగారు అగ్రతృత్వవహించిరి. హఫీజుహమ్మదు హమీదు ఖానుగార్లు సింగారువేలు చెట్టిగారికే ఓట్లమ్మని గోరుచు ఉపన్యసించిరి

అదిధి చేరువగజేయున్న జనరలు ముత్తయ ముదలిదిధి మొదటిలో దారిబోవువాడొకడు జాతీయగీతముల వాడుకొనుచుండెను. అదిధిలో జస్టిసుపక్షమువారి సభ జరుగుచున్నది పాటగా నిచుట్టు పదిమందిమూగిరి. అంత నాదిధిలో కొందరు వచ్చి వానిపాట నిలిపివేయమని కోరిరి వాడు విననందున పట్టి కొట్టి యిచ్చి గెంటివేసిరి. గంధరగోళ్లము కలిగెను. కొంతసేపటికి తగ్గి అంతయు శాంతమయ్యెను. మరల వాడచ్చటికి వచ్చి పాడుచుండెను అంత నిరువురు పోలీసు జమానులు వచ్చిచుట్టు నున్నవారిని పొమ్మనిరి. వారిలో నొకడు తిరస్కారభావముతో దేలసామ్మను చున్నానిని యడిగెను. వెంటనే వారాతని పోలీసుస్టేషనుకు తీసికొనిపోయి పిమ్మట విడిచిపెట్టిరి. అతడొక కాంగ్రెసు ప్రచారకుడు. పడనివారెవరో దొడ్లస్వము జరుగనున్నదని పోలీసువారికి ఫిర్యాదుజేయగా వారట్లార్చి రలి తెచ్చియున్నుడి.

“గాలవముషి”

గంధకర్త: డి. వేంకటరమణమణయ్య బి.ఏ. గారు
‘రామదాస’ నాటకకర్తలగు డి. వేంకటరమణయ్యగారు బి. ఏ. గాలవముషి లేక చిత్రసేనోవాఖ్యానమును రెండవ నాటకమును ఆంధ్ర లోకమునకు సమర్పించి కృతకృత్యులైరి. ఈ నాటకకథయంతయును గయోపాఖ్యాన కథవలెనే యుండుననియు, పేర్లుమాత్రమే వేరనియునుగూడ చెప్పవచ్చును. గాలవముషియనునానది తీరమున నర్భ్యమెత్తుచుండ స్త్రీలోలుడగు గంధర్వుడు చిత్రసేనుడు యిష్టివనంబు ఆదోనిలిలో విడుచుటయు శ్రీకృష్ణభగవానుడు ఆసాయంతనమునకే వానిని చంపెదనని ప్రతినజేయుటయు, చిత్రసేనుని భార్యలు సుభద్రాదేవి రక్షణనుగోర ఆయమ తత్కార్యమునకు భర్త వద్దనుని నియోగించుటయు తుదకు చిత్రసేనుడు గాలవముషి పాదములపై శిరముమోపి క్షమాపణ జేడుకొనుటయు నీనాటకమున కితివృత్తము. ఈ కథ కంతకును నూత్రధారుడు నారదుడు. ఆయనలేని డి నాటకమును నడుపదు. ఈ నాటకము పాతినత్రయమును బోధించుచు సులభతైలిని వ్రాయబడినది. ఇందు పవ్వములు సరసములుగనున్నవి. ఈ నాటకకర్త దీనిని అరవములో రావు సాహెబు పి. సంబంధం మొదల్యారుగారు బి. ఏ. బి యల్. రచించిన నాటకమునే పరివర్తనము జేసిరి ప్రసర్ననయోగ్యముగ నుండును.

దీనికల 12 అకాలు. పలయునారు గ్రంథ కర్తగారికి నెం 28 కారణేత్వర గుడిపిధి, నైదాపేట, మద్రాసు అని వ్రాసికొనవలెను.

దీ డక్కన్ మిల్లు స్టోర్సు కంపెనీ లిమిటెడ్, బెజనాడ. సోల్ పర్చేజింగు ఏజంట్లు, ది మర్కంత్లెల్ ఏజెన్సీ 7/3 ఓల్డుకోర్టుపాశుకార్నరు, కలకత్తా

స్త్రీయంజనులు, బాయలరులు, ఆయిల్ యంజనులు, సైను మిల్లులకు కావలసిన చెపిండిగ్గు, హల్లరులు వస్త్రాలు, మెషినులు, మోటారుకారులు, పోనోగ్రాఫులు, వాచెస్, ఎల్క్రిక్ డైనమోలు, స్టేషనరీ మొదలైన యేనాహులు కావలసిన యున్నను సరసమైన ధరలకు సప్లయిచేయబడును దీకే బ్రయాలు ఆర్డరు యిచ్చి మానమ్మకము చూడగోరినాను.

గుత్తి అదనపు పోలీసుదళము

కోర్మీ గారి నివేదికము

చింతలచెరువులో మాత్రము అదనపుదళ ముంచవలెను

కేశవపిల్లెగారిపై అభియోగములు!

గుత్తి అదనపు పోలీసుదళమును పెట్టుటనుగూర్చి విచారించుటకు నియమించబడిన స్పెషలు ఆఫీసరు కోర్మీ గారి నివేదిక ప్రకారముగా గావించిన యుక్తపురుషుని నిన్నుప్రకటించుటయు, కోర్మీ గారి నివేదికమును హిందూ ఉదకముండులకు విశేషి పంపగా ఆపత్రికనుండి తీసికొని యిందు ప్రకటించుచున్నాము:-

స్పెషలు ఆఫీసరు కోర్మీ గారు గుత్తి తాలూకాలో అదనపు పోలీసుదళమును విధించుట యవసరము అను విషయమై నివేదించుచు జిల్లా అధికారులు అట్టిదలచు నిమిత్తము యేమి ఆధారముగలవా రారో తెలియజేయుమని విని పిదప తగినవారిన అనధికారులను విచారించి వారి అభిప్రాయములను తెలుసుకొన గోరితినియు చెప్పిచున్నారు.

“యరవల్లపాడు నేనుకొన్నటులగాక వాచేతులు కట్టి కేసినట్లయ్యెను. నేను విచారణ ప్రారంభించునప్పటికి సాక్షులు ముందుగా నీయవలసిన ఉద్యోగులు చాలవంద గుత్తిరా లేదు. వారు రాకపోవుటచేత జిల్లామేజిస్ట్రేటు యెవరైతే తమ తమ కష్టములను తెలుపుకొనగోరినో వారి నే సాక్షులుగా చెప్పెను. ప్రభుత్వమువారు గుత్తిరావలె దెచ్చిన ప్రదేశమునందు మంచిమోటుబరులైన యిద్దరుచెట్లకు కొన తిమ్మారెడ్డి, గుత్తిపేటకును, మొదలగుగూరులలో చిన్నారప్పరెడ్డికిగల కొట్టుటవల్లనే జిల్లా అధికారులు అట్టిదలచు నీయవలసివచ్చెను. జిల్లామేజిస్ట్రేటు తెచ్చిన అనధికారుల సాక్షులు తిమ్మారెడ్డిపక్షము వారైననుంకి లేదా చిన్నారప్పకు విరోధులుగ నైన నుండిరి. అందుచేత జిల్లా అధికారులు తిమ్మారెడ్డికి అభ్యర్థికి ప్రతి కూలము గ సహాయము జేయుచుండిరను అపవాదానికి యుండెను. నేను అట్టిభావమును తొలగించుటకు కొంత ప్రయత్నించినను యావిచారణలో యిద్దరువాయకుల బలాలును చూచుకొనుటయయ్యెను లేదా కేశవపిల్లెగారికిని జిల్లామేజిస్ట్రేటుకును ఉద్దేయయ్యెనని చెప్పిన పరింత సరిగానుండును.

“ప్రభుత్వమువారి నిర్ణయమునకు ప్రతికూలముగ మంచి కట్టుబాటు జరిగెను. జిల్లా అధికారులుగూడ వారికి ప్రతికూలముగ కట్టుబాటు చేసియుండుట అన్యాయము. నేను సాక్షులను సలహాను సుండుటకై మాడుకెగలక్రింద విభజించితిని. (1) జిల్లామేజిస్ట్రేటు పంపిన సాక్షులు, అధికారులు, అనధికారులు. (2) తెలికిలో స్పెషలు పోలీసుస్టేషనును ఉంచవలసినదని తనంతట దాముచెప్పిన వారు. (3) స్పెషలు పోలీసు వద్దని ఆక్షేపించుటకు వచ్చినవారు.

అధికారులవిషయము

అధికారులు జేసినపనికి మూలాధారము ఈవ్యక్తులుగాక ఆదిమిత్ర కొంతనకు వచ్చెను. ఈవిధము లుండుట వలన అపాయములను ఆపకుండ నుండరాదని వారికిదోచెనని కోర్మీ గారు చెప్పిచున్నారు.

కోర్మీ గారు తమయెదుట ఉంచిన న్యాయస్థానముల సకాదులు 1899 నుండి గలవినియు అంత మొదటి రికార్డులు ప్రస్తుతానికి సంబంధించినవి గలవినియు చూచుచున్నాను. 1905 వరకును తిమ్మారెడ్డియొద్ద చిన్నారప్పరెడ్డియొద్ద స్నేహితులని తెలిసినది. వీరిద్దరికిని విరోధము వచ్చుటకు కారణము ఏదో పురాతన వైర మభివృద్ధి యగుట యని తెలిసుగారు నివేదికలో నూచించిరి. గాని కోర్మీ గారు యిది నిజమని నమ్ములేదు. 1924 లో తిమ్మారెడ్డియొద్ద చిన్నారప్పరెడ్డియొద్ద తమకు పోట్లాట కారణములను ఆచరిత్రనంతయును పోలీసు నూపరింతుండెంటుకు చెల్పిరి. చిన్నారప్పరెడ్డి తాను చెప్పినదానిని దోడు పరియొక ప్టుమెంటు ఆయన స్త్రీదరు కేశవపిల్లెగారికి తెలియగారికి బంపిరి.

విరోధములకు మూలము

తిమ్మారెడ్డి ప్రతిభ గుత్తి పట్టాములో చుట్టుప్రక్కల తొండపాడువరకు వ్యాపించినంతవరకును ఆయనకు చిన్నారప్పరెడ్డికిని వచ్చున తగాయిదా యెనియు లేకుండెను. విధివిశేషముచేత

నేను, పన్నాగముచేతనైననేమి తిమ్మారెడ్డి మేడిమాకులపల్లి వైపంతయు భూమిని సంపాదించుకొనెను. ఇట్లేయన మోతుబరి యగుట జూచి పెద్దవడుగూరులో చిన్నారప్పరెడ్డికిని, చింతలచెరువులో ఆయన మిత్రుడు పెదతిమ్మారెడ్డికిని తమ ప్రతిభకు భంగము గల్గునని భయముగల్గెను.

అంతట నివేదికములో తరువాత జరిగిన విషయములు గొన్ని తెలుపబడి ముఖ్యవిషయము తిమ్మారెడ్డి మేడిమాకులపల్లిలో యిల్లువిడిచి పశువులు వగైరాలను భద్రమైన మరీయొక చోటుకు బోవలసివచ్చెనని తెలుపబడినది. మేడిమాకుల పల్లెనుండి తనగొట్టుబడినను తిమ్మారెడ్డి తన పొలములను సాగుజేయించుకొనున రెండుమైళ్ళ దూరములో లక్ష్మీపల్లిలోనున్న తోటను గూడ పనిజేయించుకొనుచుండెను. కాని యెప్పటికప్పుడు సాగువల భయముగనే యుండెను. నమైనను 1911 నుండియు ఆయన లక్ష్మీపల్లిలో ఆస్థిని వదులు కొనుటయేగాక మేడిమాకుల పల్లిలో యిల్లుగూడ పడగొట్టుటలే ఏని పడగొట్టించెను. తిమ్మారెడ్డిని ఆచుట్టుప్రక్కల లేకుండవెళ్ళ గొట్టుటలో తృప్తికొనక చిన్నారప్పరెడ్డి ఆతని నెక్కడనున్న అక్కడకు వెంటబడెను. 1908 లో ఆయన కర్నూలు జిల్లాజడ్జికి తిమ్మారెడ్డి స్త్రీదరు సనదు కొట్టివేయవలసినదిగ కోరుచు దరఖాస్తు చెల్పెను. తిమ్మారెడ్డిపై అభియోగమును వైకోర్టువారు విచారించి 1910 లో ఆయన విరివిగ వడ్డీ వ్యాపారములు జేయుచుండె నను కారణముచేత తాత్కాలికముగ సనదు ఆఫీసేయబడెను. ఇందువలన తిమ్మారెడ్డి ప్రభుకొంచెము తగ్గినట్లే గాన్పించెను. ఎనిమిది తొమ్మిదేండ్ల వరకును యీ యిద్దరు ప్రత్యేకములనల యే విభజన కాంతి భంగము గలుగలేదు. అధికారులను యెట్టి చర్యనగాని దీసికొనవక్కరలేకపోయెను. 1920 లో కాననపల్లెయొద్ద కలతోట్రాత్ర గ మల్లి పోట్లాడుటకు కారణము దొరికెను. కేశవపిల్లెగారికి ప్రత్యేక తిమ్మారెడ్డి అభ్యర్థిగ నుండెను. చిన్నారప్పరెడ్డి కేశవపిల్లెగారి పక్షముగ ప్రచారము చేయుటయేగాక తిమ్మారెడ్డి అట్లాంటివాడని యిల్లాంటివాడని మామగ పరస్పరముగూడ పంచి తెల్పెను. చిన్నారప్పరెడ్డి జేసిన కుట్రలవల్లనే తా నోడిపాతి ననితిమ్మారెడ్డి చెప్పుచున్నాడు. ప్రజలదబ్బునేమో అపహరించిన కారణముచేత చిన్నారప్పరెడ్డి తనను ప్రాసిక్యూటు జేయించ గోరుటచేత ఆయనకు మరింత వేడి యెక్కియుండవచ్చును.

పోలీసు రక్షణము గోరుట

తిమ్మారెడ్డి పెద్దకొడుకు రామరంగేశ్వరరెడ్డి. ఈయనను అందరును పెద్దన్న అని లిఖించెదరు. ఈయన మేడిమాకులపల్లి చుట్టునున్న తనతల్లిదొంగలములను సాగుజేయవలె నని పట్టుబట్టి ప్రయత్నము జేసెను. దానితో మరల కామెములు పుట్టెను. అప్పుడు మరల నిటు అధికారులవృత్తి మరలెను. పెద్దన్న తా నాపనికి పూనుకొనుటకు ముందు జిల్లామేజిస్ట్రేటుకు దరఖాస్తు పెట్టుకొనుచు మేడిమాకులపల్లి గ్రామ మునసబును తీసివేయవలెననియు, తాను తన తండ్రిభూమిని సాగుజేసికొనుటకు పని వార్లతో బోవుటకు పోలీసుసహాయము కావలెననియు కోరెను. ఈ దరఖాస్తు 1921 జూలై 25 వ తేదీ పెట్టబడెను. ఆగస్టు 8 వ తేదీని పెద్దవడుగూరు మునసబు, పెద్దన్నయు 80,40 నుండి బద్వాఖులును వచ్చి లక్షంపల్లివద్ద విడిసియుండిరినియు వారివలన హానిగలుగవచ్చుననియు రిపోర్టు జేసెను. పమిడిస్టేషను నబ్ ఇనస్పెక్టరు ఆగస్టు 4 వ తేదీని లక్షంపల్లికి వచ్చిచూడగా, పెద్దన్న ఒకముతో వ్యవసాయముజేయురాలెదని తెలిసికొనెను. వారివద్ద ఒక్క నాగలియైనను లేదు. బాకులు లాట్టిలు మాత్రముండెను. ఈసంపును కాపలాజేసిరి. తరువాత వారు చెల్లాచెదురైపోయిరి. ఈపని ఆయన చేయుటచేత ప్రభుత్వమువారు పెద్దన్నను చిన్నారప్పరెడ్డిని కాంతికి భంగము గలుగకుండ బద్దలెయ్యుండునట్లు జేయుటకై ప్రయత్నములు జేయగోరిరి. ఈప్రయత్నములు సఫల మగుటపలనే 1922 మే 15 వ తేదీని చిన్నారప్పరెడ్డి గుత్తిని పెద్దవడుగూరు మధ్య కోడు

మీస చనివేయుటకై ప్రయత్నము జరిగెను. చిన్నారప్పరెడ్డి యగ్ర పిస్తోలుండి యువయోగిండులు వల్లనే బ్రతికెను. తిమ్మారెడ్డిగాని ఆయన కొడుకులు గాని యీవనికి పురికొల్పినని సత్యంపనక్కరలేదు. కాని చిన్నారప్పరెడ్డియే తిమ్మారెడ్డియే ఆయనరెండవకొడుకును వచ్చి యెదుర్కొనిరిగా చెప్పెను. నేనును జడ్జిగాని ఆసెనట్లుగాని యీమాటలను నమ్ములేదు.

యుద్ధపరిస్థితులు

చిన్నారప్పరెడ్డి లాఆర్డరులకు భంగముజేయుట కిప్పుడు నచ్చిన పోట్లాటకును పూర్వము తనకును తిమ్మారెడ్డికిని ఉన్నవిరోధములకును సంబంధములేదు. చిన్నారప్పరెడ్డి ప్రాతన్నేహితుడు పెద్ద తిమ్మారెడ్డి (చింతలచెరువు) 1921 లో చనిపోయెను. ఆయన ఆస్తియంతయును ఆయన కొడులు విధన హంపమ్మచేతులలోనికి పోయెను. ఆమె తన మైనదకొడుకులకు గారీయనగ నుండెను. పెద్ద తిమ్మారెడ్డి దాయాదులు కొందరు బుడ్డారెడ్డి వగైరాలు చచ్చినవానితో తమకు ఆస్తియందు హక్కున్నదని యనగా హంపమ్మవారిని సాధించుటకు చిన్నారప్పరెడ్డి సహాయమును కోరెను. ఈ ప్రబల శత్రుత్వధాటి కోర్టువారి బుడ్డారెడ్డియొ బలగమును తిమ్మారెడ్డి సహాయమును గోరిరి. కాని వీరు వెనుకకు నుండి ప్రాతన్న హంపమ్మచే మియు సహాయము జేసినటుల కోర్మీ గారు కనుగొనలేక పోయిరి. ఆయన అంతేకన్న నెక్కువజేయునట్టిలో లేకపోయెను. ఇందువలన నాగ్రామములో పెద్దయుద్ధము జరుగునట్లుండెను. మూడేండ్లనుండియు ఒక్కటియే పెద్ద అల్లరి జరిగినందువలన ఈ ప్రయోగము కొంతకంత నముగ నుండవచ్చును. కానియిట్లు కాంతముగ నుండుటకు పోలీసువారు జాగ్రత్త దీసికొనటయే కారణమని కోర్మీ గారు నమ్ముచున్నారు.

1923 ప్రారంభమునుండియును ఆగ్రామములో ముగ్గురు కాన్స్టేబులు లుంచబడిరి. 1924 ఫిబ్రవరిలో వారిని తాత్కాలికముగ దీసివేయగానే, పైనుదాహరింపబడిన అల్లరిజరిగెను.

విచారణసాక్ష్యము

కోర్మీ గారంతట సాక్ష్యమునుగూర్చి వ్రాయుచు విచారించిన 16 మంది అధికారపక్ష సాక్షులలోను యెదుగురు పోలీసు ఆఫీసరులని తెల్పుచున్నారు. వీరిలో మొదటివారు పోలీసుడై పూట్టి నూపరింతుండెంటు రాజగోపాల ఆయ్యంగారు. ఆయన వైప్యారాలోచెల్లిన విషయమువకు సంబంధించినకాగితములు వగైరా వెతకియిచ్చుటలో సాక్ష్యముముగిసెను. మేజిస్ట్రేటులు రెవిన్యూఉద్యోగుల సాక్ష్యమునందు చిన్నారప్పరెడ్డికి పెద్దవడుగూరుగ్రామము చుట్టుప్రక్కల తగినంతపలుకుబడి గలవనికెప్పరికాని ఆ పలుకుబడిని అనుచిత్రీకుల నుపయోగించెనని వారి సాక్ష్యము సమర్థింపలేకపోయెను. రైతులు తమ కష్టముల నివారించుకొనుటకు ప్రభుత్వోద్యోగుల సహాయమును గాక తనసహాయమును గోరుమని చిన్నారప్పరెడ్డి నిర్బంధపెట్టినటుల వారిసాక్ష్యము లేలేదు. ప్రభుత్వమువారు చెచ్చిన 25 మంది అనధికార సాక్షులలో 11 మందివరకు చింతలచెరువుకాపురస్థులు. వారి సాక్ష్యములో గత రెండు సంవత్సరములలోను ఆగ్రామమునం దేమి జరిగెనో తెల్పిరి.

స్పెషలు పోలీసుండైనది తనంతట తాను సాక్ష్యమియవచ్చిన 9 మంది సాక్షులలోను తిమ్మారెడ్డి సాక్ష్యము ముఖ్యమైనది. తిమ్మారెడ్డి పెట్టుకొన్న మొర మొదటినుండి తుదవరకును తాను 17 యేండ్లనుండియును మేడిమాకులపల్లి చుట్టు ప్రక్కల గ్రామములలో సాగుజేసికొననిచ్చుట లేదనియే. తిమ్మారెడ్డిని పనివారలను 1908 లో ఆగ్రామమునుండి తరిమివేసినదియు వారిని మరల కాంతముగ రానియరనియు కోర్మీ గారు గట్టిగ నమ్మిరి. ఇది నిజముగా దుష్టసూచ్యవహారమే. కాని ఆగ్రామము రైతులు చెక్క మాటలను వ్యవస్థపప్పునెడల తిమ్మారెడ్డియే స్వంతముగ నీపెటకము తన నెత్తిపై దెచ్చి పెట్టుకొనెననుచున్నారు. తెలికిలో స్పెషలు పోలీసుస్టేషను పెట్టినయెడల తిమ్మారెడ్డి బృందముతో మరల తిరిగివచ్చునని రైతులలో భయ మేర్పడినట్లున్నది. తిమ్మారెడ్డి మనుష్యులు కొట్టినగ్రామములను కోర్మీ గారికి చూపుటకై కొందరు తమ తలపాగాలను విప్పిరి. అందరును తిమ్మారెడ్డి కత్తి నుండనియు, పెట్టనిచోట చేవులా డుననియు, అందుకనియే ఆయన పొలములను తాను సాగుజేయుట లేదంటిమనియు చెల్పిరి. గుత్తి స్త్రీదరు సుబ్బారావు, లక్ష్మీవారాయణరావుగారొక ఆప్రాంతములలో బెట్టికి తెలిసిన దానికన్న యెక్కువ దురన్యాయములను జేరములును గలవనిచెప్పిరి. తిమ్మారెడ్డిపక్షమువారే యిట్టిఅభిప్రాయములను చెల్పిరి. కాని విరోధము లుండుటవలన

కొర్బానీగారి విపాదము చెప్పుటచే దొరతనమునాడు పూర్తిగా ప్రకటించిరి. విచారణతో పనిలేకుండను, ముఖ్యులగునా రెండుగురు కొరకపోయినను 27 గ్రాముములలో అవసరపు పోలీసుల శ్రేణులముఖ రంజనముచేయుచు పరిమితికి వచ్చినట్లు చెప్పెను.

స్వరాజ్యపక్షసభ

దేశబంధుని మరణమునకు విచారించుచు తీర్మానించిరి

దేశబంధుని ఫరీదుపురపు ఉపన్యాసమందలి పరతులపై సహకార మంగీకరించుట

స్వరాజ్యపక్ష కార్యక్రమమందు ప్రస్తుత మెట్టిమార్పును లేదు

మహాత్ముఁ డవసరమగుచో నూలుచందాను దీనివేయ నిచ్చయించుట

సుప్రతినిధి. అది రెండును ముఖ్యవసరములని 1924 మార్చి నెలలో ప్రభుత్వ న్యాయశాఖాసభ్యుడే తలంచెను. 40 ఏండ్ల నుండి ప్రజాసేవాయుచున్న నా నిష్కలంక విఖ్యాతిని నమ్ముచోలుటకు గూడ నారీతిలేదు. భారతీయోద్యోగ ఆ పక్షం వల. కినుకొని విచారణచేయుటకొక యిహోపాయము నివారించుటకు దోడ్పడి నియమింపవలెనని నేను మొదట కోరితినిగాని మంజూర్యములు పంపిన సాక్షులను క్రాసుపరీక్ష చేయుటకును పరిపక్వమగుటకును సాక్షులను రహస్యముగా విచారణచేయుటకును దీనికి మూలకమును లూయిసుగారి చర్యలను గూడ కల్పింపఁ దలంపనున కృతనిశ్చయముడైన యుద్యోగియే విచారణ జరుపగలడని నేనెన్నడును తలంచెనుండలేదు. కలెక్టరు సాక్షుల మననవ్యక్తములను నిందలను మోసినపుడు నేను సమాధానమును తెలుపగోరితిని "మిమ్ములనుగూర్చి నారీకాన్య లో నేమియునుండదు" అని అప్పుడు కొద్దిసేపు నుడిచిరి కాని ఆతరువాత కక ముం డ ల ము ల లో రి పోర్టు ప్రకాశింపవలెనని నున్న గూర్చి ఆ తర్వాత నిందాస్పదములను వాక్యములనే అనుకు ప్రాసెను. ప్రతిపక్షులకు సాక్షుల అక్రమచర్యలను బహిరంగపరచుట కవకాశ మియ్యకపోవుటవలన అన్ని రకములగు నుక్కుయముగా నుడిచిన వాక్యములపైనను నేను మేజిస్ట్రేటులను బెడరించుట మున్నగు అక్రమములను జేసితిని అపఖ్యాతికరములను నింపలను రహస్యముగా నామోమోపుటకు బుద్ధిపూర్వకముగ ననుమతింప బడిన ఆక్రమములను విశ్వాసముంచి 25 ఏండ్లనుండి నేను ఆక్రమములను నొనరించుచుంటిని నిరసాగ్రహముతో కొద్దిసేపు ప్రాసెరి ఇటుల గూఢచారులు తన కారించిన ఆతరువాత నేన్నడును తెలుపనేలేదు తెలిపి యుండునో నేను సమాధానము నిచ్చియేయుదును. వెనుక నుప్రసిద్ధి నాయకుడుగాను బాంబాయిలో ఆలీయమాం (పాల్నా)గారి అభ్యుత్థితికిందజరిగిన పైమలు కాలగ్రామకు నా తోహాటు సహకార్యుర్యము, సంస్కరణములు రాక పూర్వము రాజకీయములందు బెక్కుసంఖ్య నాతో సహకారిగాను యుండిన చక్ర రామస్వామిఅయ్యరుగారి సలహాపై, 40 ఏండ్ల నుండి దేశసేవచేయుచు స్వార్థత్యాగియని పత్రికలవలన ప్రశంసింపబడి చాలమంది గౌరవములను గౌరవించబడిన నన్ను గూర్చి అతి చివరముల నిందతోగూడిన యీ రిపోర్టును ప్రకటించుట భావ్యము గవర్నరు గోస్వేను ప్రభువుగారుగూడ భావించిరి. ఈసంవత్సరము జనవరినెలలోనే జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ఉత్తేషవా యి గారు నన్ను బహిరంగముగ నుప్రత మాటకముగాను చాలప్రశంసించి త్వరలోనే నాకు సర్ బిరుదము గూడ నీయబడునని జోతిమముగూడఁజెప్పెను. ఇంత త్వరలోనే నాకీర్తి నిటుల వారు కళంకించుగావించి ప్రభుత్వము గ్రహ సంపాదనను నియంత్రి అధికారమును బడయునట్టి ఆశనే యిప్పుడు హతము చేసిరి కాని యింత మాత్రమున నా కీర్తికి కళంకము కలుగజాలదు గట్టిచమ్యకము నాకు మోపుగా నున్నది కావున నిష్పాక్షికమును న్యాయశాస్త్రానుగుణము ను విచారణ జరిపి అన్యాయమును తొలగింప వలెనని శాసనసభవారును ప్రజలుగూడ కోరి పట్టుదలతో పనిచేయవలెను. అని కేశవశిఖగారు నేకు నుత్తమండి తంజనారనంజిరి

సర్వపక్ష మహమ్మదీయ

మహాసభ

సుధి, సంఘటనములు రెండును దేశాభివృద్ధి కభ్యంతరములని కిమలూగారు నుడువుట

అమృతకరము, జూలై 17 — మూలానా మహమ్మదాలి, శాకుంతలీ మొదలగు సుప్రసద్ద మహమ్మదీయ నాయకుల నేకులు వచ్చిరి సర్వపక్ష మహమ్మదీయ సమావేశమునకు స్వాగతసంఘాస్థ్యక్షుం డు డా|| కిమలూగారు తమ యుపన్యాసమున నేదియో మొకవిధమున బాతిప్రాతినిధ్యముండినగాని దేశస్వారంప్రము చుట్టుల కష్టముల క్లితి కి వచ్చిన చరిత్ర ఇట్టివిధి కార్యచర్యలను లేకపోవుట ముఖ్యసంఘటనయు న్యమములు దేశాభ్యుదయమున కడ్డుతులుపునట్టి తియ్యమములు మహమ్మదీయులకు ద్యుతికొద్దేశ్యముతోనే ప్రారంభింపబడినవి ఇట్టి యుత్సవములను నిరసించు కీ|| శే|| దేశబంధుని మహాసభను వగచిరి. క్రితాంతక ప్రక్రియలు మహమ్మదీయ నాయకులపై దురభిప్రాయములను ప్రకరించిరి దానివలననే హిందువులకు న్యాయములు దైన్యము మొదలగు వారలపై ప్రాంత్యముల నిచ్చిరి. తన యుపన్యాసమును ముగించుచు మహమ్మదీయ సంఘపు నరభివృద్ధిని గూర్చి యుటాంకితము ఉద్దమమును గూర్చియు వివరించి, హిందూ-మహమ్మదీయోన్యము లేక స్వరాజ్యము చేపూరదనియు, స్వరాజ్య మత్యవసరమనియు నిరూపించెను.

కలకత్తా. జూలై 16 — నేటి మధ్యాహ్నమే స్వరాజ్యపక్ష సాధారణ సమావేశము కూడినది. దేశమందలి వివిధ ప్రాంతములనుండియు నాయకులు సభకువచ్చిరి. ముఖ్యులలో కొందఱు జయకరు పక్షేలు జమ్నాదాసు మోహతా. ఎన్. సి. కల్కారు, శ్రీనివాసఅయ్యంగారు, హరినరాయణ్ తమరాని, టంగ. ప్రకాశము, యానీ, డా|| మాంజీ, గాగ్లకలరు. సరోజినీనాయుడు, మహాత్మాగాంధీ, పండిత జ్వహారీలాలు, నెహ్రూ (కాంగ్రెసు కార్యదర్శి) నేతు జమ్నాలాలు బజాజ్ (కాంగ్రెసు కార్యదర్శి) రాహుకసభ్యుడు) గాగ్ల ప్రేక్షకులుగా వచ్చి సభ నలంకరించిరి. ప్రప్రముఖుల సభవారు పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారిని సభాధ్యక్షుడుగను ఎ. రంగస్వామి అయ్యగారిని కార్యదర్శిగను ఎన్నుకొనిరి.

దేశబంధుని మరణమునకు సానుతాప

తీర్మానము

చాలవఱకు చర్చించి తుద కీర్తిర్యామమును గావించిరి. స్వరాజ్యపక్ష సాధారణసభ దేశమంతటితో బాటు దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారి మరణమునకు విలపించుటయే గాక, తమపక్షము సంస్థాపకుఁడు, నాదర్శనపురుషుఁడును, నాయక భాషామేయుని, పక్షమునకు సంభవించిన పలుకష్టములనుండి దాటించి వంగక్షాప్తమున జయపరంపరలందు తన పక్షము నోలలాడించి, ద్వైర్యసాహసములను, త్యాగబుద్ధి క్రమశిక్షా నలవడఁజేసినట్టిమహాభావుఁడు వోయె నని చింతిలుచున్నది. కీ|| శే|| లకు తీర్పురానట్టి విధమున ఋణుడైయున్నటులు సభవా యాహించుచున్నారు. సభవారు వనంతా దేవికిని తిదాత్పీయులకు సానుభూతిని దలియఁజేయుచున్నారు.

ఫరీదుపురపు పరతులపై సహకారము

ఈసభవారు కీ|| శే|| దేశబంధు చిత్తరంజనదాసు 1925 సం|| మే 20 వ తేదీయందు ఫరీదు పురమహాసభ కధ్యక్షుల

పహించి కావించిన ప్రసంగములో వివరించి విప్లవోద్యమనిరసనము, ప్రభుత్వముతో గౌరవపథ్యులపై సహకార మవలంబించుట, దాని పరతులు సంపూర్ణముగా నంగీకరించుచున్నారు. బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభునియుపన్యాసము సహకారమున కవకాశ మిచ్చుటలేదు కాని హిందూదేశపు మంత్రి యగు బర్మెన్ హెడ్డుగారు ప్రభువులసభలో నిచ్చిన యుపన్యాసము దేశబంధుఁడు సహకారాపేక్షచే జూచిన సమూల్య హస్తమును జారవిడుచుటయేగాక వాగ్దోరణి ననుసరించి యుపన్యాసమందలి భాష ననుసరించి యట్టి సహకారమునకు మూలవిచ్చేదన మొనర్చక పోయినను కఠినసాధ్య మొనర్చెను; కావున సభవారు తమలక్ష్యమును మార్పుల కట్టియవసరమును గాన్పించుదు. కాని భారత ప్రభుత్వము తమయంత్రేప్రకటన మేమాత్రము భారతీయాశయుల కనుకూలముగ నుండి బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువువాటిని నూచించుచో తమనిర్ణయములను సభవారు మార్పుకొనుట కాలోచించెదరు.

నూలుచందా నెత్తివేయుట

స్వరాజ్యపక్షపు ప్రైసభలో మహాత్ముడు, దేశ మట్టినిశ్చయ మవసరమని తలంచుచో దేశీయమహాసభ కార్యదర్శమును సమావేశపఱచి నూలుచందానుగూడ దీనివేయుదునని ప్రకటించినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. అసహాయోద్యమ తీర్మానమును బలపఱచుచు శ్రీనివాస అయ్యంగారు, జె. యెమ్. నేనుగుప్త గార్లు ప్రబోధకరమును సహకారములు గావించి యట్లాచరించుటవలన ఫరీదుపురమందు కీ|| శే|| డగు తమనాయకుని కోర్కె ననుసరించినవార గదురని నుడిచిరి. ముందు రాయబారములకు దారి తెఱచి యుంచబడెను. దేశబంధు దాసుగారు తమ ప్రకటనమందు చేసినరీతి నే నేనుగుప్తగారు విప్లవపథ్యులను తీవ్రముగ నాక్షేపించిరి. (అ. ప్రె.)

శ్రీగాంధీ ఆశ్రమము

(నేలం)

(1)

నేలములో కాంగ్రెసునాయకు డగు సి. రాజగోపాలాచారిగారిచే స్థాపింప బడిన శ్రీగాంధీ ఆశ్రమము గూర్చి వివరములను తెలిసికొన ప్రజలు కుతూహలపడుచుందు రనుటకు సందేహము లేదు. దాని పరిస్థితుల తెలియగోరుచు కొన్నియు తరములు కొందరు వ్రాసియుండిరి.

ఈ ఆశ్రమము తిరుచంగోడి తాలూకాలో పుదుపాల్యం అను గ్రామమునందు స్థాపింపబడినది. దానికి చేరువనున్న రైలే స్టేషను 'శంకరిదుర్గ' మదరాసు-ఈరోడు-మార్గము, నేలమునకు సభ్యులకు 27 మైళ్లు తిరుచంగోడునుండి 7 మైళ్లు నుండుటచే 1 1/2 గంటలలో నడచి పోవచ్చును. లేదా 2 అ.కు బండిదొరకును.

తమిళనాడులో యిట్టి సంస్థాపనకు అర్హముగ స్థాపించి యొక్కటియే. వికాలమును బడులు ప్రదేశము. ప్రకృతి సౌందర్యము చూపఱుల నానందింప జేయును. ఆశ్రమమునకు ప్రక్కనే రెండు వైపులనుండు చెట్లనీడను మెట్టులతోడ గలగు చేరువనుండు మెట్టులపై అర్ధసారీశ్యరాలయము గలదు.

ఆశ్రమము మంచి చక్కని మామిడి, కొబ్బరిచెట్లుగల కోటలో కట్టబడినది చుట్టు రాతిపాకారము గలగు ఆశ్రమ స్థలము ఒక చదరపు ఫణ్డాంగుండును. ఆశ్రమ ప్రదేశమంతటిలో చిన్నచిన్న మొక్కలు పరుగులుగా నాటబడి కన్నుల పండువొనర్చించుచుండును. చేర్చు గ్రామముల నుండి వచ్చు మేకల గొర్రెల పశువులనుండు

ధ్వనియు, ఆశ్రమవృక్షములందే నిరంతరము సంచరించు వివిధ తెరంగుల సందిడిజేయుచుండు పక్షుల ధ్వనియు చెవులకింపు గొలుపుచుండును. సంత్యాసమానులందు ఆశ్రమ గృహములచెంత విహరించు నెమిళ్ల సంచారము, కోకిల గానము హృదయానందకరముగ నుండును. చేరువనే యుండు కాకి మాకల కాకారములు ఆశ్రమనాగుల కాంతిని భంగపరచుచుండును.

ఆశ్రమమునందు రి లేక 9 వరుసలు పూరిండ్లున్నవి. వీటి గోడలు మట్టివి. ఇందు రెండు గృహములు నేత, ఏకుటనేర్పు తరగతులు. వేరొకటి భోజనశాల. మిగిలినవి బసగృహములు. ప్రాకారము యీవలను రెండుపెంకుటిండ్లు గలవు. ఒకటి ఉచితపాఠశాలకు, రెండవది ప్రతీనూలుబట్ట నిలవయుండుచుటకు.

ఆశ్రమస్థలమంతయు రత్న సభాపతి డౌండరు, అను మిరాసీదారుడు, ఆచారిగారి అనుచరుడు ఉచితముగ నొసంగెను. ఆధునిక యంత్రతంత్రజీవనములకు దూరముగ మారుమూలగ్రామములో స్థాపింపబడిన యీఆశ్రమము భారతీయ ప్రాచీన వ్యవసాయక సాంప్రదాయమును పెంపొందించుచున్నది. (మాపటి)

హైందవ సైన్యాధిపతి పర్యటనము

బెంగళూరు, జూలై 17. — వచ్చే సోమవారము హైందవ సైన్యాధిపతియగు సర్ క్లాడు యాకబుగారు బెంగళూరు వచ్చురు. అచ్చటనుండి సరాసరి రెసిడెన్సీకి పోవుదురు. అచ్చట సైనికప్రదర్శన మేమియు నుండదు. కాని వారి విడుదలపద్ధతి పోయి సైన్యాధిపతి పరీక్షనేయును. మంగళవారము సాయంకాలము చూడు గంటలకు మైసూరును ప్రయాణమై పోవుదురు. (అ. ప్రె.)

కోధననామ సంవత్సరం ఆషాఢమాస బహుళ ద్వాదశి ౧౨, శుక్రవారము

క వి స్తు తి

[గూదావతి సత్యనారాయణగారు బి ౬]

- ఉ. సారసమగ్న మాధురిని సన్నతమార్దన మొప్పు శైలిగల భీరతమిటు భావగతి పెంపెనలారెడి భవ్యవైఖరికి భారతము రచించి పరిపాటిగ గీర్తిగాంచినట్టివా గీరుల సన్నయాదికవిధీరుల నెన్నగ శక్యమే యిలన్.
- చ. అనుపమశబ్దవైభవము నారయనెల్లెడ జూపి ప్రాథతః వినుతి వహించు శైలిని కవిప్రజలు మెచ్చగ భక్తిపెల్లువల్. ఘనముగ బర్వ భాగ వతకావ్యము వ్రాసినమేటి పోతనా ర్యునియశ మిత యంత యచి యోచననేయగలారె ధారుణిన్.
- చ. ఘనతరగ్లేపసంపదయు గాఢతరంగు హృద్య శైలిని ద్విగుతనమ స్తభూపలను దేజముజెంది యశేషశేముషీ. ఘనతను వెల్లడించుచు జ గమ్మున భూరియశంబు గాంచుచున్. దనరెడి భట్టమూర్తికవితారస మేరికి నైన గల్గుచే!
- మ. సరసత్వంబును జారనిక నుడిసంస్కారంబు పోసికబం ధురభాషాభివంబు పెక్కుగతులన్ దోడ్పొవిజ్యంభంబును || సిరికిరీక వేదజల్లు కావ్య సమితి శ్రీనాథుడు వ్రాసెని ద్ధరవిద్వాంసులు సంతతంబు కడుమోక్షంబంది హర్షింపగన్.
- మ. ఘనప్రావీణ్యము మీఱ రమ్యకథలన్ గల్పించి మేలైనన ద్విగుతిగాంచిన శబ్దగుంభనలచే దేజంబు దీపింపగా మనుచార్చితము చిత్రసూ సరిణి సంభావ్యంబుగా వ్రాసి పెద్దన తానెంత యువనైకెక్కెజగతికధన్యత్వముగాంచుచున్.
- మ. సరసుల్ నిత్యమమెచ్చగ్ ఎరికథా సందర్భ మింపొందమా! ధురభాషాభివంబు పెక్కుగతులన్ నెంతోమోదముగూర్చు ను త్తరరామాయణ మున్ రచించి తనమే ధావైపుణిన్ జూపెను || సిరపుయ్యండగు పాపరాజు భవి నక్షీణప్రభా ధీన్నతిన్.
- మ. క్షితిపై పండితులందఱు గరము హర్షింపంగ శబ్దారముల్. హితమున్ గూర్చెడి భంగి వాక్య టిమనెంతే ప్రజ్ఞతోజూపిపుణ్యతిమం బాకధ సాంధురంగపరమా హాత్మ్యంబు వర్ణించెనవిత్తోదారుడు రామలింగకవిప్రావీణ్యంబు సామాన్యమే!
- మ. కరమింపారెడి హృద్యశైలివన సాఖ్యంబు ప్పగా భావ్యమా! కరణిక్ గంధము లోలివారి కవితా కౌశల్యమునో జూపుచున్! విరచించెన్ బుధబృందముల్ ధరణినెంతే మెచ్చగా దొల్లిభాస్కరుడన్ చూరినరుండు వాణిశ్య భాషావైభవోత్కృష్టుడె.
- చ. జలనముచేసి కాంచనము జక్కనిరత్నము గూర్చుభంగితా! నతిమృదుశబ్దముల్ కలయ నార ధిప్రొందికగూర్చి లోకన మృతమగు వాక్య మత్కృతిని మాన్యకవిత్వవిశుద్ధధారచే! గృతులను వ్రాసి తిమ్మన సు కీర్తిగడించెను శాశ్వతంబుగన్.

క్షీ శే! దేశబంధు చిత్తరంజన దాసుగారు

[సోమంచి సూర్యనారాయణ శర్మగారు]

- ఆ. మగ దేశమాతృ వరతఃఫల మాత్ర తాళిపాలి కల్పతర్యు; గాంధీ మాళి కుడిబుజంబు మఱచు పెట్టిజలహృద్రంజనుడు చిత్తరంజనుడు.
- గీ. 'దాసు' నెహ్రూ లటంచను నూసుల్లె ట్టితొరిక దాసు సురపురిజేరె, మేర మీతొ మాతృదుఃఖంబుధి; దారుణగుణ' కోధనా! సీస్వభావము బోధపడియె.
- క. భిన్నా భిమత్తము లేయ్యవి యున్నవో నేదేమి పలుకనోము గాంధీ సన్నతపూర్ణాత్మంజే యెన్ని వచించినను దాసు: డిది సిద్ధంబే.
- క. అధమనిరంకుశచైత్యుల వధ మొరించియు స్వతంత్రతాదముం గొనున విధి జీవించెడి సునిహత విధి కొంటిజే! దేశబంధు వితరణ సింధున్.
- చెన్నటి మహాధికారము భిన్నా భిన్నములు గాంగె శౌదాసిన య భ్యన్న తనుతధీనుడు నీ కన్నుల జెడగట్టినాడె? కట్టిడిమి త్రి!
- క. భారతవీరులలో ఘన వీరుడనై చూడగొంటి వీరదీపము, నీ చార్చిత మద్ది స్వస్థో దారాక్షరముల లిఖంతు లిగ భవిష్యుత్.
- క. సీకేమిటి లోకము భూ లోకంబందుచును? ధర్మలోల మత! ను శ్లోకనుధాకృతి! మా ప్రాకటదార్భాగ్యసర్వఫల మిది గాకన్.
- క. పురుషారంగుండన ను ర్వర నిశ్చిక్కుచి కంటి చొక్కారా! నీ సరి యెవ్వ రిన్నిటను న త్కరుణాగుణసాధ్రు' నంగకవికులచంద్రా!
- క. కోటులకొలది గడించిన మేటలు వేల్పుడి భరతమేదినిలో వే యోటికి జాగింబున నీ నాటికి వాగలరె వారు? సంపన్నమణి!
- క. జనకుని ఋణముం దీర్చితి వసుపవిత్రమ్ము గూర్చి యతిభక్తిమెయిన్ జనసముఖముం దీర్చితి వనఘా! ధన్యము భవద్భినిం బీయవనిన్.

మ. కడుసాండిత్యము క్లేషగౌరవము వాక్యబృంద సంశుద్ధి యెల్లడగూర్చింగగె బ్రాధియెరు శైలి న్ గోవిందుల్ మెచ్చసాగిపడరన్ గావ్యములన్ రచించెభువిసం భావ్యంబుగా సూరనార్యుడు మేధావిభవంబుమించి యశి మెంతోధారుణిన్ గాంచుచున్.

- క. ధనమే ఘనము క్షి సా- ధన మని కూరుచు వక్షిలుతతి యుష్మత్సా ధన నెఱిగి యనన్యధ్యయగతి గనిమోహముదొఱిగిసుఖము గాంచెడుగాతన్!
- క. ఇందుగల వందు లేవను సందేహము లేదుగాని సచ్చరితా ని సుందరమనోహరాకృతి చెంచును మరల గాంతుమే యిహమందున్?
- క. ఉన్నాడు సూమహాత్ముడు, విన్నాడు త్వదీయ మా నివేదనముగనుం డన్నాడు సోదరుల; నో యన్నా! చిరశాంత మందు మమరేంద్రపురిన్.
- 'సుకవిత యబ్బినరాజ్యం బిక నేటిక' టన్నసూక్తి యిదె నేటికి నీ దుకడ నో జిత్తరంజన సుకవి! సార్థకత గాంచె జూడం జూడన్.

- [రాయప్రోలు కోదండరామశాస్త్రిగారు]
- సీ. విద్యాధిదశనుండి వెలయించె భారతి పై గల భక్తివిశ్వాసగరిమ వ్యాయవాదగనుండి సాయ మెంతయు చేసి దేవికి ఋణమెల్ల దీర్చికొనియె దేశభారముచెల్ల ధీరుడై తలదాల్చి దేశబంధుత్వంబు జెలిపికొనియె నిర్బంధములనెల్ల నిర్లక్ష్య మొనరించి సకుటుంబముగ చెఱసాల కరిగి
- గీ. కరినశిక్ష లనుభవించ గలిగినట్టి దాసు కడవజకును దేశదాసు జాచు జీవయాత్రను జాలించి చేరె దివికి తల్లి కెనలేని దుఃఖంబు దరినిగొలిపి!
- ఉ. దిక్కు దిబ్బసలేక నతిదీనత స్రుక్కెడు జాతినం తయు! న్నొక్కటిగా నొనర్చియు, మహా న్నతకీర్తిని నేకరించి పే! రెక్కిన చిత్తరంజ నుని నీగతి, చిరయ వేటుజేయ నీ! యొక్క దురంతకృత్య మిది యారకహృత్? మృత్యు దేవతా!
- ఉ. తల్లియు దండ్రెయిన్ దనదు దైవము పైతము దేశమాతయం! చెల్లవిధంబులన్ దెలియజెప్పి చలించి దేశభక్తుడై! బల్లగరాని కష్టముల కోర్చినదాసు గతించినంతచే! తల్లియు దాన్య వాస మది తప్పని దాట దలంచి పొక్కెడున్!
- ఉ. ఆశిలునాశమయ్యె, నిక హైందవజాతికి మోస మయ్యె, దు! శ్వాసనబద్ధ మానటుల చల్లనితల్లి కి మూడు పంక్తులన్! వ్రాసెనె! బ్రహ్మ! లేనియెడ, భారతబాంధవు డస్తమించునే! దేశము నిట్లు ద్రోసి, యిక తీరిననచ్చముగూర్చి యింతలోన్!
- గీ. మకుట మొక్కటి లేని యావంగవిభుని జీవితా దర్శనూత్రంబె జేర్చు అతని రాజకీయ మార్గం బదె రాచబట! సదమలానంద స్వారాజ్యపదవి కింక!

దేశబంధు చిత్రరంజనుడు

[క్రోత్త సత్యనారాయణగారు]

“చంద్రానాడు స్వీయప్రచందశౌర్య
మెంతయోచాపి యస్త్రాది కేసునకుల,
నధికసాంఘికగట్టిన మరయఁ జూపి
యరిగినాడవు స్వర్గంబు కమలచరిత!
చిత్తరంజన! నీవు మాచి త్తేమందు
గలర నొకవారి గొప్పించి, యిలను విడి,
యధికప్రియమిత్రబాంధవనతిని బాసి,
దివముఁ జేరితి పాకార! దివ్యవృక్షం!
రాజకీయమహాబంధురాజీయందు
లతితు లైవట్టి మావృత్తజల నెల్ల
బట్టి గొప్పయి మారమా గట్టుచును
జేర్చునన్న నీ వాదివిఁ జేరినావె.
బాల్కనూదిగ నిజదేశ ప్రాభిరమును
గాంక్షిసేసి, యస్మాన్మా కాన్యములను
మతిని జంకేమి కయె ఊచి నొకప్పు,
పోయినాడవు పెన్నిధి పొయినటల
నంచినారె! వాయువు కొంచె మసెడి
నూత్తి, నాభానడిగిని జొన్పి నీవు
లిఖిలమరసంఘమున నుండ నిశ్చయించి
చనినవాడవో చిత్తరంజనుడె డివిడి.
సకలమరసేమి కుండన శతములుండు
స్వాగతంచెచ్చి పిలువఁగా స్వర్గమునకు
రాజ్యకాన్యములను దీర్చి భూజ్యముగను
బోయినాడవో యేమొ మాబోల్లు విడి.
విమలశాంతిచంద్రిక రెంతో వెల్లివిరియ,
రాజ్యకార్యాశీచేఁ గష్టరాజు పైఁచి,
స్వీయదేశ జనానికి స్వీయరాజ్య
సమిది గోరికనీ వింక బ్రతుకవలదె
అఖిలవిద్యల, ధనమును, యశము, గలిగి
సతము పెరిగెను చనవారి సమలేఁ జూచి
సత్వన ర్తమున నెల్ల సంచరించు
చిత్తరంజన! పోయి తే ఊతని బాసి
నంగదేకీయజనమహావర్గమును
నుదయమంది, యాదాలభానుండుభాతి,
చనవోసేపు భూతిని నటలఁ గల్గి
యంతరించితివా యిపు డధిక తేజ!
ఆమహాత్ముడు గాంధీకి నవరమునను
దక్షిణంధ్రుల భజనంగాఁ దలచి నిన్నుఁ
జిత్తరంజనుడని మేము జెప్పుకొనిన
నిపును మానుది చింతయే నిజమయ్యె.
సర్వపూజల! చిత్తరంజనుడ! నీదు
నామ మాచంద్రతారార్కమై మెలంక,
పరకపదమును జెందిఁ గూర్చు! నీదు
చంతరాత్ముడు శాంతియు నామగార!”

* * * * *

సీ. దురవగాహ ద్రిటిమ - దుర్వారరాజనీ
కుల లీల ప్రుటిహాన - ద్రుంచినాపు
దావర్ధ్యంబుల - ధర్మజగ్గల
మెరపించి మరపించి - మెలినాపు
మూర్ధాభిమకుడో - ధూనానాపాతిక
లీలతో వంగము - నేలినాపు
శ్రీరాము డలనాడు - చేసిన కేతగా
పిత్రాజ్ఞ ప్రేమ సేవించినాపు
పంచినాడవు ఏనుగు - పాడిగపగిది
చేసినాడవు పాగుని - చేసగలిగి
త్రిప్పినాడవు కృష్ణుని - యొప్పుజూపి
చిత్తరంజన! నీజన్మ - చిరయశంబు

భూరియశోవిశాలుడను నాయరవిండుని తప్పులాప్పుతా
తీరున జేసి, కాననసభాస్థలిఫలశాల జేసి, దు
ర్వారమహావ్రతపమున భారతధూమికి నాస్థితోడ ది
క్షారతి జూపినాడవు విశాలయశోభితాన్వయుండవై.

తే. రన్నకంబళ్ల మెట్టిన పాదయుగళి
కంబకాకిర్ణహా చరనాల లందు
నిర్విచారత నేరీతి నిలిపినాపు
క్లాఘానీయము నీ త్యాగమనఁగు
శాసన సభాంతరమ్ముల చేసినట్టి
సింహగర్జనమైన నడకలేదు
ఎత్తిన జయపతాక గ్రహింపలేదు
చిత్తరంజన! పోనెల యింతూనె!

ఆంధ్రవ్యాకరణ విచారము

[కాశీభట్ట కృష్ణరాయశాస్త్రిగారు]

దుండుభి సంవత్సరపు బుగ్గెసంచితలో బ్రలి శ్రీ
పాఠనంది రామశాస్త్రిగారు వైశేతో నొకవ్యాసము వ్రాసిరి.
అందరి యంశముల వివరించుచు నేను ఆంధ్రప్రతికలో, పినా
కినీ పత్రికలోఁ బ్రటింపించిన వ్యాసములు పాఠకు లెఱింగియే
యుండవచ్చును. మొన్న బ్రలి శ్రీ విద్వాన్ కట్టి వేంకట
సుబ్బారావుగారు తిరిగి వివరించిరి. దానిపై నాయభిప్రాయ
ము నొసంగుదును.

చింతామణి కర్తృవిషయమున భిన్నాభిప్రాయుండను.
సుబ్బారావుగారు రెండుమాటలతో నావిషయమును విరమింప
రాదు. రామశాస్త్రిగారు సామాన్యలో? మహాపండితులు వా
రనినదానినెల్ల జూపి ఖండించినంగాని నవ్వరాదు. ఇది యిం
కను విమర్శనీయమే. రామశాస్త్రిగారి కున్న యభిప్రాయమే
మఱియొకవంతుం గలదు. బ్రలి శ్రీ వా చిన సీతారామస్వామి
శాస్త్రిగారు మొదలగువారి యభిప్రాయములను సకారములుగ
మనము గ్రహింపవలసియుండును. అది యట్లుండ నిండు.

“లఘులఘువు లు నక్షరములకు రూపభేదము లేదు. రేఫ
శకలరేఫములకు రూపభేదముగలదు, అని ‘నాన్యేషాం వైధర్మ్యం
లఘులఘునాంరయోస్య నిత్యంస్యాత్’ అను చింతామణి
సూత్రమున కర్థమని శ్రీరామశాస్త్రిగారు వ్రాసిరి. అది మూల
కర్తృభిరేతము గావని యాత్రేసిందిరి. ఉపబలముగఁ గొన్ని
ప్రశ్నములను వైచిరి. వాని నీక్రింద వ్రాయుచున్నాను.

1. నన్నయ రూపభేద నిరూపకార్థమై యాకాశకను
రచించియుండినచో లఘులఘుభేదముచే ద్వైవిధ్యము లైన ‘లఘ’
లకుగూర్చి యేల నిర్దిష్టకాశకను జెప్పలేదో?
2. మఱియు భిన్నరూపములై యతిప్రాసమైతి కలిగి
యుండిన ‘స్’ ‘జ్’ ల విషయము నేల పేర్కొనలేదో?

అని రెండుప్రశ్నలు వేసిరి. వీనికిఁ బ్రత్యుత్తర మిది.
రూపభేదమున కని శ్రీరామశాస్త్రిగారు వ్యాఖ్యానించుట కా
ధారము నామకు లభింపలేదు. అయినను యతిప్రాసల కట్లు
వ్రాసెనని నేను చలంపను. ఛందఃప్రసంగమటన సాంప్రతము.
దీనినిఁజూచినా “ఆంధ్రవ్యాకరణపాఠ్య రహస్య” మను వ్యాసము
లకుగాని గ్రంథముగాని చూతురని కోరుచున్నాను. ‘వర్ణ
ములు’ అని గూర్చిపత్రికా సారస్వతానుబంధమునఁ బ్రకటిత
మయిన వ్యాసము నరయదురుగాక. నాయభిప్రాయ మిది.
ఛందఃభేదము నిరూపించుటకు “జింతామణి రయోస్య, నిత్యం
స్యాత్” అని వ్రాసియుండును. చింతామణిలోని సూక్రిములు
పరిభాషాపదములతో నున్నవి. దాని పరిభాషా నెఱుంగనల
యును. కాకున్న యిత్ర మథ్యమగాదు. పదాదిగ ‘య’ వాద
సంవర్ధమునఁ బరిభాషావర్ధనం చేసినాపితిని. దాని నరయ
నచ్చును. ప్రసక్తమయింది కావునఁ గొంచెము పరిభాషావిష
యము తెల్పెదను.

చింతామణి సంజ్ఞాప్రకరణములోఁ బ్రయోగించిన “ద్వి
విధ” శబ్దమాకృతి ద్వైవిధ్యమునకని యర్థము. ‘ద్వేధా’ అను

ఉద్వేలమానిక.

దాసుషహాశేగా! దివిజధానుముఁజేరితే! హమ్మకెల్లరక
బాసి, యపారమాన్యసనవారిధిఁద్రోసి; సగంబుకార్యముకొ
జేసి జయంబునీర్ధవనిచెప్పెడువేళ నె కోలుపోతిమే
యానలడంగ నందఁజీవకన్యక! యెక్కడనింకహిందుధా
త్రీసుఖసాధనంబునకు దిక్కెచఁడయ్య! యెఱుంగఁజాలమే
నీసరిధైర్యకాయ, విసితనరుండు, నశేష శేషు
భానుడు, నాత్మభోగబహుభాగ్యనిరాసుఁ, డమేయవాగుప
న్యాసుఁడు, దేశదాసుఁడును, హైందవమాతృసుఖైకమానసా
ల్లాసుఁడుమహునెవ్వఁడుగలం, డిజబుట్టు నెయొక్కడైన, బు
హిషముఁజేసె దైవమిదిపోలునె! యెంతటిహూరమానసుం
డో! సుకృతిగతాయువన నూత్తికి నూచనగాగ నట్లు నా
నానుగుజాలవాల మయ్య నాడెపుపున్నెమలక గడించున
భ్యాసముగల్గుజీననము వాడవు గాన గతాసువైతివే
బానిటనిల్పెధీరుడిక భారముతగ్గనటంచు నెంచుగాం
ధీసుధి కేమిచెప్పితిని? దీరయు, నీనహాధర్మపత్ని యక
వాసి ఘటిల్లఁగాఁ జెనువాసముచేసె భవత్సమేతయో
నీసతియా వసంతతరుణిమణి, యామెనుబాయ నాయమే!
ఈసుగుణోత్తరుండు మము నింతటనుండి సముద్ధరించునం
త్రాసముఁబాపి, తప్పక స్వరాజ్యఫలంబిఁక గాంతుమంచుఁచే
రాస వచించుహైందవులసందఱ నేటను మంచి యేగి తే
యేసరణివగదాదుడుతు మెట్లు నినుక మఱవంగనేర్చుచా
హ! సుమతీ! కృపారతి! పరా ర్థివిధంజన! చిత్తరంజనా!

నప్పుడు నల్లే. ఎవ్వో నాకృతి ద్వైవిధ్యమును సూచింపఁదలం
చెనో యచ్చోటులనెల్ల ‘ద్వివిధ, ద్వేధా’ లను బ్రయోగించెను.
సంఖ్యామాత్రమునకు సంవర్ధనసారముగఁ బ్రయోగించెను.
“యుగ” రెండిని సంఖ్యామాత్రమున నర్థము. కావుననే ప్రత్యే
కముగ నూత్రించెను. వైధర్మ్యమునకు నట్లే పరిభాషార్థము గల
దు. ఇట్లున్నదని చాలాకాలమునుకు బూర్వమే “ఆంధ్రవ్యాకర
ణపాఠరహస్య” మనువ్యాసములో వ్రాసియుండితిని. ఆవాక్యము
లను వ్రాయుదును. “నాన్యేషాం వైధర్మ్యం” అనినచోట నా
కారవైధర్మ్యముని రామశాస్త్రిగా రనిరి. అదికాదు. ‘లఘ’ ల
యాకృతి వైధర్మ్యమేల వాకొనలేదు? చ, జ, ల వైధర్మ్యమేల
సూత్రంపలేదు. ఈ విషయమిందు విమర్శింపను. నా “ఆంధ్ర
వ్యాకరణపాఠరహస్యమున నరయనచ్చును.” అని పూర్వవ్యా
సములోఁ బ్రకటించితిని. దానిఁ జూచితిరో లేదో? ఇక ‘వర్ణ
విధము, వర్ణధర్మము’ అనువానికిఁ గ్రమముగఁ దదాకృతి, తద్ధని
యనియర్థమును గ్రహింపవలయును. ఆక్షేపకులయర్థము నసంగత
మే. “లఘులఘుభేదములు కల యితరాక్షరములకు య
తిప్రాసాదులలో మైత్రియేకలదు. రేఫశకలరేఫలకు విరోధము
కలదు” అని దీని భావము. అని విద్వాన్, కట్టి వేంకటసుబ్బా
రావుగారువ్రాసిరి. అది తప్పు. “తాను యతిప్రాసలకులక్షణము
నిర్వచింప లేదు.” అని వైవాచి వ్రాసిరి. రేఫవిషయమునమాత్ర
ము నిర్ణయించిరా? ఈప్రసక్తి (మైత్రిప్రసక్తి) చింతామణి
యం చెచ్చటనులేదు. నాచేయ్యవ్యాఖ్యాన మేమను.

మూ॥ నాన్యేషాంవైధర్మ్యం లఘులఘునాంరయోస్య
నిత్యంస్యాత్॥ వాల్మీ లఘులఘునాం అన్యేషాం ‘య, వ, ల
ఇతి వర్ణానాంవైధర్మ్యం, సానునాసిక నిరనునాసికరూపా
చ్చారాద్వైవిధ్యం, స, త్రింగభాషాయాం, కింతుసంజ్ఞామాత్ర
మే వాస్తే. ప్రాంతాపరంప్రాంతయశ్రుతిం, లఘుయం ఇది ఆ
ర్యాః, ఆంధ్రపండితావంతి ఇత్యుక్తత్వా క్షేపాఃసంజ్ఞామాత్ర
మేవ (లఘు, అలఘు, ఇతి) గీర్వాణభాషాయామివ వైధర్మ్యం
నాస్తి ఇతి భాషా, “తు” కింతు, ఆంధ్రభాషాయాం ‘రయోః’
ద్వివిధాకృతిగతయోః, ర, జ, ఇ త్యేతయోః, వైధర్మ్యం, ధ్వని
రూపవైధర్మ్యం నిత్యం నాగమాది నావా నత్యన్యేనవా,స్యాత్,
భవేత్, గీర్వాణభాషాయాం రేఫస్యలఘు లఘుతా నాస్తి,అపి,
ఆంధ్రభాషాయామే వాకృతి ద్వైవిధ్యం, చోచ్చారణ వైధ
ర్మ్య మితిభాషా” అని వ్యాఖ్యానము కలదు.

మూ. లఘవోలఘువశ్యేతి
ద్వేధాంతాన్ వవరతిశాస్త్రాః
అన్యేన్యవ్యాకరణస్వప్తా
గ. సస్వరగృహ్యతే ద్వైవిధః.

అనునది ప్రశ్నకేంచి యేలవ్రాసెను? యవల, లకు లఘు
లఘుభేదమున ద్వైవిధ్యము ధ్వన్యాకృతుల విషయమున నన్య
భాషావ్యాకరణములఁ జెల్పఁబడి యున్నది. ‘వ్యోర్ణఘప్రయ
క్షిత రకాకటాయనస్య, లోళః, ఇత్యది సూత్రములవలనఁ
చేరియంగలము. ఆంధ్రుల కెంతదనుక నీవిషయమున నన్యవ్యా
కరణశాసన మంగీకార్య మనగా ‘య, వ, ల లఘులఘు
సంజ్ఞామాత్రము, లసారసంజ్ఞాకర్తృములును, అను సంతదనుకనే
యగును. రేఫము మాత్ర మాంధ్రశాసనమున ద్వైవిధ్యమని
యెఱుంగునది. అని యభిప్రాయము.

క, చ, ట, త, ప, చర్చితము

పరుషసరళసంజ్ఞ “తత్సమ, తద్భవ, దేశ్యరూప మగు
సాంధ్రభాషకు సంతకును (అంతకును) సమానవిధులు” అని
శ్రీసుబ్బారావుగా రనిరి. అది తప్పు. అంతకును గాదు.

“కస్తాయక్రమణే” అనువిధానమువలన “రామాయ? అనురూ
పము కుదిరినట్లు “సవికృతికృత్తత్సాన్యస్సృతికానాం” ఇ
త్యాదివిధానములవలనఁ దత్సవస్థకచటతప, లకును, పరుషసం
జ్ఞకలుగుచున్నది. చింతామణికర్తృభిరేతమదియనియే తోచు
ను. అయినను భిన్నాభిప్రాయములు చాలఁ గలవు. నా ఆంధ్ర
వ్యాకరణపాఠరహస్యమునఁ జూడవచ్చును. ఇది యింకను విమ
ర్శ్యమే. పరుషసరళములసంజ్ఞావిధి యొకరీతి, స్థిరసంజ్ఞ ఇంకొక
రీతిగ నున్నది. ఇక దంత్యతాలవ్యభేద చటలగుంచి యాలోచింత
మన్న నిది యదనుగాదు. ‘ఆంధ్రవ్యాకరణపాఠరహస్యము’ అను
వ్యాసమున వ్రాసితిని. అందు సమాధానములభించును. ఈసంవత్స
రముసంచితలోఁగూడఁ బ్రకటితమగును. కావున విరమింపవలసి
వచ్చెను. శ్రీరామశాస్త్రిగారి యభిప్రాయ మనిచ్చుము. శ్రీ
సుబ్బారావుగారి యభిప్రాయము నాకిచ్చ మగుటయే కాక
కొన్ని నూత్న విషయము లున్నవని విన్నవించును.

నన్నయకు బూర్వపద్యములు కలవా?

[లేఖకుడు- కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు]

నన్నయచార్యుడొక తెలుగుకవిత్వమునకు జనకు డని ప్రాచీనాంధ్రకవులు నొక్కొక్క నక్కాడించుచున్నారు. నేటి వారసంగా నాంధ్రయ నాగర్వత పంచదేశమున వ్యాపించిన తరువాత దానిచే గలిగిన నూతనావేశమునను లోనైనవారు కొందఱు నన్నయభట్టోపాధ్యాయసార్వభౌమునకు బూర్వమే యాంధ్రకవిత్వము కలదని ఋజువుచేయి విశ్వప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. వారు నూతనముగా దీసికొని వచ్చుచున్న యపూర్వములను ఋజువులను సత్యనిర్ధారణార్థమై యస్పదాదులను పరీక్షించి విమర్శనముల వ్రాయుచున్నారు. ఇట్లుండగా నీనడుమ గీర్తికేమలైన కొంతఱుజు వేంకట లక్ష్మీరావు పంతులవారు నన్నయకు బూర్వపు పద్యములు కలవని యొక వ్యాసమును వ్రాసి ప్రచురించిరి. దానిపై నే నొకవిమర్శనమును లిఖించి ప్రతికాతలజనుల శ్రీశారదలోఁ బ్రకటింపించుచున్నాను. నా వ్రాసినదానిని నిరసించుచు శ్రీచిలుకూరి నారాయణరావు ఎం. ఏ., ఎల్. టి., గా రొకవ్యాసము లిఖించి శ్రీ శారదా ప్రతికలోఁ బ్రచురించిరి. శ్రీ నారాయణరావుగారి వ్యాసము బహువిధములను సమాధులతో నిండియుండి సత్యమును మఱుగుపఱుచు చున్నది. కావున, సత్యనిర్ధారణార్థముయే, దానిపైఁ బ్రతివిమర్శనము నిందుఁ బ్రచురించు చున్నాను. ఇయ్యది సారస్వతచారిత్రములో ముఖ్యాంశము గాన దీనిఁ గూర్చిన చర్చ యంతయును దగియుండును. అదియునుగాక నూతనాంశములుగూడ మఱికొన్ని లేలుచుండును. కాన, నిట్టి విమర్శనములనలన లాభము లేక పోలేదు.

శ్రీ నారాయణరావుగారి రెండులతో నామీదను నా వ్యాసము మీఁదను విశేషా గ్రహముఁ బెచ్చుకొని కోపమార్పితులై సత్యదూరములను సాహసోక్తుల లిఖించి ప్రచురించుచున్నారు. (1) వీరు కొప్పవిమర్శనలే కాని కోపావేశ పరపక్షులగుటచే స్వపక్షవాదములేవో, పరపక్షవాదము లేవో తెలిసికొనఁజాలక స్వపక్షవాదములనే పరపక్షవాదములుగా భ్రమపడి, వానిపైఁ దీవ్రమగు హేళనములఁ గావించియుండిరి. (2) స్వవాదమేమో పరవాదమేమో తెలిసికొనక సంపర్కము లేని విమర్శనముల నతిప్రగల్భముగా వ్రాసియుండిరి. (3) స్వవాదమును నిల్పకొనుటకుఁ దగినయుక్తులను దెప్పి స్వసత్యవాదము చేసికొనుటకు మాటుగా ప్రతివాదు తొనన్చుదానిని కావన వాక్యములతోఁ బ్రభుసమ్యుక్తముగాఁ ద్రోసివేయఁజూచిరి. సత్య నిర్ణయముచేయువా కీరీతిమార్గములనలంబించుట ధర్మముకాదు. ప్రతివాదులవాదమున కది హానికరమునుగాదు. అయినను లోకమును గొంతభ్రమపెట్టెదచ్చును. కావున శ్రీ నారాయణరావుగారి వాదదౌర్బల్యము నిందుఁ జూపుచున్నాను.

ఏయంత మెచ్చట నున్నదో తెలిసికొనలేకపోవుట

సంస్కృత చంపకమాలః—ఆదికాలపు వాఙ్మయపరిశోధకుల నక్కచూడుచు మారన కేతన మున్ననవారు నన్నయయే యాదికవి యనియు నాతనినాడే యాంధ్రకవిత్వము పుట్టినదనియు, నాతడే ప్రథమప్రపత్తయనియు నొక్కొక్కాడించుచున్న పక్షము వారివ్రాతలఁ గొట్టివేయుట కెంతయో ప్రబలసాక్ష్యముఁ దీసికొని రావలసియుండునుగదా. అట్లుండగా శ్రీలక్ష్మీరావుపంతులవారు మిక్కిలి దుర్బలములను నూహలపై నూహల గావించి నన్నయకుఁ బూర్వము కవిత్వము కలదనుటకై మొదటఁ గొంత ప్రయత్నించిరి. వీరికి గణకవిజగదాది త్యునికాలమునాటి యొకశాసనములో నొక సంస్కృత చంపకమాల కాన్పించినదట. అది చంపకమాల యగుటను, నందుఁ బ్రాసముండుటను, నాకాలమునాటి గుప్తవాచవిషయమునఁ దెలుగుకవులు ప్రాసయుక్తమైన చంపకమాలావృత్తమును రచించుచుండిరని మన మీసంస్కృతశ్లోకమునలన నూహింపవచ్చును అని వీరు వ్రాసియుండిరి. చంపకమాల సాంస్కృతికవృత్తమని తామే యంగీకరించిరి. సాంస్కృతిక వృత్తమైన చంపకమాలను, సంస్కృతభాషామయమైనదానిని గడుఁగొనినంతన, యది పుట్టునాటికిఁ దెలుగునఁ జంపకమాల విరచింపఁబడుచుండెననియుఁ గావుననే శాసనమును లిఖించిన కవి సంస్కృతమునఁ జంపకమాల రచించెననియుఁ దలంపుట యుచితమునా? దీని నుచితముజేయుటకై వృత్తము సాంస్కృతికమేయైనను, దానికి సంస్కృతములోఁ బ్రాచుర్యము లేదనియుఁ బ్రాసోపేతమై యున్నదనియుఁ గొంత వింతవాదముఁ దెచ్చిపెట్టిరి. ఆహేతువుచే

జంపకమాలకు సంస్కృతమునఁ ప్రాచుర్యమున్నదా లేదా? యతి ప్రాసములు సంస్కృతమునఁ గలవా లేవా? యను విచారము నేను చేయఁజేసివచ్చి నామాలవ్యాసమున దాని గావించితిని. ఇంక నావాదమును నారాయణరావుగారు ఖండించిన పైఖరిని జీర్త గింపవలెను.

చంపకమునకు సంస్కృతమునఁ ప్రాచుర్యములేదా?

లేదని లక్ష్మీరావుగారు నిరాధారముగాఁ బల్కఁగా, గలదనుటకు విద్వాంసులగు ఆస్తే, నైష్యమోరేశ్వరసంజీవుఁడు వ్రాసిన పవాక్యములఁ బ్రమాణముగా నే నిచ్చితిని. వీరు చంపకము సంస్కృతమునఁ బ్రసిద్ధమని వ్రాసిరి. వీరి నేకారామునతో మన నారాయణరావు పంతులుగారు క్రుటిలో నెసరఁగొట్టిపెట్టిరి. ఇది పెద్దవింత. చంపకమునకు సంస్కృతమునఁ ప్రాచుర్యము లేదనినవారు శ్రీ వేంకటలక్ష్మీరావుపంతులవారు. ప్రాచుర్యము కలదనినవారు సంస్కృతమును బాగుగా పరిశోధించి నిఘంటువులు లక్షణము వ్రాసిన పై పండితులు. లక్ష్మీరావుగారి సన్మదాదుల కంటె బండితులైన ను ఆస్తేమున్నగు వారి కంటె నెక్కుడు సంస్కృతవాఙ్మయ పరిశోధకులు గారు. కావునఁ బైపండిత్యత్రయము యొక్క వాక్యముల నున్నత్రవాక్యములకిందఁ గొట్టిపెట్టి లక్ష్యణరావుగారి వాక్యమునే ప్రమాణముగాఁ దీసికొనుట సత్యకరుల కుచితము గాదు.

చంపకమాల - సంస్కృతవాఙ్మయము

గ్రంథము లేమి చెప్పునని శ్రీ నారాయణరావుగారు శంకించుచున్నారు. గ్రంథములు ప్రాచుర్యమును జెప్పుకుండినఁ దై పండితులు సంస్కృతములో నది ప్రచురమే యనెదరా? లక్ష్యణరావుగారియం దున్నపాటి విశ్వాసము మన నారాయణరావుగారికిఁ బైపండిత్యత్రయమునం దుండఁ జనదా! అది యట్లుండుననిండు. నేను గ్రంథములనుండి రెండుదాహరణములఁగూడ నిచ్చియున్నాను. అందులో నొకటి సుప్రసిద్ధహాకావ్యమై లోకములో సత్యంతప్రచారము గల్గియున్న మాఘకావ్యములో నిది. ఇల్లు పంచహాకావ్యములలో నే యదాహరణము లభించుచున్నపుడు సంస్కృతమునఁ ప్రాచుర్యము కలదని వేటుగఁ జెప్పవలయునా?

మాఘములోఁ జంపక మెచ్చట నున్నది?

లోకప్రసిద్ధమును మాఘమునందే చంపకము లభించుననే మన శ్రీ నారాయణరావుగారికిఁ గొంత తొందరపాటు కలెనను. ఇంక దానిగాటును దగ్గంపనలయునని యెంచి మనరావుగారి యద్వది వివిధవృత్తముల జెప్పు సర్గమునందుఁ గలదనిరి. కటకటా! నారాయణరావుగారి సాహసమునకు హస్త లేదుకదా! మాఘములో వివిధవృత్తములఁ దెల్పు సర్గము నాల్గవది. ఈచంపకమాల నాల్గవసర్గమున లేదు. మాఘసర్గమున, నెనుబది రెండవపద్యముగా నున్నది. తెయని యంశములు తెలిసెట్లు చెప్పటలో శ్రీ నారాయణరావుగారి కున్న సాహసము మఱియొకరికిలేదు. అయినను వాచునుమిత్తము నానావృత్తములఁ దెల్పు సర్గమునందే యిదికలదంచును. అయిన నేమిహాని? సంస్కృతవాక్యములో నానావృత్తములఁ జెప్పఁ బోవు సంస్కృతకవి యనింతము లై యున్న సంస్కృతవృత్తముల విచిని యగ్రవాఙ్మయవృత్తముల జెప్పునా? నానావృత్తములు గల సర్గములో మాఘుఁ డెట్లు లిఖించెనా? లేదు. ఆతఁడు సంస్కృతమునందుఁ గలవృత్తములనే చెప్పెను. కావున వివిధవృత్తముల జెప్పు సర్గములో నున్నంతమాత్రమున మన నారాయణరావుగారికి వచ్చులాభ మేదయును లేదు. అది యునుగాక యీశ్లోక మాసర్గమునందు లేదుకావున శ్రీ నారాయణరావుగారి సాహసోక్తి న్యర్థముననున్నది.

మాఘకవికాలము

శ్రీ నారాయణరావుగారు తమవాదము వ్యర్థమును ననుభయముచే మాఘమహాకవిని గుఱగ విజయాదిత్యుని కీనలకు లాగఁ బ్రయత్నించుచు నిట్లువ్రాసిరి. “గుఱగ విజయాదిత్యునకు బూర్వపు సంస్కృతవాక్యములనుండి కాస్త్యుల్ల వారుదాహరణముల నీయఁ గలరా? మాఘకవి మనకుఁ బ్రాచీనుఁడనైనా, యాకాలమునాటికిఁ బ్రాచీనుఁడు కాఁ డని చరిత్రలవలనఁ దెలియుచున్నది.” శ్రీ నారాయణరావుగారి తేజరిత్రమును జూచిరో తెలియవచ్చుటలేదు. దయయుంచి వానిని బ్రచురించిన సెంతయు బాగుగా నుండియుండును. వీరికి యింతోహారే కాని ఋజువు లవసరములేదు కాబోలును. చరిత్రముఁ బరికింప మాఘుఁడు గుఱగవిజయాదిత్యునికంటె నగ్రస్థుఁడగుగాఁ గాన్పించుటలేదు కనుడు.

1. కావ్యాలంకారసూత్రముల విరచించిన వాసునుఁడు మిక్కిలి ప్రాచీనుఁడనియు, నేడవక్రీస్తుశతాబ్దమునో యెనిమిది

దశక్రీస్తు శతాబ్దమునో యున్నవాడనియు పలువురు వ్రాసియున్నారు. కాని, మనలక్ష్మీరావుగారికిఁ దొమ్మిదవశతాబ్దమునకు లాగిరి. గుఱగవిజయాదిత్యుని రేరువారే రాజ్యమునకు వచ్చిన యాతని తమ్మునికొడుకును చతుర్వర్ణముఁడు వ్రాయించిన యతితామ్రశాసనపు పద్యకర్త భట్టనామనుఁడని తెల్పఁబడియున్నది. ఈభట్టనామనుఁడే కావ్యాలంకార సూత్రకారుఁ డగు భట్టవాసునుఁడని శ్రీలక్ష్మీరావుగారి నుజివియుండిరి. అట్టి తామ్రశాసనపద్యకర్తయితఁడే యగుచో గుఱగవిజయాదిత్యుని (రమ్మని) కొడుకు కా ల ము లో నున్న యీ రెండు గుఱగ విజయాదిత్యుని కాలములోఁగూడ నుండిన నుండవచ్చును. ఇల్లు గుఱగవిజయాదిత్యునికాలములో నున్న యీతఁడు తన గ్రంథములో మాఘుని శిశుపాలధనుండి శ్లోకములఁ బ్రమాణముగా నిచ్చె. సాధారణముగా గ్రంథకర్తలు తమ కంటె బూర్వులు వ్రాసినగ్రంథములనుండి కదా యదాహరణములఁ దీసికొందురు. కాబట్టి మాఘుఁడు గుఱగ విజయాదిత్యునికంటె నవీనుఁడు కాఁడని లక్ష్మీరావుగారు వ్రాసినవ్రాతలబట్టియే లేలుచున్నది. మఱియును బూర్వుఁడనుట కీ నిదర్శనములు పెక్కులు గాన్పించుచున్నవి. ఎట్లనః—

2. నిర్ణయసాగర ముద్రాక్షరశాలవారు మాఘకావ్యమును ముద్రించి ప్రచురించుచు బహుగ్రంథపరిశోధనము చేసి యొకపీఠికను వ్రాసి యందు మాఘునికాలనిర్ణయముఁ గావించిరి. సంస్కృతవాఙ్మయపరిశోధకు లెల్లఁగఁ దొమ్మిదవ క్రీస్తుశక చరమభాగమున నివసించియున్నాఁ డనినయానందవర్ధనుఁడు తన ధ్వన్యాలోకములో మాఘకవిశిశుపాలరచననుండి శ్లోకముల నుదాహరించె. కావున మాఘు డానందవర్ధనునికంటె బూర్వుఁడని లేలుచున్నది. ఈవిషయ మాగ్రంథములో నిట్లు వ్రాయఁబడియున్నది:

“మాఘకవిస్తు క్రీస్టాబ్దీయ నవమశతకాత్ కథమపి నార్యాచీనో యతః కాశ్మీరేషు నవమశతకాత్ తరభావే వర్తమానః శ్రీమదానంద వర్ధనాచార్యో ధ్వన్యాలోకస్య ద్వితీయాద్యో శే “తానాకులః పరిపరక” (5 వ సర్గ 26 వ శ్లోకము కావ్యమాలానాం ముద్రితస్య 114 పుష్పే) ఇత్యాదిపద్యం ‘రమ్య’ ఇతి ప్రాప్తవతీ” (3 వ సర్గ 53 కావ్యమాలాయాం ముద్రితస్య 115 పుష్పే) ఇత్యాదిపద్యం శిశుపాలవధా దుదాహృతవాన్.” శిశుపాల వధా పీఠికాయాం దుర్గో ప్రసాదః ఆనంద వర్ధనాచార్యుఁడు 9 వ శతాబ్దము యొక్క చరమభాగములోనివాడని, ధ్వన్యాలోక పీఠికాక్షులయందు వ్రాయఁబడియున్నది గాననీతఁడు గుఱగవిజయాదిత్యుని కాలము లోని వాఁడనుచున్నాడు. గుఱగవిజయాదిత్యుని కాలములో నున్న స్వస్యాలోక కార్కుఁడు తన గ్రంథములో మాఘునిశ్లోకముల నుదాహరించినపు డామాఘుఁడు గుఱగవిజయాదిత్యునికంటె బూర్వుఁడై యుండునుగదా! మాఘుని ప్రాచీనతఁ దెలిసికొనుట కింకొక యాధారము గలదు.

3. ఆనందవర్ధనుఁ డుచ్చటని దేర్పొని యున్నాఁడు. కావున నుచ్చటఁ డానందవర్ధనునికంటె గొంత పూర్వుఁడు. ఈ యుచ్చటఁడు “తావద్భా భారతేర్భాతి యావన్భాషుస్య నోవయా” అని మాఘుని బూర్వకవిగా స్తుతించియున్నాడు. (మా వాచస్పత్యము) ఈయుచ్చటఁడే “ఉపమా కాశీదాసస్య భారతే రథగౌరవం దండినః పవలాత్మ్యం మాఘే సన్నిత్రయో నఃకా” అని మాఘుని స్తుతించిట్లుగా నాడేనిఘంటుకారుఁడు వ్రాసియున్నాడు. కాన ఆనందవర్ధనునికంటె బూర్వుఁడైన యుచ్చటనుకంటె మాఘుఁడు పూర్వుఁడని లేలుచున్నది. ఆస్తే నిఘంటువులో నుచ్చటనిఁగొర్చి యిట్లు వ్రాయఁబడియున్నది.

“One of the earliest writers on Alankaras. He was the chief pundit or Sabhapathi of Jayapida Kashmir 779-813 A. D.”

దీనిబట్టి యుచ్చటఁ డెనిమిదవశతాబ్దాంతమున నున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇట్లెనిమిదవ శతాబ్దాంతమున నున్న యుచ్చటఁడు మాఘుని బూర్వపుకవిగాఁ దీసికొని యాతని శ్లోకముల నుదాహరించె గాన మాఘుఁడంతకంటె బూర్వుఁడని లేలుచున్నది. ఇంకను గుఱగవిజయాదిత్యుని కాలము నిర్ణయింపదు. ఈ రాజు క్రీ|| శ|| 844 మొదలు 888 వఱకు రాజ్యము చేసెనని శ్రీ లక్ష్మీరావుగారు తమ హిందూదేశికభాషాంగ్రహమున మొదట లిఖించి పిమ్మట పరివర్ణిత్రైక దుందుభీనంపత్నగ మాఘఫాల్గుణ మాసముల సంచిలో “ప్రథమచాళుక్యభిముని అత్తిలి తామ్రశాసనము” అను వ్యాసమున గుఱగవిజయాదిత్యుని కాలము క్రీ|| శ|| 848 మొదలు 892 వఱకునని నిర్ధారణ గావించిరి. కావున వేంకటలక్ష్మీరావుగారి వ్రాతనుబట్టియే గుఱగ విజయాదిత్యుఁడు తొమ్మిదవశతాబ్దము యొక్క చరమభాగమున నున్నవాడని లేలుచున్నది.

మజ్జిమం నిర్వాణసంవత్సరమునా మహాభారతపురాణముల గూర్చి యిట్లు వ్రాసె:

“ఈయానా ఓరియంటల్ జర్నల్ నామూ త్రైమాసికపుస్తకత్రయభాగే ద్వితీయఖండ 144 పుష్కేశ్వర్యజురేయోయాకోవీపండితోపి. “ We therefore cannot place Ma-gha later than about the middle of the 6th century and Bharavi which older than Magha by at least a few decades about the beginning of 6th century ” ఇత్యాదివచనం క్రీష్ణాద్వితీయ వచనశ్రితవచనభాగాత్ కన్యమపి మాసువిర్వార్యచితు భారవిశ్చ తతోవిప్రాచీన యతి స్థిరీకరోతి” దీనింబట్టి మాఘుఁ డాఁచితాబ్దముకంటె పాము కాలమి తెలియుచున్నది.

గుణగవిజయ-దివ్యనికాలమునాటికి మాఘము మంచి ప్రచారములొనర్చుచు “తాదవ్యాభారవేర్కాతి య-వన్యాసుస్య నోపయః” అను నుత్పటవాక్యమే ఘోషించుచున్నది. సుప్రసిద్ధ గురు కావ్యపండితముగోని మాఘునియందే చంపక ముండుటచే గుణగవిజయ-దివ్యనికాలమునాటికే సంస్కృతికవులకు చంపకమాంధకారము సుప్రసిద్ధ మునుటకు శేషమును సంది యుచున్నది. పలుతావుల విశేషముగా వాదబుద్ధులైనను సుప్రసిద్ధాంధ్ర హాసభారతాదులందుండుచే ప్రగరారులుకేల తెలుఁచువులకెల్ల పరిచితములగుచున్నవో యిట్లే యంద్రోచన సిద్ధిగలమహాకావ్యపండితములొనిదగు మాఘకావ్యములొని మొదటి సర్గములొనర్చు చంపకము సంస్కృతకవుల కత్తింపి పరిచయము కలదై యుండు ననుటకు సంది యును లేదు. కానీ సంగమకాలకారు లెల్లరును మాఘశ్లోకమును జంపకమున కుదాహరణముగా నిచ్చుచున్నది. ఇట్లు సుప్రసిద్ధ గ్రంథకర్త యత్వంత ప్రాచీనసంస్కృతలక్షణగ్రంథములందు గూడఁ జెప్పినచుండిన లక్షణాంధ్రావుగాను చెప్పిన సాంస్కృతిక చంపకమాల గుణగవిజయ-దివ్యని నాటియొక శాసనములో సంస్కృతభాషలోఁ గాన్పించినప్పుడు దానిని రచించిన సంస్కృతికవి ఈ సంస్కృతవాచ్యముంబట్టి దానిని వ్రాసెననుటయే యుక్తమో, ఆనాటికిఁ దెలుఁగునఁ గవిత్వము కలదని చెప్పటము సరియైనదాదాము లేన సందర్భములోఁ బుట్టినదిట్లకు శేషపెట్టి సంస్కృతకవి సంస్కృతి మందున్న సాంస్కృతికచంపకమును తెలుఁగునందే గ్రహించెననుట యుక్తమో బుద్ధిమంతు లాహించుకొనినయెడల శ్రీ శ్రీహరాయణాంధ్రావుగారి వ్రాతలొని సత్యము చెప్పయలయు. మాఘుఁడు గుణగవిజయ-దివ్యనికంటె ముందునని తేల్చినది. కావున శ్రీనారాయణాంధ్రావుగారు రచితవృత్త దిద్దుకొందురని యిచ్చుచున్నాను. (శేషము)

భారతి

సచిత్రమాసపత్రిక

ప్రతిచంద్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును

సచిత్రమాసపత్రిక ప్రతినందికయందును కి. 4 రంగులపటములు కలిగి ఇతర చిత్రపటములతో ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు, గానము, కదలు, నాటకములు మున్నగు అనేక విషయములలో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు కలిగియుండును.

సంవత్సర చందా	రూ 8 0 0
అర్ధ సంవత్సరము	“ 4 0 0
విడిపత్రిక	“ 6 16

ప్రస్తుతము శోభలు రూపు ప్రకారము. 0-2-0, రిజిస్టరు చార్జి, 0-3-0 తపాలు చార్జి అధికముగనున్నది. మీరే ముందుగ మిఁ యార్జరు పంపిన క ధర్మము లెగును. పి. పి. లు వంటి వచో సాము మాకు ఒక్కొక్కప్పుడు ఆలస్యముగ చేరుటయు పత్రికలు పంపుట ఆలస్య మగుటయు హానివియును.

శేష శ్రీ రు. భారతి.
వాఙ్మయ, చిత్రకళలు, గానము, కదలు, నాటకములు మున్నగు అనేక విషయములలో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు కలిగియుండును.

సంగీత సంస్కరణాదర్శ సూచనా విమర్శనము

[వీణ శివానందశాస్త్రిగారు - తెనాలి]

శ్రీ. “త్రివర్గఫలదా సర్వే దానయజ్ఞ జపాదయః ఏకం సంగీత విజ్ఞానం చతుర్వర్గఫలప్రదం (శివసర్వస్వము.)

ఆంధ్రసాధులారా! 1-5-25 తేదీ ఆంధ్రపత్రికయందు యన్. సి. నరసింహాచార్య, బి. ఎ. బొంబాయిగారు, “సంగీత సంస్కరణాదర్శ సూచన” లను శీర్షిక క్రిందఁ నొక వ్యాసమును ప్రకటించిరి. నే నద్దానిని స్తుత్యుగా విమర్శించుచున్నాను.

ఏలయున, నేచైన నొక సద్విషయమునైనంగాని, సత్పురుషునైనంగాని, విఖ్యాతయైనవైనను లేదవిషయకవిమర్శన మే ముఖ్యమార్గము. విమర్శన కేల విక్రమమునందేగాక పూర్వయుగములందు గూడ నాచరింపబడుచుండెడిది. కావుననే గాధి సూతిచే హరిశ్చంద్రుం డెంతయో విమర్శింపబడి లేన నైజ తత్వమును లోకమునకు కల్పించెను. కాన ప్రతి విషయమునకును విమర్శన ముఖ్యవశ్యకము.

నేటి కాలమున నాట్యాదికములకు కొన్ని కళలు, విమర్శింపబడి నిర్గుణములను వి. కాని సంగీతకళ యంతయును విమర్శింపబడలేదు. అదియును బయలుపడలేనది. మేఘాచ్ఛాదితమకు చంద్రకళవలె, నేఘాలతో దాగియున్న సంగీతకళ యట్లులేని చంద్రకావ్యసారము భాతి, ఆంధ్రావనియం దవృత్తధార గురియునన్న మాద్యమల కెంతయు సంతోషముగాదా! ఇంక విషయమునకు వత్తము. శ్రీ నరసింహాచార్యులుగారు వ్రాసినట్లు సంగీతము సారూప్యశాఖియంద బనుట కెంతమాత్రమును సందియములేదు. ఇందునకు మహానుభావు నాదోపాసనమును యోగసాధనముగా నిర్వచించి కాస్త్రము నేర్పరచియున్నారు. ఆదృశతులనే అనుసరించినయెడల ప్రస్తుతము ఆచార్యులవారను కొనునట్లు ఎంతమాత్రమును, ఎట్టి విమర్శనములకును చొటు దొరకదు గాని మహానుభావుల సాంప్రదాయముల వీడి తమ యిచ్చ వచ్చిన వృత్తుల ననుసరించిన కొందర మతములను సంస్కరింప వచ్చును గాని కాస్త్రీయసాంప్రదాయముల ఖండించుటకు వీలు లేకపోవుటయే గాక గానకళకు మొదటికే మోసము వచ్చును. లక్ష్యలక్షణాలను విమర్శకులవలన విమర్శింపబడి తేల సారము ఋషుల సాంప్రదాయమును, కాస్త్రముల యభీప్రాయమే యొ యుండును. అందులకు భీష్మ మెంతమాత్రమునుం గాజాలరు. ఓచ్రకళ కాలమున విమర్శింపబడి, పూర్వయుగముల సాంప్రదాయములనే యనుసరింపబడి జగద్విఖ్యాతముగాన కళయొక్క నైజత్వమునకు విదేశములకన్న మన హిందూదేశమే ముఖ్యస్థానమని పాశ్చాత్యులవలన కొనియాడబడుచున్నది. అందు ముఖ్యముగా త్యాగరాజుదలకు పూర్వలగు వేంకటసుబ్బి సాంప్రదాయములను నాంధ్రులు. ఋషిసాంప్రదాయముల విమర్శించి కాస్త్రీయములనే సిద్ధాంతపరచి వాని ననుసరించి గానకళను విస్తరింపజేసిరి. ఉత్తరహిందూస్థానీయుల సాంప్రదాయములను పోగొట్టు పాడుచుండుటవలన అది ఆర్యసాంప్రదాయ మన నొప్పును. మన ఆంధ్రలోకమున కొంతకాలమునుండి ఆ నిష్కల్మష నాదరంగములు చెడినను నైతికసాంప్రదాయములయం దింకను నొప్పుమనే యున్నది. అట్టి పక్షప్రచారమును సుపాఠింపగల ఓరులను నాయెరిగినంత మందు జెప్పిండును. ఆంధ్రగానకళ ఇదీనల కొంత సంకరమైనదనుట నిత్యయమేగాని పరల కొందరు లక్ష్యలక్షణాలను సాధరింపబడుచున్నది. గానమునకు నిష్కల్మష సేవ్యుడల పక్షమే అప్పుడది సకాస్త్రీయమన నొప్పును. ఇంక,

1. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గాన-కావ్య శైలిని స్థాపనము ఆదర్శమే.
2. గానకళకుం దశవందకాస్త్రీయ నియమము లెందును తెచ్చు.
3. నిర్గుణగానకళాపరిశ్రమ, (అనగా) శివకదంబును పాటలను నిర్భూయించి, ఋషిసాంప్రదాయములే స్ఫుర్తి నొందించుట. ఇది ఆంధ్రదేశమున వర్తమానకాలమున లేకపోలేదు.
4. అన్యభాషియగానకళాసమాగమము. ఇది సంకరములకు తా వోసంకును.
5. నిష్కల్మష ప్రాప్యగాన నియమనిరూపణ. ఇది లక్ష్య లక్షణములచే నిరూపింపవలసను.

ఇంక ఆంధ్రులకును దాక్షిణాత్యులకును సంగీతమునం దొకేపద్ధతీయనియును, వారివారి భావములును భావయును భేదమైనను సంగీత మొకటియే యని ఆచార్యులుగారు ఉదాహరణముగా త్యాగరాజకృతులను, కన్నడ, తెమిళ కీర్తనములను వ్రాసిరి. అట్లునుండల ఉత్తరదేశమందు గుజరాతి, మహారాష్ట్ర, హిందీ మొదలగు పాటలు, ఆచార్యులుగారు దక్షిణ హిందూస్థానమున జూపిన సాదృశ్యములకు సాదృశ్యములుగావా! గానకళ కేవలము (మట్టు) (అనగా) కీర్తనములయందె యుండునా? కీర్తనములు రాగతాళబద్ధములై వారి వారి భావములకు దగినట్లు దైవస్తోత్రముగనో, శృంగారముగనో యుండుట అన్ని దేశభాతులయందునుం గలదు. దౌత్యరేయులకును మనకును భాషాభేదమేగాని గానకళయం దెంతమాత్రమును భేదము లేదనవచ్చును. వర్తమానకాలమున భేదమేమియున, వారు కాస్త్రీయ సాంప్రదాయసారముగా, శ్రమజేసి అకారమును సాధకముచేసి నిర్గుణముగా నాదమును పూరింతురు. మనవారు అంతటి శ్రమజేయకయో లక్షణముల బాగుగా పరిశీలింపకయో సామాన్యముగా అకారమును బలుకుదురు. అపవిత్రనాదతరంగములను, ముత్తియముల కూర్చునలే నుండు అకారమును; వినువారిని తన్మయులనుగా జేయగల మహా పండితులు వీణ వెంటట రమణదాసు, వీణ సంగమేశ్వరకాస్త్రీ, హరి నాగభూషణం గార్లు మొదలగువారు గలరు.

ఆర్యద్రావిడసంగీతపద్ధతులు: దీనికి సమాధానము ఉత్తర హిందూదేశ మందైన నేమి, దక్షిణహిందూదేశమందైన నేమి, కాలవశమున మార్పులు చెందవచ్చును. అంతమాత్రమున వారిది శ్రావ్యగానము, మనది సంస్కరణయోగ్య మునుట భావ్యముగాదు. హరి విధులను, మనవిధులును నొకటియే. ఆచార్యులుగారు ప్రకటించి హిందుస్తానీ రాగములను తాళములను మన రాగతాళములను పోల్చిచూచిన భాషాభేద ములవలన కేర్లు మార్చబడినను లెక్కయును శ్రుతులును నొక్కటియే యని రూఢియగుచున్నది. కావున వారిగానకళకును మన గానకళకు భేద మేమియును లేదు. విస్తరభీతిచే కొన్ని ముఖ్యవశ్యకములను వ్రాయుచున్నాను.

ఆచార్యులుగారు స్వరచింతానిమగ్నులై రాగమును మరచుచున్నారని వ్రాయుచున్నారు. పరమేశ్వరు ముఖములనుండి యెదు తాళములును సప్రస్ఫురములును బుట్టిన వనియును, స్వరతాళనియమములు లేనది గానముతో భింపదనియును, పూర్వాచార్యులు స్వరతాళవిభాగమును జేసియున్నారు. ఆ విభాగమే అనంత రాగోత్పత్తికి కారణమగుచున్నది. స్వరమును బాడి నంతమాత్రమున రాగమును గమనింపరనుటకు వీలులేదు. రెండును సమర్థించి యేలపాడగూడదు! రాగ మెన్నితీతుల నడచినను స్వరము దాని ననుసరించియే పోవును. ఉత్తరదేశీయులు గూడ స్వరమును బాడుదురు. కైశికులుగాని గాయకులుగాని రాగమును బాడి స్వరమును బాడి రంజిల్లజేయుదురు. ఇది పూర్విక సాంప్రదాయమై యున్నది. కొంతకాలమునుండి కీర్తనములును పల్లవులును బాడుచుండిరి. కేవల మొకే పా య స మెంత నిద్రావుదురు? దానికి తోడు పకోడి మొదలగు వేరు రుచు లెట్లా గానకళ పల్లవి, కీర్తనములు నట్లే. ఇంక తాళములేని సంగీతము అర్థములేని మాటలలే నుండును. (నేళ్లు లెక్కించుట (అనగా) అంగసంజ్ఞలు లేనది తాళప్రమాణము గోచరించదు. కాన గానకళకు స్వరతాళములు ముఖ్యములని యెరుంగునది. సంగీతప్రవర్తనమున రాగ పరవశత మూర్ఖాయుతెంబులగు పద్మశ్లోకములే రంజిల్లజేసిన, రాగమునకెల భస్మలేగ్లు! మూర్ఖాశైలియైతెంబులగు కేవల మొక్క పద్మశ్లోకములే రంజిల్లజేయవా? కావున గానసభలయందు పద్మశ్లోకములే పాడవలె ననుటకు వీలులేదు. సీసపద్మములు యాచరములు గలవి. తనూపాకొరకు తాళయుక్తముగా పాడిన పాపవచ్చునుగాని పద్మశ్లోకములు, గానకళకు శోభను గూర్చునవిగావు. సుశారమును మంచి అకారసాధకము లేనిదిగాన కళ యొప్పునను సంగతి యెల్లరు నెరింగినదియే. అందు రాగాలపమునందు అనంతాంతాయనుతానమును బాడుట ఇహపర సౌఖ్యముల కరవు. ఉత్తరదేశీయులు మనము వాడినట్లు స్వరమును బాడలేరు గనుక వారిపాటలకు బాడి తాళయుక్తముగా తాళ బాడుట వారిభాషయందుగలదు. కావున నెటుమాచి నను మన గానకళకును వారి గానకళకు భేదమేమియును లేదనవచ్చును. ఇట్లవల ఆంధ్రదేశమున గానకళ కొంతవరకు నశించి ఇప్పుడిప్పుడు పుట్టినందుచుండుటచే సంస్కరణకర్తలు ఆంధ్రగానకళను బాగుగా పరిశోధించి పూర్వోన్నత్యము నొందింతురని కోరుచున్నాను.

ఇంద్రాణినిది పొంగుట

ఇరువురూడువాండ్రు, 20 పశువులు, కొన్ని గుడిసెలు పోయినవి. వరిపంట కపారవస్తూ సుఖమిచ్చెను.

పూనా, జూలై 16:— సోమ దేవి వస్త్ర హంగళ వారము మధ్యాహ్నము యింద్రాణి నదిపై తాతావారు కట్టిన డాము గరికిపడు చంద్రమున నధికారుల వద్దనుండి యీక్రింది సంగతులు తెలియవచ్చుచున్నది. గండి సునారు 2 గంటలప్పుడు పడినది. అప్పుడువేళమున మంగళవార మాప్రాంతములకు సెలవుదినముగట్టచే పొలములం దేకొలదిమందియో మాత్రముండి పూనానుండి పంపబడిన డిప్యూటీ కలెక్టరు వాజ్ఞాలము ననుసరించి యింద్రాణి నదిపై, 20 పశువులును కొట్టకొని పోయినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. అధివాండ్లెప్పుడు నింక దొరక లేదు. కొన్ని గుడిసెలు కూడ ప్రవాహ వేగమున బడినవి కాని పరిస్థితిగమును లేవియు నింతవఱకు నష్టపోయినట్లు కాన్పించదు. కాని వలదలస్లు పరిపంట యంతయు ధ్వంసమయినది. పుజల వాటుటపగూడ పీను కాన్పించదు. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి యంత్రాలయము లందలి స్థితి

పారిశ్రామికల పరతులు, వాటికియ్యకొనినవి

సమ్మె నిశ్చయము

బొంబాయి, జూలై 16:— వివిధ యంత్రాలయములలోని పారిశ్రామికల తరపున నొక ప్రతినిధిసంఘము, యంత్రాలయాధికార సంఘము నొద్దకు పోయి, తామిదివఱ కిచ్చు భృత్యముల నీయ సంగీకరింపనిచో, పనిచేయు కాలముపై నం దగించ వలెనని చెలిపిరి. ఇంకను వారిసందేశ మిట్లు చెలిపిరి. “ప్రస్తుతము పరిశీలించు లభాధారణావస్థకు వచ్చినవి. వాటిని వాటుట చాలాసంకుట మైనవనీ యున్నది. మేము సగము క్రిందకి దిగి పరసుల నేర్పజాలిమి. మేము నూచించినంతవఱకు మీరుకూడ దిగుట విధియున్నది. మీరట్లు లంగీకరించుచో యంత్రాలయములకు తిట్టించు చిక్కులు, పారిశ్రామికలు పడు బాధలు కూడ నివారించబడినమ్మె రాకుండ రక్షించుకొనుటకు వీలగును. అట్టి సమ్మె తలపెట్టినపుడు పట్టణమునకు సంభవించు కష్టము లూహించుడు, పైపరతులకు మీరంగీకరింపనిచో సమ్మె తప్పక సంభవించును. దాని భాధ్యతలు, దానివలన గలుగు కష్టవస్త్రములకు మీరే యు తరవాదు లగుదురు.

వర్ష పాతము

సెన్సా, జూలై 16:— డిక్షిణ తెంగాలు, మళయాళము, బర్మాతీరమునందు వాన బలముగ నురియుచున్నది. సంయుక్త పరగణాలు, మధ్యరాష్ట్రములందు వర్షము దిట్టముగనున్నది. ధక్షిణ బర్మా, తెంగాలు, ఉత్తరము, ఫోటానాగ పురం, సంయుక్త పరగణాలు, తూర్పు మధ్యయిండియా, తూర్పు తెంగాలు, కొంకణము, మళయాళము, మైసూరులందు సర్వత్ర సామాన్యముగ వర్షించెను. ఆస్సాము, బీహారు, పశ్చిమ రాజపుత్ర ప్రాంతము, పశ్చిమ మధ్య యిండియా, పశ్చిమ మధ్యరాష్ట్రములు, ఉత్తర హైదరాబాదు, మనరాను బక్కను, ఉత్తర మనరానుతీరములం దచ్చటచ్చట వానపడినెను. ఉత్తరబర్మా, తూర్పు ఉత్తరపంజాబు, తూర్పు రాజపుత్రప్రాంతము, ఘాట్నాగ, బొంబాయి డక్కను, ఆగ్నేయ మదరాసులందు స్వల్పముగ వర్షించెను.

టానాయి, తెస్సీను, క్యాపుర, అక్కావ్ 4, డైమండు దివి, క్విక్యనా 2, ఛిరపంజి 4, కామ్మబజారు 7, చిట్టగాం 1½, నాఖాలి 3, బారిసాలు, సాగరుదివి 4, బోగ్రా 2, డైబాసా, హబీబాన, పాట్లా, భానుపురం 1½, అలహాబాదు, ఝాన్ సీ 3, లక్నోపురం 2, బారిల్వీ, మసూరీ 1½, వికనీరు ½, నిమాచీ, నాగాం 1, జబుపురం 2, పాకోహాగీ 3, కెంలన, రత్నగిరి 1, బొంబాయి 1½, మంగళూరు 7, కల్లికోట 5, డెల్టాము 2, మెర్కూర్ 4, బందరునందు 1½ అం గుళముల వానపడెను.

నూచన:— ఉత్తర మధ్య తెంగాలులందు, విహారు నందు వాన మెంతగ నురియవచ్చును. (అ. ప్రె.)

బందిపోటు కేసు

ఒక పోలీసువానిని చంపుట

కలకత్తా, జూలై 15:— జూను 26 తేదీన ప్రాజాహా యకరమున ఆయుధముతోను వీలైన దొంగల హత్య చేయుటకు నుమాడ సంసిద్ధులై బంది పోటు జరుపుటకు ప్రయత్నించినవారని హజారా డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటు యెటుట 8 మందిపై నేర మారోపింపబడిరి. కొంత ఆదోక్షి తెలియగా ఆనాడు పోలీసువారు రహస్యస్థలమున దాగియుండిరి. పోలీసువాండ్లకును బందిపోటు గాండ్లకును అప్పుడు పోరాటము కాగా దొంగలలో నొకడు రామనారన్ టివారీ అను కానిస్టేబులు సా దించినాడెను. కొంతమంది పాక్షికము విచారించిన పిమ్మట కేసు వాయిదా వేయబడెను.

చనిపోయినవాని భార్యకు ఫించను ఏర్పాటు

చనిపోయిన రామనారన్ టివారీ గౌరవాధ్యక్షు హజారా పోలీసు లెన్సులో నొక పెరెడుజరిగెను. అధికారులతో గూడ నేయి వండి పాట్లానిరి. పోలీసువారినుండి నమూనైన రు 525 ను నూపర్చెంటు ఇంగీషు చనిపోయినవాని భార్య కొనం గి ఆమెకును ఆమె పట్టుబడుమునకును ఫించను నొసంగవలెననని ప్రభుత్వమువారికి వ్రాసిననీ చెప్పెను. (అ. ప్రె.)

దివాన్ బహద్దరు

సి. వి. విశ్వనాథ శాస్త్రిగారు

వీరు గా. సర్ సి. వి. మహారాష్ట్రాశాస్త్రిగారి సోదరులు. మదరాసు హైకోర్టు జడ్జిగా నియమింపబడిరి.

అస్సాము శాసనసభ

నల్లమందు తీర్మాన మోడిపోయెను

షిలంగ్, జూలై 16:— అసభికార సభ్యుల కావ్యాంశములను నెరవేర్చుటకు అస్సాము శాసనసభ తిరిగి సేతు సమావేశమయ్యెను. ప్రశ్నోత్తరముల కొరకు నిర్దేశింపబడిన కాలాంతరము నల్లమందు తీర్మానము ప్రతిపాదించబడెను. ఇండియా దొరతనమునుండి అస్సామునందు నయమునిమిత్రము కొను నల్లమందు మొత్తమునుండి తీరకు లక్షలసామల విలువగల వందు గొనుటను ముందు ఆర్థికవత్సరమునకి తగ్గింపవలయుననియు, ఇందుచే సంభవించు రివిన్యూ నష్టమును మాడవీయుటకు పానునకు బి. కాని చొప్పున అస్సామునందు తీరూరు కాబడు తగరముపై దొరతనము పన్ను విధింపవలయుననియు ప్రతిపాదించబడిన తీర్మానము ఓడిపోయెను. (అ. ప్రె.)

40 వ జాతీయ

మహాసభాధ్యక్షత పదవి

బీరూరు రాష్ట్రసంఘము కెల్కూరుగారిని నూచించిరి అమకోతి, జూలై 16:— బీరూరు రాష్ట్ర బాతీయ కార్యసంఘము, భానుపురమందు జరుగబోవు 40 వ జాతీయ మహాసభ కన్యకాశ్రమగా యన్. సి. కెల్కూరుగారి నానుమును నూచించిరి. (అ. ప్రె.)

బర్మెను హెడు ప్రభువు ప్రసంగము

మహాత్ముని వ్యాసము

“నేని ప్రసంగమును శ్రద్ధగా చదివిని. ఇండియామంత్రి నుడివిన ప్రతి ముఖ్యవిషయమును గూడ భారత విద్యాధికులలో అన్నిపక్షములవారును పలువురినివరకే ఆశ్రయించియున్నారు. బర్మె హెడు ప్రభువు వాని నన్నిటిని నమ్ముమంటేయే అటుల పరిశీలించినచో అది చాల విచారకరము. ఆంగ్లేయులుతమ ఆత్మీయమవంచిం చుకొనుట లో మంచిని పులులు, వారి కది లాభకరముగాననే వారటుల చేసెదరుగాని దానివలన ప్రపంచమున కంతెక్కును చాల హానికలుగును. ప్రపంచమునకు మేలు చేయుటకే తాముటల ఆత్మసంతృప్తి చేయుచున్నామనిగూడ భారు నమ్మెదరు. దీనినిగూర్చి వీలైనచో ముందువారము ప్రత్యేక వ్రాసెదను. ఆంగ్లేయులు భారతదేశమును గూర్చి వెనుకటికంటె హెచ్చుగా శ్రద్ధవహించు నటుల చేయుటకు కారణులవారిలో భాసగారు ముఖ్యులు. వారు తేలిచియుండిన కేమిచేసియుందురు? నిరాశపడుట కవసరము కలుగలేదు. ఆగ్రహమున కసలే కారణములేదు. ఇంతకంటె వారివలన నశేషముట కాధారములేదు. ఇండియామంత్రి మనదేశమునందలి ఆంగ్లేయుల ప్రభుత్వమును ప్రశంసించెను. ఇది మనకు పరిచయమైనదే. వెనుకటి ఇండియామంత్రి ప్రసంగమును తీసి ఆభాగమును మరుకుతనముగల సహాయసంపాదకు డొకడు కత్తిరించి అతిశయించినచో అందు మాటుకు మాటయును గూడ సరిగానుండునట్టి వాక్యము తెన్నియో కనుబడవచ్చును. మనలోపములను సవరించుకొనవలెనని ఆరెడు నూచించినందులకు నామట్టుకు నేను నిజముగ కృతజ్ఞుడనీ. అని మహాత్ముడు వ్రాసెను (ఎం.యిండియా 16-7-25)

గురుద్వార చట్టము

మహాత్ముని వ్యాసము

“భారతదేశంలో నగ్రగణ్యులగు అకాలీలలో వందలకొలదిగా ప్రాణముల నర్పించిరి. వేలకొలదిగా కారాగృహముల కేగిరి. అచట మర్కరకష్టముల ననుభవించిరి. అట్టి నిరుపమానమును త్యాగము నిష్ఠులమునా? ఇటుపైని గురుద్వారముల సంస్కరణము నిర్మికోధముగా జరుగునని యూహించెదను” అని మహాత్ముడు వ్రాసెను. (ఎం.యిండియా 16-7-25)

వండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి శరీరస్థితి

నెహ్రూగారు యూనెల 11 వ తేదీని అలహాబాదు (ఆనందభవనము) నుండి వ్రాసిన లేఖ

“వాఆరోగ్యశిథిని తెలియగలదు చాలమంది గత ఆశ. వారములనుండియు చాల చోట్లనుండి చాలలేఖలు వ్రాయుచున్నారు. సరిదివనమును చాలలేఖలు వచ్చుచున్నవి. వారిలో చాలమంది స్వామభీనమునుబట్టి చికిత్సలనుగూడ వ్రాసియున్నారు. చాలమంది మందులవివరములను గూడ వ్రాసియున్నారు. నాకు అస్వస్థతిగా నుండినందున వానికి ప్రత్యుత్తరములు వ్రాయ విలులేకపోయినది. అవి యిప్పుడు హెచ్చుగా వెళ్ళినవిగా నవివిడివిడిగా జవాబులువ్రాయుట అసంభవమైనది. కావున వారి కందరికిని ప్రతికాముఖముననే వంసపూర్వకముగా కృతజ్ఞతను తెలుపుచున్నాను. వారు చికిత్సలనుగూర్చి చేసిన సూచనలు నానైద్యులు శ్రద్ధగ నమనించెదరు” అని నెహ్రూగారి వ్రాసిరి.

స్వరాజ్య పక్షమున నూతనముగా చేరిరి

కేంద్రశాసనసభ్యుడగు ఉత్తము టాక్కిగారు స్వరాజ్యపక్షమున చేరుటకు సమ్మతించిరి రంగూను, జూలై 16:— కేంద్రశాసనసభ్యుడగు ఉ. టాక్కిగారు తన్ను స్వరాజ్యపక్షమున చేర్చుకొనుటపై పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారికి లేఖనిచ్చిరి. స్వరాజ్యపక్షమందు చేరుటకు బర్మాదేశీయులలో నాయనయే ప్రథముడు. (అ. ప్రె.)

గుత్తి విచారణ

గుత్తి పూనిటీవు పోలీసు విచారణ, కోర్ట్ ట్నీ గారిచే పూనిటీవు సంగతి పాతకులకు తెలియును. వారు పూనిటీవు ప్రభుత్వము వారు చేసిన ఉత్తరపును విన్నవించినము ప్రచురించి యుంటిమి. కోర్ట్ ట్నీ గారి రిపోర్టును నేడు స్థలాంత రమున ప్రచురించుచున్నాము. విచారణను జరుపుట కొక కమిటీ నేర్పరచి, అందు అనధికారులను జేర్చుట న్యాయమని, వెనుక సూచించియుంటిమి. అనధికారులు లేని లోకము రిపోర్టునందు గనుపించును. విచారణబాధ్యత సంతమ కోర్ట్ ట్నీ గారి కొక్కరికి విడిచిపెట్టుటవలన, సరియగు పరిశీలన జరుగలేదు. కోర్ట్ ట్నీ గారి రిపోర్టుబట్టి యైనను పూనిటీవు పోలీసును నియమింపవలసిన యగత్యము గనుపించదు. ప్రభుత్వమువారు, అధికారుల రిపోర్టులకు చెవియొగ్గి తొందరపడిరని గనుపట్టును. అటుగాక, ప్రభుత్వమువారే సరియగు విచారణ జరిపి, అనవర మున్నచో పూనిటీవు పోలీసును నియమించుట భావ్యమై యుండెను. ఇప్పుడేమి జరిగెను? తెలికి గ్రామమునందు స్పెషలు పోలీసు నుంచవలయు ననియు, ఏరి ఖర్చును చింతలచెరువు గ్రామ జనులు మాత్రము భరించునటుల కేయ వలయు ననియు, మిగిలిన 23 గ్రామములవారును పన్ను సేయకుండ మినహాయించవలయు ననియు, కోర్ట్ ట్నీ గారి రిపోర్టును ప్రభుత్వమువారుంగీకరించిరి.

ప్రభుత్వమువారి చర్యకు సరియగు నాధారములు లేవని, యిందువలన గ్రహింపవచ్చును. అన్ని గ్రామములపై అదనపుపన్నును విధించుట యనవసరమని తేలివచ్చి. కోర్ట్ ట్నీ గారి సలహాను ప్రభుత్వమువారుంగీకరించిరి. కాని ప్రభుత్వమువారి యుత్తరపు ప్రజల కెంతభారముగ నుండునో యూహింపవచ్చును. ఇరుపక్షములతో సంబంధమున్నవారిపై మాత్రమే శిక్ష విధించి, మిగిలిన వారిని మినహాయించవలయు నను ఉత్తరపును కొనసాగించు తెలులనో చెలియదు. అధికారుల కెవరిపై ననుమానమున్న వారిని శిక్షార్హులలో జేర్చుట తటస్థించును. చింతలచెరువునందే గాక, చుట్టుప్రక్కల గ్రామములలో గూడ ఇరుపక్షలతో సంబంధమున్నవారు శిక్షార్హులగుదురట. ఈ యుత్తరపు కడు విచిత్రముగ నున్నది. నేరస్థులెవ్వరో నిరూపించ వీలు లేనపుడే, పూనిటీవు పన్నును అందరపై విధింతురు. అందరును పన్నుమును సమానముగ సమానవిధవలయును. అటుగాక కొందరును శిక్షించుటకును, కొందరును మినహాయించుటకును, మండలాధికారులకు స్వేచ్ఛ రెమిసగునో, ప్రజలు మిక్కిలి నష్టముల పాలగు

దురు. న్యాయస్థానవిచారణ యైనను జరుగవలయును. లేనిచో అందరును సమానశిక్షనయినను అనుభవింపవలయును. మధ్యమార్గము నవలంబించుట, న్యాయబద్ధము గానేరదు.

పోలీసుదళమును నిలిపియుంచ నవసరము గలదో లేదో, 1926 సంవత్సరమున జిల్లా మేజిస్ట్రేట్లుగారు విచారించి రిపోర్టు జేసెదరట. కోర్ట్ ట్నీ గారి కెంత కా దనినను, విచారణపర్యవసానము ఒక పక్షమువారికి అనుకూలముగ పరిణమించినది. చిన్నారప రెడ్డిగారు పోలీసుదళ మవసరము లేదని వాదించిరి. పోలీసుదళ మవసర మనియు, దాని ఖర్చును తాము భరించెద మనియు, తిమ్మా రెడ్డి గారు కోరుచుండిరి. తిమ్మా రెడ్డిగారి కోర్కె యిప్పుడు సఫలమయినది. ఒక్కరు భరింపవలసిన ఖర్చును, ఇరువురు భరింపవలసి వచ్చుచున్నది. అధికారులు చెలిపిన సంగతులు నిజమగునో, కక్షల నింతకాలము పెరుగనిచ్చుట వారి తప్పిదమై యుండెను. కక్షలు చిరకాలమునుండియు నిలిచి యున్నపుడు, అధికారు లేమిచేయుచుండిరో చెలియదు. కోర్ట్ ట్నీ గారి రిపోర్టు నించుక పరిశీలించెదము. ఏరికి అధికారులు సరియగు సహాయము జేయలేదని, తెలియగలదు. కోర్ట్ ట్నీ గారి రిటలు జేలుపుచున్నారు: “దురదృష్టవశమున, నాచేతులను కట్టివైచినటులయ్యెను. ఎవరి సాక్ష్యము చాల ముఖ్యమని తలంపబడెనో, అట్టి యధికారులు విచారణ కాలమునందు గుత్తికి రాకబోయిరి. వారికి బదులుగ జిల్లా మేజిస్ట్రేట్లు గారు పంపిన సాక్షులు తమ స్వంత యిబ్బందులను జెప్పకొనదొడంగిరి.”

అధికారుల సాక్ష్యముపైననే, జిల్లా మేజిస్ట్రేట్లు గారు చర్యదీసికొనిరి. అట్టి సాక్ష్యమును పరిశీలించ వీలు గలుగనపుడు, కోర్ట్ ట్నీ గారు సరియగు నిర్ణయము గావించు తెలులనో చెలియదు. జిల్లా మేజిస్ట్రేట్లుగారి పక్షమున తిమ్మా రెడ్డిగారి పక్షము వారును, రెండవవారి తరపున చిన్నారప రెడ్డి గారి పక్షమువారును సాక్ష్య మిచ్చుటచే, అధికారు లొకపక్షము నభిమానించుచున్నారను. నూహ ప్రబలుట వింతగాదు. కోర్ట్ ట్నీ గారి వాక్యముల నిట నుదాహరించెదము. “జిల్లా మేజిస్ట్రేట్లుగారు పంపిన అనధికార సాక్షులందరును తిమ్మా రెడ్డి పక్షము వారు గాని, లేక చిన్నారప రెడ్డిగారి విరోధులు గాని యగుటవలన, జిల్లా అధికారులు తిమ్మా రెడ్డిగారి కి తోడ్పడుచున్నారని నింద మోపుటకు వీలయ్యెను. అట్టి యభిప్రాయమును తొలగించుటకు నే నెంత ప్రయత్నించినను లాభము లేక బోయెను. విచారణ ఇరువురు నాయకుల బాధపడర్యముగ భావింపబడెను. ఇంతకన్న కేళవపిళ్ల జిల్లా మేజిస్ట్రేట్లు బలప్రదర్యముగ నెంచబడెనని చెప్పవచ్చును. ప్రభుత్వము వారి చర్యలకు ప్రతికూలపు పర్వాటులు జరిగినను, జిల్లా అధికారులు అందుకు ప్రతికక్షగ నేర్పాటు జేయుచున్నటుల వైకి గనుపించుట సయితము, దురదృష్టవశమే నాతలంపు.”

జిల్లా అధికారుల చర్యలను సమర్థించుటకు కోర్ట్ ట్నీ గారి కయినను సాధ్యపడకబోయెను. 1899 సంవత్సరమునుండియు, ఈ కక్షలు పెరుగుచుండెనటుల, అధికారులతలంపు. కోర్ట్ ట్నీ గారి

వాదము సంగీకరించుట లేదు. 1906 సంవత్సరము నందు తిమ్మారెడ్డి చిన్నారప రెడ్డిగార్ల మధ్య దృఢ సఖ్యము గలదనియే, అంగీకరింపబడెను. పిమ్మట, ఉభయులమధ్య భూములతగాదాలు పెరిగినటుల చెలియుచున్నది. ఇది ముదిరియుండవచ్చును కాని వీని నాటంకవరచుటకు వీలులేదని చెప్పవలసివచ్చెను. “యుద్ధపరిస్థితులు” గలవని చెప్పట అతిశయోక్తి యని చెప్పవచ్చును. కోర్ట్ ట్నీ గారు చెలిపిన ప్రకారమే గత మూడుసంవత్సరములలోను ఒక్క మారుమాత్రము అల్లరి జరిగెను. 1923 సంవత్సరారంభమునుండియు, ముగ్గురు పోలీసు కాక్టాన్ బిలులను గ్రామములో నుంచినట్లు. వీరున్నంతవఱకు ఎట్టిగలభా జరుగలేదు. 1924 సంవత్సరము ఫిబ్రవరి నెలలో పోలీసు భటులను దీసివైచిరనియు, పిమ్మట అల్లరులు ప్రారంభమయ్యె ననియు సూచింపబడినది. ముగ్గురు పోలీసుభటులతో నివారింపదగిన పోరాటములను ప్రభుత్వమువారు మామూలు పోలీసుభటుల సహాయముతో నివారింపగలరని దృఢముగ చెప్పవచ్చును. ప్రత్యేకపు పోలీసు దళమును నియమింప వలసిన యవసరము గనుపించదు. గుత్తి ప్లిడర్లు స్వలాభమునిమిత్త మితగవులను పెంపుజేసి రనియు, డి. బి. కేళవపిళ్ల గారు చిన్నారప రెడ్డిగారి పక్షము నహించి తిమ్మా రెడ్డి గారిని సాధింపదలపెట్టి రనియు, కోర్ట్ ట్నీ గారు నిందారోపణ జేయుచున్నారు.

బాధ్యప్రపంచ మెరిగినంతవరకు కేళవ పిళ్ల గారు అధికారులకు తలయొగ్గువారు గారనియు, ప్రజల కష్టములను జంతులేక చెలిపి తన్ని వారణము నక్షతమ శక్తి సంతను భారపోయుదురనియు బ్రతీతి గలదు. అంతియగాని నేరములను పెంపొందించెదరని ప్రపంచము నమ్మజాలదు. ఫారెస్టు కష్టములను కేళవపిళ్ల గారు నిర్భయముగ నిరూపించినందులకు ఫలముగ, ఫారెస్టు కమీషను నియమింపబడెను. కమీషను విచారణ మూలమున ఫారెస్టు పంచాయతు లేర్పరుపబడెను. జయిల్లలో, నిర్బంధితులకు పరిఅన్నము బెట్టవలయు నని ఆందోళన జేసి కేళవ పిళ్ల గారు తమ పంతమును చెల్లించుకొనిరి. జయిల్ల సంస్కరణమునకు మార్గము జూపిరి. ఆ కారణము చేతనే, పిళ్ల గారిని బీదలన్నే హితు లని పిలుచుచుండిరి. ప్రభుత్వమువారు గూడ వీరి నేవను గుర్తించి, దివాను బహదూరు బిరుదము నొసగియుండిరి. బ్రిటీషు గవ్వయానాకు బంపియుండిరి. అట్టివారు నేడు నేరస్థులయిరని తలంచుటకు వీలుగనుపించదు. అయినను కేళవపిళ్ల గారు తమ శీలమును తాము కాపాడుకొనగల రని తలచెదము.

కేళవపిళ్ల గారి ప్రోద్బలమువలననే, కోర్ట్ ట్నీ గారి విచారణ కవకాశము గలిగెను. వీరి దృఢ చర్యవలననే, యిరువదిమూడు గ్రామములపై అదనపుపన్ను దొలగి ఒక్క గ్రామముపైననే నిలిచెను. “ప్రభుత్వ యంత్రమును ధ్వంసము జేయుటకు కేళవపిళ్ల గారు ప్రయత్నించి” రని కోర్ట్ ట్నీ గారు సూచించిరి. బహిరంగముగ సాక్ష్య మియ నొల్లనివారు కొందరు, కేళవపిళ్ల గారు అధికారులను దూషించి భయపెట్టెదరని రహస్యముగ చెలిపి రనియు, ఒక యు ద్యోగి తనకు రహస్య లేఖ నొక దానిని వ్రాసెననియు వ్రాసిన వారి నామమును బయల్పరచుటకు వీలులేదనియు

కోర్కెను సూచించిరి. ఇట్టిరహస్యపు సమాచారము నాధారము చేసికొని, కేశవశిల్పబోలు ప్రసిద్ధ నాయకులను బహిరంగముగ నిందించుట ఏటి న్యాయమో తెలియదు. కేశవశిల్పగారి దేశసేవ నిన్న నేడు ప్రారంభమై యుండలేదు. శాసన సభ కుపాధ్యక్షత వహించిన ప్రముఖుని నిందించుటకు బూర్వము, అందుకు గల యాధారములను తెలిపి తనశీలమును రక్షించుకొనుటకు పిల్లగారి కవకాశ మిచ్చియుండుట సామాన్యధర్మమై యుండెను. ఎంతటి దుర్మార్గుని కయినను ఇట్టి యవకాశ మియవలసియుండ, అటులగావింపక బాధ్యతగల నాయకుని సూరక నిందించుటవలన, కోర్కెను గారి రిపోర్టువిలువ పూర్తిగ దగ్గిపోవు చున్నది. ప్రభుత్వచర్య ఇరుపక్షములవైపునను తీసికొనబడినను, చిన్నారప్ప రెడ్డిగారినిమాత్రమే బాధించునని, కోర్కెను గారి రంగీకరించుచున్నారని. తుదకు చింతలచెరువుగ్రామముపై మాత్రమే శిక్ష విధించినను, సమగ్ర మగు విచారణ జరిగినఫలితము వేరుగ నుండెడిది తలంపవచ్చును.

ప్రభుత్వమువారు తమ యుత్తరువునందు ఉభయపక్షములవారిని మాత్రమేగాక, బాధ్యత గల ప్రముఖులను గూడ నిరసించిరి. ప్రభుత్వము వారి విమర్శనము మాట యటుండ, ఆంధ్రదేశమునం వొక భాగమున నిట్టి కక్షలు ప్రబలుట, ఆంధ్రులకవమానకరము. వీనిని సమయజేయుటకు ప్రభుత్వమువారు వలంబించెడి పద్ధతులతో సేకీభవింపక బోయినను, ఆంధ్రనాయకులు తమ పలుకుబడి నుపయోగించి ఉభయ కక్షలమధ్య సఖ్యము గుదుర్చుట ధీమా. నిర్బంధములవలన, సఖ్యము కుదురుటకు మారుగ, మనఃస్పర్థ లభికమగునని అనుభవము తెలుపుచున్నది. దేశమునం దన్ని భాగములలోను అనుభవ మీరీ తిసనున్నది. ప్రేమప్రవర్ధనములముననే, ప్రజలలో ప్రేమత్వము పెంపొందగలదు. ఇచ్చి మాంధ్రదేశమున బెరిగిన విషమస్థితిని నివారించు బాధ్యత, ఆంధ్రు లెల్లరపై గలదు. సరియగు రీతిని ప్రబోధించుచో ఉభయపక్షములును తమ వైషమ్యములను విడనాడు ననుటకు సందియము లేదు. అధికారు లవజయము గాంచినచోటుల, ప్రజాప్రముఖులు విజయము గాంచగలరు. గ్రామ పంచాయతులు నెలకొని చురుకుగ బనిచేయుచున్నచో, నిట్టి దుర్దశ కవకాశ ముండెడిది గాదు. ఉభయలవమధ్య 1906 సంవత్సరమున గుడిరిన సఖ్యము నేడు సయితము గుదురగలదు. పోలీసు కాపలావలన గుడిరినశాంతి, స్వప్రయత్న బలము వలన తప్పక కుదురగలదు. అధికారుల జోక్యము లేకుండ, ఇరుపక్షములు సఖ్యపడినపుడే ప్రజల స్వరాజ్యార్హత వరిస్ఫుటమగును. అట్టి యనుకూల ఫలము త్వరలో సిద్ధించుగాక యని కోరెదము.

అఖిలభారత స్వరాజ్యవత్సరసభ

అఖిలభారత స్వరాజ్యవత్సరసభ విన్నవించినవలన కలకత్తా సభలో గూడి, కావించిన తీర్మానములను పేరొకచోట ప్రచురించితిమి. దేశబంధుదాసు గారు చనిపోవునవలన స్వరాజ్యవత్సరము కాల

నష్టము వాటిల్లెనో యూహించుట సులభముగాదు. విచారనముద్రమున మునిగిన స్వరాజ్యవత్సరము తన కర్తవ్యమును నిర్ణయించుకొనుట ఎంత కష్టమో యూహింపవచ్చును. పండిత బెనారీలాల్ సైహూ గారు స్వరాజ్యవత్సరమున కధ్యక్షులుగ నియమింపబడుట ఎంతయు సంతోషప్రదము. దాసుగారు నిర్వహించుచున్న భారమును కొనసాగించ గల సమర్థులు సైహూగారి కొక్కరే. వారి కయినను ఆరోగ్యము తిన్నగ లేకుండుట దేశదురదృష్టము. దాసుగారు ధర్మపురమునం బొసగిన సహకార సూచనలను బర్మెంట్ హెడ్డు ప్రభువుగారి రంగీకరింపక బోయిరి. బర్మెంట్ హెడ్డు ప్రభువుగారు విశాలముగ బ్రవర్తించెదరని, దాసుగారు యూహించినటుల, గాంధీ మహాత్ముడు దెలుపుచున్నాడు. దాసుగారు జీవించియున్నచో, ఇండియామంత్రిగారి ప్రసంగ మెంతటి యాశాభంగము కలిగించెడిదో కనుగొనవచ్చును. దాసుగారు చూపిన స్నేహభావమును, ఇండియామంత్రిగారు తిరిగి జూడజాలకబోయిరి. నిజ మగుబాధ్యతను ప్రజలకు ప్రసాదించినచో, ప్రభుత్వమువారితో సహకారము నలువకుండుటకు కారణము గనుపించదు. అట్టిసహకారము నిజముగను ఫలదాయకముగ నుండుటకు రెండు షరతులు ముఖ్యములు. పాలకుల హృదయమునందు నిజ మగు మార్పు గలుగుట మొదటిది. సంపూర్ణ స్వరాజ్యము నిచ్చెదమని తత్తణమే గ్యారంటీ జేయుట రెండవషరతు. కొలదికాలములో స్వరాజ్యము దానియంతట యదియే సిద్ధించుట కేర్పాటు జరుగవలయు" నని దేశబంధు దాసుగారు ధర్మపురపు ప్రసంగమునందు సూచించిరి. దాసుగారు విధించిన సహకారపు షరతులను స్వరాజ్యవత్సరసభవారు యామోదించిరిగాని, బర్మెంట్ హెడ్డు ప్రభువు ప్రసంగ మిందుకు విరుద్ధముగ నున్నదనియు, గౌరవప్రదమగు సహకారమున కవకాశము లేకుండ జేసె ననియు ఖండితముగ తెలిపిరి. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు గావించిన బోయెడి అఖిలప్రకటనము తిన్నగ నుండనేని, దానిని తాము తిరిగి విచారించెదమని, స్వరాజ్యవత్సరసభవారు సూచించిరి. కాని, ఇండియాప్రభుత్వ ప్రకటన మెక్కుడు అనుకూలముగ నుండునని తలంపజాలము. ఈ సందర్భమున ప్రజల కర్తవ్యము స్పష్టమే. శాగ్రెసు కార్యక్రమమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుట కన్నను వేరు మార్గము లేదనుట స్పష్టము. ప్రజలలో కార్యదీక్షను పురికొల్పుటకు ఇండియా మంత్రిగారి ప్రసంగము తోడ్పడుచో, స్వరాజ్యరీధి త్వరలో గలుగుననుటకు సందియము లేదు.

నూలుచందారట్టు

నూలు చందాను రద్దుజేయవలయు నను సభి ప్రాయ మున్నచో, అటుల గావించుటకు తమ కభ్యంతరము లేదనియు, అందుకొరకై అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘమును తాము కూర్చుండ నునియు, గాంధీనుపేక్షించు స్వరాజ్యవత్సరసభలో నలికెనట. ఇట్టిస్థితి నెటసింనుట, భారతదేశమున కవమానకరము. విద్యార్థికులు వీరలొక కొక్క అంగులకాల ముండునని నూలు చందారట్టుచో, ఇంతకన్నను ఎక్కుడు నీడలో గూడిన వనులను

నిర్వహించెదరనునాశక్తిగనుపించదు. ప్రజలదృష్టిని పరాధీనతనుండి స్వాధీనతకు మరల్చుట అవసరమని మించుచో, నూలు చందాను నిలుపుట ముఖ్యము. నూలు చందావలన ఐకమత్యము చెడుననుట గాని, మితవాదులను ఆకర్షింప వీలులేదనుటగాని వట్టిబూకము. నూలు చందాను రద్దు జేయుటవలన, కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠకు తీవ్రని చచ్చుము వాటిల్లక మరచదు.

టెలిగ్రాఫ్ మోసపు కేసు

పాట్నా టైకోర్టులో అప్పీలువిచారణ ముగిసినది కాని తీర్పు నికను చెప్పలేదు

పాట్నా, జూలై 15:—పాట్నా అప్పీలు కేసును జస్టి నీలామాధవ బొధునీ హరిపాదము ఖిర్మి, సుధీర్ఘవాద వాదనలపై సేరక్లాపనజేసి టెలిగ్రాఫ్ మోసపు కేసు అప్పీలు విచారణ చేడు పాట్నా టైకోర్టులో న్యాయమూర్తులు ఆలామి, వర్మిల్ గార్ల యేడుట జరిగెను. కేసు వివరము లివి:— 1921 జూనునెలలో నీలామాధవ చౌదరిసుధీర్ఘవాద వాదన పారిపాదముఖ్య ఆనువాదము మరీ కొందును కలిపి చాప్రా, దర్భంగ బక్సాన్ పంత్ దీప్ (రెంగాలలో) పెనులకు చొట్టక. తప్పకు టెలిగ్రాఫ్ పనియార్థములను పంపి ప్రభుత్వమువారికి మోసము చేయుటను గెన్న మెంటు కలెక్టివోట్లను భార్యే యెబబబును కుట్ర బన్నిరి. ఈ విధముగా టెలిగ్రాఫ్ సేపాట్ల మెంటును మోసగించి రు 6200 ను పంప దించిరి. గెన్న మెంటు కలెక్టివోట్లను పార్లమెంటువారికికలెక్టివోట్ల కేసును లో కొంతమందిపై ఒకవ్యయ విచారణకు జరిగినది. దీనినే మామూలుగా డిప్యూటీ బారీకోటు ఛార్జి కేసు ఆశేవారు. ఈ కేసు లో కొంతమంది మున్ద యిలు కుట్ర సంకల్పము కొరకుపొయినను కొంతమంది కేసు కేసు కేసు ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేట్ల యేడుట ఒకవ్యయ కొనిరి. ఆందులో నీలామాధవ ఆనువాదని ఆప్రూచువిగాజేసి కింగ్సుపార్లమెంటుకు మించిరి. కాని విచారణ ప్రసంగింప అయినను విద్యోమలుగా జవరి వేయబడిరి.

మరీకేసుబడిన నెలననే నీలామాధవచౌదరియను హరిపాదముఖ్యయను కున్సిల్ బారీకోటు ఛార్జి కేసులో తేవటు. ఇంటి సుధీర్ఘవాద వాదనయను నెలననే అరెస్టుచేయబడి టెలిగ్రాఫ్ డిప్యూటీమెంటునుమోసగించినయలు విచారించబడుటకై చాప్రాకు పంపబడిరి. చాప్రాఅప్పీలు కేసునుజడ్జి పి. యన్. భట్టాచార్యగారు విచారించి ముగియ అనిసర్వసహాయముతో ఇండియన్ పబ్లికోడు సెక్షను 467/34, 420/34 క్రింద చుట్టాయిల కారేసి సంకల్పములకలిపి విధించెను.

నీలామాధవహరిపాద, సుధీర్ఘులు వేరువేరుగా టైకోర్టుకు అప్పీలుచేసికొనిరి. 467 ఆర్డెనాన్స్ పి. యన్. మిల్లిగాన్ల నీలామాధవరెఫరెన్ నిలువబడి బర్మిల్ బారీకోటు ఛార్జి కేసులో సుట్టాయిలకొనిన సమానము యెచ్చుటను చాలునని వాదించిరి. కలకత్తా టైకోర్టుజడ్జి యన్. యం. బోసుగారు ను పాట్నా టైకోర్టునకిలు కాదుదావావైత్రాగారును హరి పాదరెఫరెన్ వాదించుచు నోటు ఛార్జి కేసులో పారిపాద ఒప్పకొన్నంతమాత్రమున దాని నిచ్చట అంగీకరింపవచ్చునాయని ఆశిరి. మాడివముద్దాయి సుధీర్ఘరెఫరెన్ వైత్రాగారేవాదించిరి. అప్పీలువిచారణ మామడివములు పచ్చెను. న్యాయమూర్తులు తీర్పు నికను చెప్పలేదు.

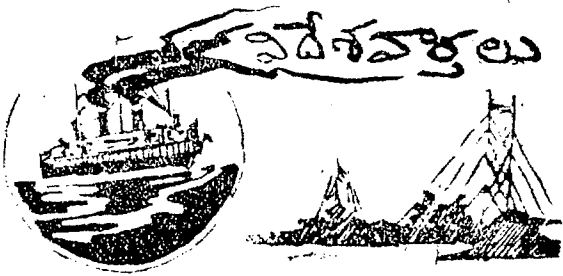
(అ. వె.)

యన్. ఐ. ఎ. పీల్డు టూర్స్ మెంటు

జూలై, జూలై 15:—యన్. ఐ. ఎ. పీల్డు టూర్స్ మెంటు సంఘములో నిలువలను ఆశిరహిత పంపించుట ఫలితము క్రింద గొంతుపచ్చ బడినా:—

విద్యుత్తుల నింటి నోలుకేసి ఒక నోలును వేయజాలని స్థానములను గురించి. విద్యుదు విజ్ఞాపియ సాఫ్ట్వేరు నోడించెను. విద్యుదు నూచనోలులు చేసెను. విజ్ఞాపియ సాఫ్ట్వేరు ఒక నోలును వేయజాలనిపోయెను.

(అ. వె.)

ఫార్మేట్ ఆఫ్ డీన్ ఎస్సీ కలు

కార్మిక విజయము

లండన్, జూలై 15:—ఫార్మేట్ ఆఫ్ డీన్ ఎస్సీ కలు కె. విగ్నానుగారు చనిపోవుటచే జరిగెను. ఫలితము లిట్టున్నది: పర్మెన్ (కార్మి) 11629 వోట్లు; బోమాంటు (కన్వ) 8607 వోట్లు; వెస్ట్ (లిబరలు) 8774 వోట్లు. మార్కెట్టయ లేదు.

పంచనల చట్టము

కామన్వెల్త్ లో కమన్వెల్త్ దాటినది

రాచ వ్రణము

నివారణోపాయము

లండన్, జూలై 13:—నాలుగుసంవత్సరములనుండి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వప్రతినిధులు రాచవ్రణమును మాన్పటకు ఫలితము లేదు. రాచవ్రణమును మాన్పటానమును గనుగొనిరి. ఇంతవరకు దాని వెనుక కనుగొనలేదు.

రాచవ్రణము విషయమై సంవత్సరములకొలది ఏమిటో కనుగొనుటకు ప్రపంచముంతయు కనుగొనుచున్నది. బ్రిటన్ ఇందులో గెల్వెన్ లండన్ వార్తాపత్రికలు డెలువుచున్నవి. ఈ వార్తలు అధికారసమన్వితమున ప్రకటనమును గావించెదరు.

గాలియం నీడో ఉన్నదనియు అదియే రాచవ్రణమును కారణముచున్నదనియు డెలువుచున్నారు. మామూలుగ ఆరోగ్యముగనున్న శరీరభాగములకు రాధించుచున్నార.

రాచవ్రణము నివారణోపాయమును కనుగొనుటకు ప్రత్యేకముగ ఒకయంత్రమును వ్రాసెను జె. యి. బర్నార్డుగారు కనుగొన్నారు.

జెంగాలు ప్రతిష్ఠంభనము

తమనము చర్యను దీసికొనవలెను

లండన్, జూలై 13:—నూతనప్రభుత్వ గార్డీయన్ పత్రిక బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ యువనా్యసమును విమర్శించుచు ఇట్లు సూచించుచున్నది. ఈ పత్రికానికి ఏమిలేనిదానికి కిడింగు ప్రభుత్వ బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ కలిసి ప్రకటింపవలసినదృష్ట ఆశ్చర్యముగ నున్నది. మరియు ఇండియా కార్యాలయమున సభజేయుటనగా సుఖ్యమున దేశసరిహద్దులను దాటినా ప్రకటింపద రని మేము మాటిమాటికి నూచించుచునే యుండుటచే అయ్యది మరింత ఆశ్చర్యకరముగ నున్నది.

రాజప్రతినిధి ఇంగ్లండు కేసుటచే చేయవలసిన సహాయము లేకపోవుట సత్యమే, అసలు జరుగు సంగతులను గూడ ఆలస్యముజేసేటలు కన్పించుచున్నది. ప్రపంచము అనుకొనుచున్న ప్రకటనములను సిగ్గు ప్రభుత్వమునకు దెలియజేసిరి.

బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ బద్ధ కలనరములో రెండు సంగతులు నిశ్చయమై. ఇవి చాలజరుగుటైన విషయములు. ఒకటి జెంగాలులో ప్రతిష్ఠంభనము సంభవించు జేయునది. దీనిని త్వరలో సెకండరీ తప్పదు. ప్రభుత్వమునకును స్వరాజ్యవాదులకును సఖ్యత సేర్పాటుజేసి జెంగాలులో క్రొత్తమంత్రులను పట్టుకొనుటకు ఏర్పాటుచేయ గల్గెనేని ప్రతిష్ఠంభనము జెంగాలులో అంతరించినదన్నమాట. రెండవది స్వరాజ్యవాదులను ఇతరభారత ప్రభుత్వములవారితో కలిసి తమకు నచ్చిన రాజ్యాంగ నిర్మాణ విధానమును తీర్చుట. జేయించుట. కాని బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ కట్టి తలంపున్నటుల కన్పించదు. ఇయ్యది వింటున్న ప్రభుత్వ ప్రత్యుత్తరములను స్పష్టమైనది. 1929 లోపుగ ఇండియా ప్రభుత్వపు కేర్వారులను బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ మార్చనలనుకొనలేదు. కాని ఈ విషయమై స్పష్టముగ ప్రకటనముజేయుటవరకును స్పష్టముగ జేరలేదు.

బొగ్గు పరిస్థితులు

వేతనముల తగవు

గనులపనివాండ్ర తీర్మానము

లండన్, జూలై 15:—బొగ్గు యజమానులు తమ ఏర్పాటులను సుపసంహరించుకొనుచున్న ప్రభుత్వముతోగాని విచారణసంఘముతోగాని సంబంధము లేకుండా రాదనియు యజమానులతో రాయబారములను జరపరాదనియు గనుల పనివాండ్ర కార్యనిర్వాహక వర్గముచారు స్కార్లర్లో సమావేశమునకు బోయిన ప్రతినిధులకు పంపింపిరి. స్కార్లర్లో గనుల పనివాండ్ర సభవారు ఏకగ్రీవముగ కార్య నిర్వాహక వర్గము వారి సిఫార్సులను సంగీకరించిరి.

గనుల పనివాండ్ర వేతనములను తగ్గించుటను గూర్చి ఆలోచించుటకు ఇంకొక విచారణ సంఘము సంగీకరింపజాలమనియు గంటలను ఎక్కువజేయుటనుగూర్చి ఆలోచించుట కంగీకరింపమనియు యజమానులు తమ ఏర్పాటులను రద్దుజేసినతరువాత బహిరంగసభలో వారితో ఉత్తరప్రత్యుత్తరమును జరిపెదమనియు గనులపనివాండ్ర సభవారు డెలువుచున్నారు.

నోటు మ్రింగిన దొంగ

నయదు హుస్సేనుబాచా. జేబుదొంగతనము జేసి 100 రూ॥ల నోటును మ్రింగినందున ఎగ్జుయక్యూట్ లో శిక్షింపబడెను.

కనడా విదేశాంగవిధానము

ప్రభుత్వవిషయమై నిరుత్సాహము

లండన్, జూలై 13:—కనడా ప్రభుత్వము ప్యాక్టుకు ఒప్పుకొనునా? కనడాలో ప్రజాహిత్యమును పాల్గొనునా రందరును సామ్రాజ్య విదేశాంగవిధానమునందుగాని యూరపు వ్యవహారములలో భాగ్యతను గలుగజేసికొనుటకుగాని అయిష్టమును జూపుచున్నారట. జామినియనులు గ్రేటుబ్రిటన్ తో కలిసి ప్రాంచు కుప్రద్రవము రాకుండ జేయవలెనను సంగతిలో కనడావారు మిన్నకుండిరి. 1923 లో అట్టావాలో అనాధికారశిల్ప జేసిన రాయబారములు నిరాకరింపబడెను. నిరుత్సాహము జెందెను. అప్పటినుండియు వారి వైఖరిలో మార్పిడి అయిన గల్గెనేమో యనుకొనుచున్నారు.

కాని దీనిబట్టి యునైటెడ్ స్టేట్స్ తో ఒడంబడిక కుదిరెననుకొనరాదనియు అట్టావా విధానమును వాసింట్లను విధానమునకు లోబడియుండవలసిగాని అనుకొనగూడదనియు జెప్పుచున్నారు.

అనగా కనడా ఏమి జోక్యమును గలుగజేసికొన నిష్టబడదని యర్థము. అవసరమును బట్టి తమ పార్లమెంటును తమ ప్రభుత్వమునా తీర్మానించుకొనగోరుచున్నారని తేలుచున్నది.

సింగపూరు మారు పొగయొక నష్టములేదని లండన్ జేరెనట.

బొల్ట్లను సోదరుల మోసము

బాంకు సెక్యూరిటీలను వాడుకొనుట

మక్వేడనుగారి సాక్ష్యము

లండన్, జూలై 15:—తనకు తెలిసినంతవరకు బొల్ట్ల సోదరులు తీసికొన్న 250,000 పౌనులను గూర్చి ఫీర్బాడు జేయలేదని మక్వేడనుగారు బొల్ట్లను సోదరుల న్యాయవాదికి ప్రత్యుత్తరమునిచ్చిరి. బొల్ట్లనులను ఏసంగతిని అడిగినటులను వారు చెప్పనటులను జ్ఞాపకములేదనిరి. 1919 నిలవ పట్టాలో ఏపద్దు అయినను సరిఅయినదిగాదని జెప్పజాలననిరి. అల్లయన్న బ్యాంకు నిమిత్తము తప్ప ఇతర వ్యవహారములందు సెక్యూరిటీలను బొల్ట్లను సోదరులు వాడుకొనడమను కాగితములను వోలేవో జెప్పజాలననిరి. బొల్ట్లను సోదరులు 250,000 పౌనులను వాడినటులే 650000 పౌనులను వాడిరాయని యడుగ ఏమియు జెప్పలేనని మక్వేడనుగారినిరి. 1920 లో ఎడింబరోలో జరిగిన సభయందు అల్లయన్న బ్యాంకుకు క్రొత్తగ పెట్టుబడిని ఇచ్చుట కంగీకరించినది. 1920, 1921 లో ఇండియాలో రూపాయి వెల 15 పెనులకు పడిపోవుటచే 2000000 పౌనులు నష్టమైనవని బొల్ట్లను సోదరులు మాచించిరి. ఈ కాలములో బొల్ట్లను సోదరులు 177000 పౌనులను బోగొట్టుకొన్న సంగతులను ఎరుగుదురాయని యడుగతనకేమియు తెలియదనిరి. 1920లో సంగతేదైన దెలియునా యనియు ఇచ్చడు జేయుచున్న పనిని ఆపుడెల జేయలేదని మక్వేడనుగారి నడుగ బొల్ట్లను సోదరులనుండి లోటును పూర్తిజేయుటకు అధ్యయములను గొంటి మనియు అంతను దీసికొంటిమనియు జెప్పిరి.

610000 పౌనుల సంగతి సందర్భములంజేసి 1920 లో జేసిన ఆయుగాము అంతరించి క్రొత్తయుగాము జేయబడెనని జెప్పి ఆసంగతి తనకు తెలియదని మక్వేడనుగారు జవాబిడిరి.

దావా వాయిదాబడినది.

బ్రిటన్ ఆర్థిక పరిస్థితులు

పనిలేనివారల కుపాధినిగలుగజేయుమార్గము

లండన్ పురపాలకసంఘాధ్యక్షుడు లండన్ బ్యాంక్ కును, కోశాధిపతికిని విచారణను. బొగ్గుపరిశ్రమ ఆగిపోయిన గ్రేటు బ్రిటన్ ఆర్థిక పరిస్థితులు పూర్తిగా తారుమారగునని చర్చిలుగాదనిరి. కాని అయ్యది తట్టింపకుండ తొలగుననిరి.

ప్రజల సాధారణపరిస్థితులు బాగుపడినవనియు, కార్మికులు ఇతరప్రదేశముల కేసినా తీవ్రపాధి గల్గుననియు కాని గృహవసతి తక్కువగ నుండుననిరి. అందుచే దీనిని సప్లయ జేయుటకు పనిలేనివారు గృహవసతి లేనివారికి గృహములను నిర్మించిన బాగుండుననిరి.

గ్రేటు బ్రిటన్ సాధ్యమైన 9 తవరకు భోగము నిమిత్తముపయోగించు వస్తువులను ఇతరదేశములనుండి దిగుమతిగాకుండ జేయవలెననిరి. తమదేశములోనే వాటిని తయారుజేసికొనవలెను లేదా వాటిని తృజింపవలెననిరి.

ఎగుమతుల విషయమై ఖర్చులను తగ్గించి ఉత్పత్తిని సమర్థతతో జేయవలెననిరి.

చీనా పరిస్థితులు

పీకింగ్, జూలై 16:—తేమ్పూనులో అంతఃకలహములు మరిల బయలుదేరి ఒకరితోకొకరు యుద్ధ మొనర్చుచున్నారు. ఇచ్చట యంగునేనుగారు చంపకొనుదగ్గర ప్రత్యగ్గులతో పోరుచున్నారు. సియానోమిదికేనుచున్నారు. ఇచ్చట యుద్ధము జరుగవచ్చుననుచున్నారు.

బొగ్గుపనివాండ్ర నష్టము

లండన్, జూలై 16:—గ్లౌసెట్ గ్లామర్గ్ దగ్గరనున్న రాక్ బొగ్గుగనులను పోలీసుమృదారులు చుట్టవేసిరి. సమ్మెదారులు మరలుటకు నిరాకరింప 100 మంది పోలీసులను పిలిపించిరి. సమ్మెదారులతో డికోని 16 గురికి గాయములు తగిలెను. గనులపనివాండ్రు తులకు పనిచేయుట మానుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. అందుచే బొగ్గుగనిలో పని నిలిపివేయెను.

రంగుభేదము చట్టము

మాంచెస్టరు గార్డియను పత్రికాభిప్రాయము
లండన్, జూలై 18:—దక్షిణ ఆఫ్రికా రంగుభేదముచట్టముగూర్చి తెలుపుచు మాంచెస్టరు గార్డియనుపత్రిక ఇట్లు తెలుపుచున్నది. దేశీయులపై విధించబడిన ఆంక్ష ఆసియా వాసులకు గూడ వ్యాపింపజేయబడెను. అయ్యది రంగుభేదమున వర్తింపజేయబడకున్నను, భారతీయులు దేశీయులతో బాటు చూడబడుట కిదియే ప్రథమము సగము జాతివారు యూరపియనులతో సరిగ నెంచబడుచున్నారు. ఇట్టి సంవర్ధములందేసి రంగుభేదముచట్టము ఆఫ్రికాదేశీయుల ద్వేషమును, ఆసియావాసుల కోపమును దెచ్చిపెట్టి దక్షిణ ఆఫ్రికాలోనున్న కొలదినంది శ్వేతముఖులను విచిత్రముగ ఒకచోట ప్రత్యేకముగ ఏర్పాటుజేయు నని స్పష్టము సేనాని అనుటలో ఆశ్చర్యము లేదనిరి.

రిఫుల్ పోరాటము

అమెరికను వైమానికులు ఫ్రెంచివారికి తోడ్పడుట

ప్యారిస్, జూలై 16:—రిఫుల్ పై సమరమొనర్చుటకు తోడ్పడెనని అమెరికను వైమానికులు ఫ్రెంచివారికి తెలియజేయ పెయిల్లీపు గారంగీకరించిరి. పెజాకు పీరు ఒకపక్షములో పోయెదరు. మరాకోలో సహాయ సేనలు ఒకనైనదళము సంఖ్యకుజేరెనట. అల్జీర్ కరీంగారు తత్కాలికయుద్ధరామము నమానిరాకరించిరట. న్యూఢాగమున ఒత్తిడిగనే యుద్ధచట. ఫ్రెంచిసేనలచివరింతరము అగ్నివర్షములో మునిగియున్నవట. శత్రువులు చొరుచుకొనినవచ్చుననే యున్నారు.

జన్మచక్రేస్తవవిల్ల

స్వీకరించిన మతము పార్శ్వమతము

ఆపిల్ల పార్శ్వ అగ్ని దేవతములో పూజనల్పవచ్చునా? (ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూలై 16:—బెల్లా అనునామె గోవా క్రైస్తవునికూతురు. జూరాస్త్రియమతములో బెంచిరి. రంగునూలనున్న పార్శ్వ అగ్ని దేవతములో ఆమె పూజనల్పవచ్చునా యను సమస్య 10 ఏండ్లు దావాజరిగిన పిదప ప్రివీ కవున్సిలుకు అపీలుచేయబడెను. బెల్లా అనునామె తండ్రి ఆమె పుట్టకపూర్వమే స్వర్గస్థుడాయెను. 1904 లో పార్శ్వ కన్య తల్లిగూడ పరమపదించెను. 'జనని పరలోకప్రాప్తి గాంచుటకు ముందే పార్శ్వ మతుస్థాపన కవాన్టీగారు ఈపిల్లను తెంచుకొనిరి. ఆపిల్లను తన పార్శ్వమతములోనే పెంచెదనని తల్లి కథయమొసగాను. 1914 లో బెల్లా కన్యను జూరాస్త్రియా కల్పితి. 1915 లో పార్శ్వ అగ్ని దేవతమున ఆమె పూజనల్ప నారంభించెను. పూజారి ఆమెకు విభూతినిగూడ ఇచ్చెను. ఆ సమయమున ఎవరును అందుల కాక్షేపించలేదు. కాని కొద్దికాలము తరువాత ఆపిల్ల దేవతములోనికి నుడువని కొందరు పార్శ్వలు ఆక్షేపించిరి. ఆపిల్ల ఆదిన పార్శ్వేర మత స్థుల నియు సరిగా ఆమె పార్శ్వమతములో ప్రవేశ బెట్ట లేదనియు అందుచే గుడి పాగాయెననియు ఆక్షేపించ కవాన్టీగారు అణు మాత్రము చెనుదీయక తాను సరిగానే జేసితిని ప్రత్యుత్తిరము నిచ్చి వాదించెను. ఆక్షేపించినవారిలో ముగ్గురు బెల్లాను గుడిలోనికి గూడజేయుటకు రెండు న్యాయస్థానములందు వ్యర్థ ప్రయత్నములను జేసిరి. వారిపుడు అపీలుజేయుచున్నారు ప్రతివాది జూరాస్త్రియమతమును స్వీకరించినను పార్శ్వమతమునకు జెందననియు అందుచే దేవతములో ప్రవేశించి పూజనల్పరాదనియు వాదుల న్యాయవాది తెలియజేసెను. దావా వాయిదా వేయబడెను.

ఐ. సి. ఎస్. బిల్లు

ప్రభువుల సభలో ఆమోదింపబడుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూలై 16:—ప్రభువుల సభలో చర్చ లేకనే ఇండియా ప్రభుత్వ నిలుసర్వీసుబిల్లు ఆమోదింపబడెను.

బర్మింగ్ హమ్ సర్వ సేనాధిపతి

భారతదేశ పరిస్థితులనుగూర్చి ముచ్చటించుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూలై 16:—సర్ విలియం బర్మింగ్ హామి అధినివేత ప్రతిష్టాపమున విదొసగిరి. కన్నాటు ప్రభువు అగ్ర్యక్షతీను వసించెను. బర్మింగ్ హామి ఘనసేవను కొనియాడిరి. ఆతడు బ్రిటిషు సైనికుడు. బ్రిటిషు సైన్యమున పాత్రాజ్య మిత్రుడనిరి. తాను అనుకొన్న గానికంటే శీఘ్రముగ రాలిన్ సర్ ప్రభువు చనిపోవుటచే ఇండియా కేగవలసివచ్చెననియు, ఆతడు రాలిన్ సర్ ప్రభువు చాల దీమంతుడనియు ఆతడు పోవుట చాల విచారకరమనియు, మంచి బౌద్ధత్యమందున్నపుడు అతడు దివి కేగననియు, అయ్యది బ్రిటిషు సైన్యమున కంతకును ఘోరనష్టమనియు, విచారకరమనియు బర్మింగ్ హామిని. ఇండియాలో ఎదుర్కొనవలసిన కష్టములను పూర్తిగ నెరుగుదుననిరి. బ్రిటిషు చారిత్రమున కష్టముల నెదుర్కొనని కాలమును దేమో యని ఆలోచించుటకు వీలులేదనిరి. సాధింపరాని ఆశయములకై భారతీయులు విరామము లేక పోరుచున్నారని జెప్పకతప్పదు. దానిని దామటచే ప్రయోజనము లేదు. కాని వ్యక్తులు ప్రతివారూను నిదానముగ విడవక ప్రయత్నించిన యభివృద్ధినిగాంచగల్గుదురని మరవరాదనిరి. ముక్తి గల్గును. ప్రభుత్వమువారు కష్టములను, ప్రతిబంధకములను తొలగించి లోపములున్నవాటిని నివారించి సహాయము చేయగలరను సంగతిని భారత రాచరీయవేత్తలు నడి గ్రహించినటులు గాన్పించవనిరి. కాని ప్రభుత్వమువారు జాతీయ నిర్మాణమును చేయజాలరు. భారతీయులే దానిని జేసికొనవలెను.

ఇండియాలో సైన్యము ఎన్నడును పూర్తిగ ఆతురత లేకుండుట ఎరుగుదురు. లోలోపల ఏదో గొణుగుడు, ఉండనే యున్నది. అంత స్పష్టముగ పైకి ఏమియు గోలలేకుండుట ఆస్పృహముగ నేయుండవచ్చును. వాయవ్య సరిహద్దులలో బోర్ని వికసించుటలు ఉపద్రవకరమగు పరికరములను బంచిపెట్టుచున్నారు. బ్రిటిషు పాలనమును గూల్చుటకు బోర్నివిక ప్రచారము జరుగుచున్నది. అందుచేతనే ఇండియా ఎప్పుడును ఆతురత లేకుండ ఉండలేదు. మనము సదా న్యాయముగ కాసనములకు కట్టుబడి మన తోడ్పడజల ప్రాణములను ఆశయములను గాపాడుటకు సంసిద్ధులుగ నుండవలెను.

రాజప్రతినిధి దిట్టమైనవాడగుటచేతను, ఆతడు పరిశీతులను తూములో గ్రహింపగల దీమంతుడగుటచేతను మంచివిధానముగలవాడగుటచేతను మానవస్వభావమును జక్కగ నెరిగినవాడగుటచేతను తనకు ధైర్యముగల్గెనని బర్మింగ్ హామిని. రాజప్రతినిధి కున్న సుగుణసంపదయే నమృతమున గల్గించుచున్నది. అదియే సేదు ఇండియాలో గావలసినది. మనము నిలుమండజాలము. కాని మనము నెమ్మదిగ నిదానముగ నిశ్చయముగ సాగితిమేని తేనుముగ ముంపంజవేయగల్గుదుమనిరి.

తొందరపడి చేయుటకు విషయములు చాల ముక్తిమైనవి అందుచే అతిబాగ్రతగ ప్రసర్తింపవలెను. ఆంగ్లేయ యువకులకు ఇండియాలో గొప్పమర్యాదగల ఉద్యోగములకు అంకాశ మున్నదనిరి. భారతీయులు దయాదాక్షిణ్యముగల వానిరి.

క్రొత్తచట్టము

న్యాయస్థానమున జరుగు కొన్నిసంగతులను ప్రకటింపగూడదను ఒకచట్టమును ప్రభువుల సభలో రెండవపర్యాయము ఆమోదింపబడెను.

ఫ్రెంచి రాచకీయములు

సంకులము

ప్యారిస్, జూలై 16:—పెటెయను సేనాని మరాకోకు వెడలిరి. అచట రిఫుల్ పై దీక్షితు చర్యనుగూర్చి ల్యాజీనే సానితో ప్రస్తావించెదరు. మరాకోకు సహాయ సైన్యము లేకుమనేయున్నవి.

ఐ. సి. ఎస్. చట్టము

మరల సవరణలేకుండ ప్రభువులసభలో రిపోర్టింగునైజ దాటినది. చర్చ జరుగలేదు.

వాతావరణస్థితి

1925 సం॥ జూలై నెల 17-వ తేది శుక్రవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	ముంబైలో ఉష్ణోగ్రత	అత్యధిక ఉష్ణోగ్రత	అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రత	వర్షము	జూలై నెల 1-వ తేదినంది వర్షము	సాధారణముగ సంవత్సరమునకు వర్షము
గోపాలపురం	89.5	79.4	...	9.84	44.96	
విశాఖపట్నము	91.0	76.6	0.24	2.66	37.09	
కాకినాడ	90.4	76.6	0.66	9.46	39.09	
మచిలీపట్నము	93.5	78.7	0.02	6.84	41.59	
కర్నూలు	93.2	76.6	...	3.06	26.01	
బళ్లారి	90.1	78.1	...	0.28	20.51	
కడప	92.2	79.5	...	1.63	31.28	
నెల్లూరు	93.8	83.3	...	2.53	37.98	
మద్రాసు	92.9	81.7	...	1.18	50.74	
కడపూరు	96.8	79.3	0.11	1.53	52.94	
సేలము	91.0	71.4	...	4.40	39.80	
కోయంబూరు	78.9	68.3	0.27	2.78	22.29	
తిరుమనాపల్లి	94.8	74.5	...	3.66	33.18	
నాగపట్నము	95.2	77.4	...	0.91	54.98	
మధుర	94.0	76.8	...	2.52	33.58	
పాంబర్	88.8	78.2	0.10	0.15	37.00	
తిరునల్వేలి	...	...	...	1.64	28.34	
తిరువేండ్రము	77.7	70.1	1.43	11.36	64.51	
కొచ్చిన్	79.8	70.5	1.10	33.94	114.51	
కాలికట్టు	82.8	71.1	4.79	54.41	117.16	
మంగళూరు	75.7	71.1	4.38	65.88	125.68	
బెంగళూరు	78.3	64.7	0.07	2.50	35.37	
మెర్కార	65.6	60.8	2.92	58.21	125.47	
కొడైకనాల్	62.3	51.7	0.34	...	62.18	

సర్కారులు:—వర్ష పాతముసాధారణముగనున్నది. కాకినాడలో 0.66" విశాఖపట్నములో 0.24" వర్షించెను. మచిలీపట్నములో తుంపరబడెను. మేఘములు విస్తారముగనే యున్నవి. శీతోష్ణస్థితి మామూలుగ నున్నది.

దక్కన్:—మేఘములు విస్తారముగనే యున్నవి. కడపలో పగటివేడిమి 3 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నాటకము-కడపూరులో 0.11" వర్షించెను. ఇచ్చట ఆకాశము వలచని మేఘములతో గూడుకొన్నది. తక్కినచోట్ల గాఢముగనున్నది. ఆర్ద్రత చాలకల్గును. మద్రాసులో పగటివేడిమి 3 డిగ్రీలు తక్కువ. నెల్లూరులో 3 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ. ఈరెండు ప్రదేశములందును రాత్రివేడిమి 3, 4 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

రాజధానిపడమటి అర్ధభాగమున వర్షపాతము సాగుచు నేయుండును. తక్కినచోట్ల స్థానికచినుకులు బడవచ్చును.

ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రాజ్య, వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

డీడక్లన్ మిల్లు స్టోర్సు కంపెనీ

లిమిటెడ్, బెబెవాడ.

నెం 118 రు, ఆర్మినియన్ స్ట్రీటు, మదరాసు. రవ్వను, ఫీన్సింగు, క్రాసి, ఆయర్ యంజనులుగాని లాంజి మొదలైన స్టీంఇంజనులుగాని కావలసినవారు మాకు వ్రాసిన, సరసమైన ధరలకు బడయగలరు. పంపులు, పింఠిమిషనులు, ఖాల్లులు, ఇంగ్లీషుమేకరు హల్లులు, యింకా మిల్లులకు కావలయు యంత్రసామానులకు మాకు వ్రాసి ధరలు తెలిపి కొరతము బొంబాయి, కలకత్తా, పట్నములలో మాకు విక్రయస్థానములు కలవు. ఎవరి కేసామానులు కావలసినను మాకు వ్రాసినచో యింకా ధరమే 2% యివ్వబడును.

వి. యస్. చిన్న స్వామి, వి. వ.

ఇవరల్ మేనేజరు

మదరాసు వార్తలు

రంగం స్త్రీమరు:—నే డుయ్యము నువరాసునుండి రంగంపాలయించిన ఎడ్వానా యనుకాక, చుక్కానివద్ద కొంచెము నురమ్మను జరుగవలసియుండుటచే నిచిహియినది మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు బయలుదేరును ప్రయాణికులు 10 గంటలకు కాక వెళ్ళిరి.

జగన్నాథ భక్తసభ- ఎటుంబూర్:— 1925 జూలై 19-వ తేది ఆదివారం సాయంత్రం 4-15 గంటలకు ఎటుంబూర్ హైకోర్టు, "వేగవిహన్" గృహమున సంగీత, స్వేరి జరుగును. వివిధ సుందరపాటలు పాట, మధుర సుప్రభాస్య అయ్యర్ ఫిడెలు, ముద్రాన్ వేమనాయకర్ వృధంగం

రాకపోకలు:—సర్. పి. ఎస్. శివస్వామి అయ్యరు గారు, ఎ. వై. జి. కాంతలుగారు, ఇ. డబ్ల్యు. లీ, నేడు చెన్న పురి వచ్చిరి

తేదరు కమిషనరు ఎల్లినుగారు, రివెన్యూబోర్డు సభ్యుడు ప్రొఫెసరు చిన్నరాత్రి పయన ముయిరి

శ్రీయదుకుల మహానామము:—ఈ సంఘము వైద్యులు 14 వ తేదీన భజన తమసంఘములోని తెలుగుతమిళ భజనాల్లో కాతేటిలోనినారికి 4 రికి, హైస్కూలులో నువ్వవారికి 16 గరికి భజనసహాయముజేయ నిశ్చయించిరి. కావున ఈరాత్రిములోని యాచనలకులందరు సహాయముజేయ ప్రార్థితులు.

జేమ్సు వాట్సునువొర్వమోసము:—తామసు విలియము పారటు, ఉరఫ్. జేమ్సువాట్సునుగారు. వాట్సును ఎస్పింజి గలు ప్రాక్రయటరు, కొన్ని రోజులక్రిందట నమ్మక స్వామిద్రోహముక్రింద అరెస్టు చేయబడిరి. నేడు చీఫ్ ప్రెసి డెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగారియెటల విచారింపబడిరి మద్రాయిని 20,000 రూపాయల జామియపైని విడిచిపెట్టిరి తిరిగి 28 వతేదీన విచారింపబడును.

చెన్నపురి ఆంధ్రసభ:—బ్రాడ్యే ప్యారసుథియే టూలో కన్యాశుల్కము 1925 వ సం|| జూలై నెల 18 వ తేది శనివారము నాయంకాలము 5-30 గంటలకును ప్రతాపరుద్ర యు 1925 వ సం|| జూలై నెల 19 వ తేది ఆదివారం నాయం కాలము 5 గంటలకును ప్ర రింపబడును. డాక్టరు జి. వి. ముప్పారావుగారు యంగంధర పాత్రను ధరింతురు. మ. రా. శ్రీ ఎం. రామానుజాచారి గిరికేపాత్రను ధరింతురు.

లావిద్యార్థులు క్లాసులో కొట్టుకొనుట
వివరము గాను లాకాతేటిలో అజీముగారు బి.ఎల్., తనగతియందు బోధించుచుండగా అనంతాచారి యను విద్యార్థి ప్రక్కనున్నవానితో దివ్యజ్ఞానసమాజము గూర్చి యేమియో పరుచుకొనుట బయలుపడెను. ప్రక్కనున్న యజ్ఞ సారా యశశర్మ యను వెలొక విద్యార్థి సహింపజాలక తాను నిండిం వడికట్లుగ భావించి, ఏమియు ఆలోచించుకొనక అనంతా చారి దుడకపై కొట్టెను. వెంటనే క్లాసులో సందడిపొచ్చెను. ప్రిన్సిపాలు జేవినుగారికి రిపోర్టుయగా అల్లరికెగ్గెను. ప్రిన్సి పాలుగారు తర్వాత తిరిగిచర్యదీక్షింపెననను.

సాధువు పులులపై రాజ్యమేలుట

గ్వాలియరు సంసారమునందు భాగ అడవులలో గుహల యందు నివాసమేర్పరచుకొనిన ఒకసాధువునకు పులులపై అసాధారణమైన అధికారముగల బని తెచ్చునట్లు ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక ప్రకటించుచున్నది ఆయన గుహమట్టునుండి పెద్దపులులు అతని ఆజ్ఞ తేదీ ఆచారమున తిరిగివచ్చుచున్నట్లు వార్తలు అధికారినిగూర్చి ప్రామాణ్య లంకల వార్తలు ముగలదు. రాత్రంతయు ఆయన పెద్ద క్షేరి గుహయందును, ఆత్మైశ్వర్య విసబహుళత మేర పులులు మానవుని హింసంపరా యని ఆతని ఆజ్ఞ. దాని ప్రకారము పులులు నడచుకొనుచుండును. సాధువునకు గ్రామ స్థలు నాలు, తేనె, ఫలములు, మిఠాయి యిచ్చుచుండురు.

గవర్నరుగారు-చిత్తూరు

ఆస్పత్రిలో నొకభవనము గృహప్రవేశము

చిత్తూరు, జూలై 16:—చిత్తూరులోని గవర్నరు మెంటు ఆస్పత్రియందు బయటనుండి చికిత్సగొనుకొను రోగిగస్థులభవనము గృహప్రవేశము, గవర్నరునందంపతులు జరిపిరి. ఈఆస్పత్రి చిత్తూరు జాగీరునందలి మహమ్మదీయులకోట యుండినస్థలములో కట్ట బడినది. ఈఆస్పత్రి 1849 సం|| చిన్నడిప్పేస్సరిగా ప్రారంభించ బడెను. 1868 భవననిర్మాణము ప్రారంభించి 1867 నుండి 1911 సం|| వరకు ప్రజలకుపయోగించుచుండెను ఏళ్ళుబ జిల్లాముఖ్య వైద్యశాల గావించబడెను ఇందు 6 బ్లాకులు గలవు. 1924 సం|| సంఖ్యలు 1509 మంది లోనుండి చికిత్సబొందువారు, 82,200 మంది బయటనుండి చికిత్సబొందువారు గలరు

గవర్నరునందంతులు 7-80 గ. పరివారముతో ఆస్పత్రి వద్దకు వచ్చిరి. డా|| సి. రామనియలు, సన్యానించి ఉచితాసన ముల నొసంగిరి గవర్నరుగారిని నూతనభవనము తెరవబడినట్లు ప్రకటించగోరుచు ఆస్పత్రిచరిత్రను ప్ల ప్లముగ చెలిపిరి.

గవర్నరుగారి ప్రత్యుత్తరము

గవర్నరుగారు ఆసందర్భమున నిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. "మీ ఆస్పత్రి జూచి తత్పరిత్రే వినుటకును, నూతనభవనము తెరచుటకును సంతసించుచున్నాను. ఈ వైద్యశాల చరిత్రను వివర, యాజిల్లాలోనే గాక దక్షిణ ఇండియా అంతటిలో ఆదిని నిర్మింపబడిన పురాతన వైద్య శాలలో నిది యొకటిగా చెలియుచున్నది. ఇందు చికిత్సగావించ బడు వారి సంఖ్య ఇందలి ఉద్యోగులసమర్థతను తెలుపుచున్నది. నూతన భవనములవలన నింకను చికిత్సబొందువారి సంఖ్య హెచ్చుగలవని తలంచెను. నువరాసురాష్ట్ర ఆస్పత్రులలో బయటనుండి చికిత్సబొందువారి సంఖ్యయే అధికమగుచున్నది. ప్రజలు ఈ వైద్య లానర్పు మేలునకు సంతసించుచున్నారనుట విదితము. మీకు అనంతరము విషయములందు స్థానికకాఖా మంత్రిగారు చేసిన సహాయము జేయగలరని నే జెప్పగలను. మీరు కోరినట్లుగా ఆస్పత్రియట్లు నున్న కోటకంఠకము ఆనందగిలో చేర్చి యట్లుప్రాకారము గట్టు యేర్పాటు కొనసాగవచ్చును కాని భవనవిషయమున కొంత విశంబన వగునని భయమున చున్నది."

గవర్నరు గారు ఆస్పత్రి తెరవబడినట్లు ప్రకటించి, అన్ని భవనములను ఒక్కసారి జూచి పిమ్మట శిశుసంరక్షణ గృహమును జూడబోయిరి. అచ్చట కార్మికసర్వనియగు మనోరమా బాయి గారిచే సర్కరింపబడి, అందు పెరుగుచున్న శిశువులను జూచి, భారినగుర్చి చుచ్చుటించి, తత్సంగము అభివృద్ధిగోరుచు వెడలిపోయిరి.

విద్యాసంసలు

నేడు మధ్యాహ్నము గవర్నరుగారు కలెక్టరు బంగారాలో వి. దేవరాజ ముదల్యారు, డి. ఆర్. రెడ్డి, మహమ్మదు టాకి ఖానుసాహెబు, పీటరు వాణిక్యము, పి. సీతారామయ్య గార్లకు సర్వన మొసంగిరి.

మధ్యాహ్నము వివిధవిద్యాసంస్థల జూడబోయిరి. దారి పొడుగున రోడ్డుపై నిరుప్రక్కల జనము నిండియుండిరి. గవర్నరు ప్రభృతి ప్రభుమున అమెరికను విషనువారి గర్లాలిమెంటరీ బాలికా పాఠశాలను జూడబోయెను. అమెంటు, నారా యణయ్యరుగారి భార్య రదితరు లుండిరి. భాతశాలలో పిల్లల నాట్యసంగీతములకు సంసించి వెడలిపోయెను.

పిమ్మట హిందు బాలికా పాఠశాలకు బోయెను. ఇది డా|| నరదప్పనాయకుగారు సర్వార్థము కట్టించి యిచ్చిరి. గవర్నరు ప్రభృతిగారానే బాలికలు పూలహారము వేసి కోలాటము గానము ప్రదర్శించిరి. ఆమె తన సంతసము చెప్పెను.

ఈలోపున గవర్నరుగారు, రా. బ. యు. రామ రావు, కోర్నరు స్మితుగార్లతో వేదాక స్కూలునందు నాలుగు పాఠశాలల బాలికలు 150 వందగుడి కోలాటము వేయచుండగ జూడబోయిరి.

బాలభటుల కుశన్యాసము

పిమ్మట గవర్నరుగారు బోర్డుహైస్కూలు జూడబోయిరి. ఈపాఠశాల ఆర్. జనార్దను నాయకుగారు ఇంక్లాండులో విద్యనభ్యసించినవారి స్వాధీనమునందున్నవి. పిరువిద్యా సంఘాధ్యక్షులుగనున్నారు. పాఠశాలభవనములు చూచినపిదప గవర్నరుగారు బయటను బాలభటులప్రదర్శనమును జూచిరి. అచ్చట వారి కిట్లుపస్సించిరి.

ఫోర్టర్ ప్రోనోటుస్టాంపు

డిక్రీ చెల్లునా?

దావా విచారణయందున్న ప్రోనోటునందలి స్టాంపు ప్రోనోటున కతికింపబడక పూర్వమే ఉపయోగింపబడియుండుటచే ప్రోనోటు చెల్లునా యనియు, ప్రోనోటు దాఖలుచేసిన యాతడు నిజమే కదీ దారు డనునాయనియు, క్రింది కోర్టు వారిచే డిక్రీ ఈబంతునా యను నంతములు మద్రాసు హైకోర్టు సం దొకకేసు విచారణలో చర్చింపబడెను.

దావా వివరములు.—1 వ ప్రతివాదియగు కొండలరాజు ప్రోనోటును ఎండార్నుజేసినట్టి వోటలరాజుయొక్కయు, వాది యొక్క పెరిట ప్రోనోటు వ్రాసియిచ్చెను. ప్రోనోటున కంటింపబడిన చిల్ల అదివరలో ఉపయోగింపబడిన దగుటచే డిక్రీ చెల్లదని 1 వ ప్రతివాదితరకాన పాదించబడెను, 3 వ ప్రతి వాదియు, వాదియు, ప్రోనోటు సరియైనదనియు, 1 వ ప్రతి వాది ప్రోనోటునం దుదాహరింపబడినధనమును చెల్లింప బాధ్యు డనియు వాదించిరి. హోలింగర్ జిల్లాకోర్టు మునసబుగారు 1 వ ప్రతివాదిపక్షపు వాదనను విశ్వసించి ప్రోనోటు ఫోర్టర్ యని నమ్మి 1 వ ప్రతివాదియు, 2 వ ప్రతివాదియగు అతని కుమారు నిపై దావా రద్దుజేసి 3 వ ప్రతివాదియగు ఎండార్నుపైనను ఆనికమారునిపైనను డిక్రీ యొగంగిరి. అందుపై 3 వ ప్రతి వాదియు, ఆతని కుమారుడును చిత్తూరు సబ్కోర్టుకు అశీలు జేసిరి. చిత్తూరు సబ్జిడ్జిగారు క్రిందికోర్టునందలి జిల్లా మునసబు గారి తీర్పునకు వ్యతిరేకముగ తీర్మానించుచు ప్రోనోటు క్రమమైనదేయనియు 3 వ ప్రతివాదియు ఆని కుమారుడును స్వంతఫార్టీదారులు గారని తలంచి 1 వ ప్రతివాది అతని కుమారునిపై డిక్రీ యొసంగిరి.

1 వ ప్రతివాది ఆతని కుమారుడు తిరిగి హైకోర్టున కపి లుచేసిరి. 3 వ ప్రతివాది ఎండార్నురు వనందుచే ఆనిపైన డిక్రీచేయబడవలెనని వాది ఆక్షేపణ గావించెను. అశీలు జరుగు కాలమందు ప్రోనోటు చిల్ల యొక్క ఫోటో తీయబడునటుల న్యాయమూర్తి వాలెనుగారు ఆక్షేపించిరి ఇదివరలో హైకో ర్టునందున్న రిజిస్ట్రారు బట్టరుగారు స్టాంపుయొక్క ఫోటో దీసి దానిని పెద్దదిగ జేయించెను.

1 వ ప్రతివాదియు, అని కుమారుని పక్షమున యస్. పి. శేషాద్రిగారు వాదించుచు పెద్దదిగ నొనర్పబడిన స్టాంపు యొక్క ఫోటో గ్రాఫువలన స్టాంపు ప్రోనోటున కంటింపబడక పూర్వము ఉపయోగింపబడియుండె నని స్పష్టముగ దెలియు చున్నదని వచ్చిరి.

న్యాయమూర్తి ఫిలిప్సుగారు రావాదనను అంగీకరింపక హైకోర్టునా రావిషయములను చర్చింప వీలు లేదని తలంచి అసలును డిస్మిసు చేసిరి. ఆక్షేపణలకు గరించి ఎండార్నురు అతని కుమారుడును బాధ్యులే యని యంగీకరించి ఆక్షేపణల మెమో కనుమతి యొసంగిరి

అచ్చటి బాలభటులు తనకు గౌరవచిహ్నముగా ప్రద ర్శనము గావించుటయు, తోరణములగట్టి ఆహ్వానింపబడుటయు జూచినంతసేపించెను. వారిచురుకునమును, త్రాడుతో నిచ్చెన త యూరుచేసి ఉపయోగించుచుండిన నేర్పును మెచ్చుకొనెను. ఈ జిల్లాలో బాలభటుల కార్యక్రమము అభివృద్ధిజేసి క్రిష్టమును సెలవులందు మదరాసులో జరుగు బాలభటసమావేశమునందు పాల్గొనజూడగోరెనను. ఈబాలభటులకు అనుభుర్వులను చి త్తూరుజిల్లా ప్రజలు జమచేసి యివ్వగలరని ప్రోత్సహించెను. అన్నిజిల్లాలవారు ఒక్కచో సమావేశమయినందువలన మంచిలా భముండునని తెలిపిరి. చివరకు తన రాకసందర్భమున బాలర కోకదినము సెలవు సప్పించగా బాలరందరు సంతసించిరి.

త్రోటలిందు

సాయంకాలము బంగేరి జమిందారుగారు తోలిబందు గావించిరి. హరిజను కంపెనీవారిచే అల్పహారము సప్లజేయించి, ప్రధనరు శేఖరుగారి మాజికు, శ్యాతిమవిద్యుల ప్రదర్శింపించి, వెల్లూరు ఫోలీసు బ్యాటు వాయిద్యముతో సభ్యులను సంతృప్తిపరచిరి.

పిమ్మట, జిల్లాజడ్జి ఆర్. నారాయణయ్యరుగారు -తన బంగళాలో యేర్పాటుచేయించిన విందు సాగరించి, గవర్నరు గారు గణేశుధియేటరునందు లక్ష్మీవిచారసభవారు మహారోగని వారణనిధిగాను ప్రదర్శించిన రాగురుగారి 'చిత్ర'నాటకము ను, 'నందనారు' జూచిరి. ఇంతటితో చిత్తూరులోని కార్య క్రమము ముగిసినది.

నాటుకోటచెట్టి దినాలా

50, లక్షల ఋణము

కంపెనీ ప్రభుత్వోద్యోగికి అప్పగించుట

ప్రెసిడెన్సీ టౌన్ ఇన్స్పెక్టర్స్ చట్టముక్రింద న్యూ 11 బీస్ గారి యెదుట హైకోర్టులో నేడు బాసిరాము జస్టులకంపెనీతరపున ఎ. ఆర్. ఎ. ఆర్. ఎస్. ఎం. కంపెనీవారిని వారి భాగస్వాములగు అరుణాచలం చెట్టి సుందరేశం చెట్టిగార్లను, దివాలా తీసినవారిగా ప్రకటించి ప్రభుత్వమువారు స్వాధీనపరచుకొనవలసినదిగా కోరుచు ఎస్. దొరస్వామిఅయ్యరు, వి. వరదరాజమొదలగుగార్లు వకీళ్లు, అట్టి దాఖలుజేసిరి.

అట్టి దాఖలుజేసిన సాహుకారులు (క్రెడిటర్లు) మింటు బిల్లో, 486 నెం. ఋణములిచ్చు (బ్యాంకరు) బ్యాంకరులను సాగించుకంపెనీవారు. వారి ఏజంటు కాంచంద. ఋణాస్థులకు కంపెనీవారు సమిష్టిహిందూకుటుంబమువారు. మదరాసు కలకత్తా రంగం, తిన్నవెల్లి, జాఫ్నా, దేవకోట మున్నగుస్థలములందు వివిధవస్తువులందు గొప్ప వ్యాపారము సాగించెడివారు. వారి కంపెనీ పేరు ఎ. ఆర్. ఎ. ఆర్. ఎస్. ఎం. కంపెనీ. వారికి మదరాసులో నొక నూలుతీయమిల్లు, తిన్నవెల్లిలో పంచదారమిల్లు గలవు. ఈపనులకుగాను వీరి ఏజంటులు మదరాసులోను యితరచోట్ల బ్యాంకరులవద్ద, ముల్తానీలవద్ద ఋణములు గయ్యకొనుచుండెడివారు. వీరి ఏజంటు రాజగోపాలయ్యంగారు 6-4-25 లేదిన అట్టిదారుల వద్దనుండి రెండుహుండీలపై 70 రోజులలో తీర్చుకొనుటకుపై రూ. 5,000 ఋణమువుచ్చుకొనెను. ఈహుండీలు జూన్ 25 వ లేదిన చెల్లింపవలసియుండెను. ఈతీరిగనే మంగముల్ వారిగోవిందుసింగుగారివద్ద రూ. 15,000, మ. జస్సాసింగువద్ద రూ. 5,000, మ. చల్లాశింగువద్ద రూ. 20,000, మరికొందరివద్ద యింక వధికముసామ్యు, గయ్యకొనెను. అంతయు జూనుమాసములో చెల్లింపవలసియుండెను. మూలూలకు మార్వాడీ బ్యాంకరులకే జూనులో రు. 2 నుండి 4 లక్షలు చెల్లింపవలసి యుండెను. జూన్ 9 వ లేదిన కేశవదాసు లక్ష్మీచందునకు చెల్లింపవలసిన మొత్తముగూడ చెల్లింపబాలకుండిరి. అంతట మార్వాడీ సాహుకారు లందరూ ఆలోచించుకొని 9 వ లేదిన మింటుబిల్లో జోకపథ జేసిరి. ఆసభకు ఋణాస్థులఏజంటులు సామినాథచెట్టి, రాజగోపాలయ్యంగార్లుకూడ వచ్చి, తాము ఋణము లన్నింటిని పూర్తిగా చెల్లింపజాలనందున ఎవరి హుండీలను గౌరవింప బాలకున్నామని జెప్పిరి.

ఇంటిరియరు బ్యాంకువారుగూడ సదరు కంపెనీకి ఋణములిచ్చినవారగుటచే, 10 వ లేదిన మార్వాడీబ్యాంకరు లందరిని పిలిచి, వెంటనే చర్యదీసికొనవలసియు, తాము ఆకంపెనీ అధికారుల పిలిచి తగినట్లు సమాధానము కుదిర్చిన మనియు చెప్పిరి. కాని యెట్టిసమాధానము కుదురలేదు. ఈలోపుగా ఋణాస్థుల తమ ఆస్తులను రహస్యముగ, దొంగతనముగా యితరుల కేరన మార్చుచున్నారనియు, రూ. 6,000 స్టాంపులను కొన్నారనియు, అట్టిదారులకు సాహుకారుల ఏజంటునకు 19 వ లేదిన తెలియవచ్చెను. వెంటనే ప్రాప్రయిటరులకు తంఱినిచ్చెను. కాని ఋణాస్థులు లక్ష్యము చేయలేదు. వీరికి ఎప్పుడసామ్యు ఋణములిచ్చినవారిలో నొకరగు శ్రీ 15. శ్రీనివాసయ్యంగారింటిలో 22 వ లేదిన సాహుకారులందరు సమావేశమైరి. ఆసభకు అరుణాచలం చెట్టి, ఎస్. సుందరేశం చెట్టిగార్లుకూడ వచ్చి యుండిరి. తాము ఋణముల చెల్లింపజాలరనియు, సాహుకారుల తేటప్రకటనలను తేటి తమ బాకీననూలుజేసికొనవలెననియు జెప్పిరి. గత నెలల్లో తమ ఆస్తులను బంధువులకు నేపాతులపేర్ల, మార్చివేసినట్లు ఆ యితరులు సోదరులు అంగీకరించిరి. వీరికి అంతయు మిగిలిన నాటుకోటచెట్టుకు, ఆర్. ఎం. ఎం. నేటుకంపెనీ, ఎ. ఆర్. ఆర్. ఎం. ఎస్. కంపెనీ, ఎ. ఎల్. వి. ఆర్. నేటుకంపెనీ మున్నగు కంపెనీలకు మార్చివ్రాసిరి. ఇట్లే రంగంలోను మధురలోనున్న ఋణాస్థుల ఏజంటుగూడ ఆస్తులను యితరులకు మార్చిరి. అట్లు మార్చివేయబడిన ఆస్తి రూ. 15 లక్షలు. అందులో నాల్గు లక్షల విలువగల 4 గ్రాములు గలవు. ఇవి ఎ. ఎల్. వి. ఆర్. నేటుకంపెనీవారికి చెందినవి. ఇదివరకున్న అప్పులు తీర్చు నిమిత్తము, యితరసాహుకారుల మోసబుచ్చునట్లేముతో యీ అస్తులు మార్చివేసిరి అనుకొనుచున్నారు.

చారీలు

కావున అట్టిచెట్టిన సాహుకారులు ఋణాస్థుల కంపెనీ వారియందు యీతిగనునేరముల నాకోపించుచున్నారు:—

టారిఫుబోర్డు విచారణ

ఉక్కునకు యింకను రక్షణమీయవలయును

కలకత్తా సామ్యువిచారణ

కలకత్తా, జూలై 15:—ఉక్కుపనులను చేయువారి కంపెనీ తాలూకు జర్జియ. కాంతెలు, జర్జియ. సి. రైటుగా ర్లు టారిఫుబోర్డు నెదుటనేమసామ్యుమిచ్చిరి.

1923 ఆగష్టు 14-వ లేదిన బోర్డునకు కార్యదర్శి కేర వారు పంపిన లేఖయందు తొట్టెలు స్థానికమందు దయారుచేయుచున్న వారితోను, దిగుమతిచేయు ప్రక్రమముల తయారుచేయువారితోను పోటీచేయుటయందు కంపెనీకిగల బాధలు విన రింపబడెను. వారికోరికలను మన్నించి పేరిశ్రమను రక్షింపవలయునని కోరెను. దిగుమతిచేయు ప్రక్రమములపై నూటికి రూ. 15 లు సుంకము నిర్ణయింపబడె ననియు ముడిపదార్థములపై నిమి తము నూటికి రూ. 5 లు వరకు ఉక్కుతో తయారు కాబడు వస్తువుల ఖరీదుగో నూటికి రూ. 10 లు సుంకము నిర్ణయింప బడెననియు అప్పుకు చెల్లుబడెను. అప్పటినుండియు దిగుమతి చేయు ప్రక్రమములపై సుంకము నూటికి రూ. 25 ల వరకు హెచ్చింపబడుటయొక్క, ముడిపదార్థములపై టన్నునకు రూ. 30 లు మొదలు రూ. 40 ల వరకును వృద్ధిచేయబడెను. ఆనగా వస్తువులెయందు నూటికి రూ. 25 లు హెచ్చు అయ్యెనని యిందు వలన జేలుచున్నది. ప్రకృతమందు ముడిపదార్థముల రక్షణమునకు అవకాశములేదు. టారిఫుసర్ర గావింపబడినవిదప ముడిపదార్థముల ధరలు హెచ్చుఅయ్యెను. మారకములేటు హెచ్చెను. ఈకారణములచే 1922 వ సంవత్సరమునందుకంటె పరిశ్రమస్థితి చక్కగ లేదు. పి. జర్జియ. డి. రైల్వేబోర్డుగనులు ఏట విస్తారముగ, సరకు దిగుమతిచేయు తొట్టెలు దిగుమతిచేయుచున్నవి. ఇట్టి వస్తువులపై తగినంత దిగుమతిసుంకము వసూలుచేసినయెడ, భారతదేశమునగాక విదేశమందు గొని దిగుమతి చేయుచున్నవ ద్దతి తిరిగి హైందవకార్యకారులకు ప్రోత్సాహకరముగ నుండుటకు దోడ్పడును అని సాక్షులు చెప్పిరి. తదనంతరము సాక్షులను డా|| మత్తాయగారు ప్రశ్నించిరి.

డా|| మత్తాయ:—భారతదేశమందు దిగుమతిచేయు వాగనులు తొట్టెలు ఎంత వ్యయమునకు గావలసియున్నవో మీకు తెలియునా?

జవాబు:—వత్తకము సరిగనున్నప్పుడు అయిదు శేలు మొనులు పదివేలవరకును బొగ్గు దిగుమతిచేయు తొట్టె లీ దేశమందు వ్యయమునిమిత్తము గావలయును. నిర్మాతలు బనులను బట్టి దిగుమతి చేయు వేగము లేన్నిగావలయునో తెల్పవలసియున్నది. నీటిపారుదల వృద్ధి గావించుటకు శాస్త్రసలు, రైల్వేనిర్మాణములు ఉన్నయెడ దిగుమతిచేయు వేగములు వేలకొలది గావలసియుండును.

డా|| మత్తాయ:—రాక్షసిబొగ్గు దిగుమతిచేయు తొట్టెలందు యెన్నోవంతు దేశమందు దయారు చేయబడుచున్నవి?

జవాబు:—నూటపదివయిన వంతు యీదేశమందు తయారు చేయబడుచున్నది.

అధ్యక్షుడు:—ఉక్కుపరిశ్రమ నట్లము ప్యానుచేయబడిన పిమ్మట యింపభివృద్ధి యేమియైన గనబడుచున్నట్లు మీకు

- (1) 1925 జూన్ 9 వ లేదిన ఋణాస్థుల ఏజంటు ఒక సభలో తాము ఋణముల పూర్తిగా తీర్చలేనందున హుండీల గౌరవింపలేదని నెలదిజేసెను.
- (2) పిదప ఋణాస్థులు ఆన్యాయముగా పాతిపాకీలు తీర్చుచేరున యితరసాహుకారులను మోసముజేయుచు తమ ఆస్తులను బంధువులకు మార్చుకొనిరి.
- (3) జూన్ 22 వ లేదిన ఋణాస్థులు సాహుకారులను ప్రకటించి వారికి వసూలుజేసికొనవలసి స్వయముగకోరి యుండిరి.
- (4) వారి మొత్తము అప్పులు 50 లక్షలకు మించియున్నవి. ఆస్తి చాలినంత లేదు.

ఈ సందర్భములనుబట్టి ఋణాస్థులను దివాలాచిట్టలో నెక్కింపవలసిన దని అట్టిదారులు కోరుచున్నారు.

గా|| న్యాయాధికారి అట్టిదారుల తరపున ఎస్. దొరస్వామి అయ్యరువాదమును, ఋణాస్థుల తరపున ఓ. తణికాచలం చెట్టిగారి వాదమును విని, ఋణాస్థుల కంపెనీ దివాలాసి నట్లు ప్రకటించి, ఆస్తిఅంతయు అగోపియలు అట్ల నీ పరమగా నుండవలసిన దని తీర్పు విధించెను.

దోచుచున్నదా? అనగా సుంకము హెచ్చింపబడిన విదదేశ ఈ పరిశ్రమయందు ఆభివృద్ధిమాచనలు గన్పించుచున్నవా? జవాబు:—ప్రతిమార్పును గావింపబడిన కొలది సుంకము హెచ్చించినకొలది మాపరిశ్రమచిక్కులు మునుపటికంటె హెచ్చుచున్నవి. ప్రభుత్వము విధించిన సుంకమువలన మాకు చాల చిక్కులు సంప్రాప్తించెను. రెండవసారి విధించిన టారిఫు వలన స్వల్పముగు లాభము గలిగెను. మూడవసారిపు పరిశ్రమను చిక్కులలోనికి దెచ్చెను.

డా|| మత్తాయ:—నూరిన కొలది తయారుచేయుటకు అగు వ్యయమును గురించి మీఅభిప్రాయ మేమి?

జవాబు:—క్రమముగ తయారుచున్నది. దేశమందు కావలసియున్న సరకంతయు మేమే సరఫరా చేయవలసిననో ఉత్పత్తివ్యయభార మింకను దగ్గరచున్ను.

అధ్యక్షుడు:—విస్తారముగ సరకు తయారు చేయవలయును.

జవాబు:—ఒక్కొక్కసారి నూరు వేగనులకంటె మేము తయారు చేయుము.

డా|| మత్తాయ:—కూలిమాట యేమిటి కూలి హెచ్చిపదా లేక తిరిగినదా?

జవాబు:—చాలకాలమునుండి కూలిపరిస్థితులందు మార్పులు సంభవించలేదు.

అధ్యక్షుడు:—1923 సం|| మొదలు విశేషపు మార్పులు జరుగలేదు.

జవాబు:—మేము బోనసువిభాగ మవలంబించితిమి. అది చక్కగ అమలునందు గలదు. మాబిబ్బందిపనివారు సంతృప్తిగ బనిచేయుచున్నారు.

శేపు టారిఫుబోర్డు విచారణ జరుగదు. (అ. ప్రె.)

రెవిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరునకు

మాననప్రము గలిగించుట

టీపార్టీ ఇన్స్ ప్రతిగా కల్లుతో విందుచేయుట

నిన్నటిదినమున హైకోర్టునందు న్యాయమూర్తి జాక్సను గారు, ఒక విచిత్రముగ మాననప్రపు దావా అప్పీలునందు తీర్పు చెప్పిరి. ఇందు ఎస్. దొరయ్య యను నతడును, మరికొందరును, ఎస్. లక్ష్మీనరసింహాచారి అను రెవిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరు ననమాన పరిచిరను నేరముక్రింద భీమవరము సబ్ డివిజనుల మేజిస్ట్రేటు చేరు 200 లు జరిమానా విధింపబడిరి.

ఎస్. లక్ష్మీనరసింహాచారిగారు, ఆచలయందు రెవిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరుగనుండి బదిలీచేయబడెను. అందుచే కొందరు విశ్రులు 24-9-23 లేదిన కొడమంధియందాలని గృహమున టిపార్టీ నొసగిరి. రెవిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరున కయ్యపులకు దొరయ్య మొదలగువారి కది ఇవ్వములేక రెండుదినముల తరువాత, రెవిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరు ఇంటియెదుటనే కొందరిని చేర్చి వారికి కల్లుతో విందుజేసెను. అంతయొక్క నేను లి కు బుచ్చుడు అను ఆసి ఆంధ్రుని గాడిదిని మీచ నెక్కించి, క్రొవారీగాని అని నేరుకెట్టి పిదులందు త్రవ్వుచు, రెవిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరును బూతులుతిట్టిరి.

అప్పీలుమీద అడిమనలు జిల్లామేజిస్ట్రేటు కేసును విచారించి, శిక్ష అకాశ్రయ మనియు, అనమానింపబడినది ప్రభుత్వోద్యోగియైనంతకాత్రమున ముద్దాయిల క్షింపరానియు అంతయొక్క, ముద్దాయిల చర్యవలన కాంతికి భంగము కలుగలేదనియు నెంచి, కేసును హైకోర్టునకు రిఫరచేసెను.

ముద్దాయిలగూడ హైకోర్టునకు అప్పీలుచేయగా, వి. ఎల్. ఎలిరాజుగారు వారిపక్షము హాజరై ముద్దాయిలు ఎట్టి మాననప్రమును కలుగజేయలేదని వాదించిరి. న్యాయమూర్తి ముద్దాయిలతరపు వాదన నంగీకరించి శిక్షను రద్దుజేసి, జరిమానాను ముఖరా ఇయ్యనలెనని యు త్తరువుజేసెను.

ఓడలు

బొంబాయి, జూలై 16:—'చిత్రాలు' యొడ లండను 9వ లేదీ తపాలుతో 15 వ లేదీ యుదయము ౫ం 6-80 లకు పార్కునెడ్డు శేపు చేరి, వాడే గం 11-30 లకు వరలెను బలింపియా యొడ 15 వ లేదీకి పెరించేరెను. 22 వ లేదీకి బొంబాయి చేరవచ్చును. (అ. ప్రె.)

బులుసు సాంబమూర్తిగారు

నెల్లూరులో నొసంగిన ఉపన్యాసము

ఆంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెసుసంఘాధ్యక్షుడు డా. బులుసు సాంబమూర్తిగారు 14 వ తేదీన నెల్లూరు చేరిరి. బహిరంగ సభలో నుపన్యాసించిరి.

"ఇండియామంత్రి ప్రసంగములన మాత్రమేయును కలుగ లేదు గాని సిద్ధాంతమునందు భారతీయులను ప్రజలకును బ్రతి ము నిరంకుశోద్యోగులకును వివేకమును భేదమున్నదని మాత్రము స్పష్టమైనది. స్వయంసిద్ధురూపియైన భారతీయులు కోరు పాపారు గాని మాంటే-ఫర్డ్ సంస్కరణములును ప్రస్తుతమున్న చుట్టమెంటునుగూడ ఆసిద్ధాంతమును నిరాకరించెను. చట్టము నందలి సీతికలలోని భావములనే మరల బ్రతిను మంత్రివర్గము వారు స్థిరపరచి రని యాప్రసంగములన లేలుచున్నది.

రీడింగ్-బక్సునుపొందు ప్రభువు లాలోచించి భారతీ యుల కనులనునుటకు ఏకో నామమాత్రములను కొన్ని మా ర్పులను సూచించియుండును. కాని పార్లమెంటు (ప్రభువుల) సభ జరుగుటకు ముందుకోజున జరిగిన పరిశ్రమలలో నానిని గూడ మంత్రిలు తిరస్కరించియుండును. అందువలన రాజ ప్రతినిధికి ఆగ్రహము వచ్చియుండును. ప్రభువులసభలో యిండి యామంత్రి వాగాదంబరము వెల్లడించినపుడు రాజప్రతినిధి ఆసభలో లేకపోవుట కదియే కారణమును.

మీరు లోడ్వడినచో త్వరలో రాయలుకమిషను సేర్వ రచెదము అనునది శీవలము రాజయ్య క్రిగాన మనము దానికి తొంగగూడదు.

అన్ని పక్షములవారును కలసి అన్ని పక్షముల వారికిని సంతృప్తికరమున స్వరాజ్యవిధానమును తయారుచేయుట ఎంత మాత్రమును కొనసాగదు గాన దానిని తిరస్కరింపవలెను. 1921 లో నానానాయకుల సభను జరుపవలెనని మహాత్ముడుగో 1924 లో భారత కానసభలోనే మరల అట్టి తీర్మాన మామోడింపబడెను. వాని నపుడు వారు తిరస్కరించిరి. ఇప్పుడు భారతీయులు పార్లమెంటుకు లోడ్వడుటకు తన పరిస్థితులు లేనేలేవు. బక్సునుపొందే ప్రభువు కత్తివేరెత్తుటవలన ప్రజా ధికారమునకు లోబడిన ప్రభుత్వము సేర్పరపవలె నను యుద్దే శమే చారికి లేదనిగూడ లేలుచున్నది. కావున కాంగ్రెసువారు అసహాయోద్యమమునే సాగింపవలెను.

25 కోట్లమంది భారతీయుల విషయమున 7 కోట్ల మంది సంస్థానవాసుల పక్షమునను 15 లక్షలమంది ఓటర్లను తమ విభజన సరిగా కేరవేర్చుటలేనని యిండియామంత్రి నిర్ధా రణగా నుడిచెను. ఇప్పుడు ఓటర్లగానున్నవారు దీనిని సహించ గూడదు. బ్రిటిషువారి సంరక్షకత్వవాదము తొలగిపోవలెను. ఇట్టి వివహాయింపుతోనే క్రొత్త నియోజకవర్గమును వా రేర్ప రచునెడల నియోజకవర్గము వారుమహాత్ముని పద్ధతి నవలంబించి వానిని బహిష్కరింపవలెను. మహాత్ముడు తన అధికారమును స్వరాజ్యపక్షమువారికి వశపరచెను. కాన జేయునందు వివిధ రాజకీయపక్షములకు వికమత్యమును కలిగించు భారముగూడ నిపుడు స్వరాజ్యపక్షము పైకనే పడినది.

ఇటుపైని కాంగ్రెసువారు స్వయముగానే ఉత్తరవుల నియ్యవలెను గాని యెదో యొకపక్షమునకు ప్రాతినిధ్యమునిచ్చి విన్నవించు గూడదు. కాంగ్రెసులో బహిష్కరణ స్వ రాజ్య పక్షములకు రాజీతుడరవలెను. ఎన్నికలకు నిలచి గెలచినవెంటనే వానిని వదలివేయుపద్ధతినవలం బింపవలెనుగాని ఇండియన్ లెబరుల పక్షములవారందల కంగీకరింపరు. మహాత్ముడు నుడివినరీతిని బహిష్కరణపక్షము వారు గ్రామ పునర్నిర్మాణమునందును శాసనోల్లంఘనమునందు ను మాత్రమే శ్రద్ధవహించెదరు. శాసనసభలో ప్రతిఘటించుట కే కాంగ్రెసు మహాసభ తీర్మానించునెడల దేశమునందుగూడ ప్రతిఘటనము జరుగుటవలెను. కావున శాసనసభాంతర్వ హిర్నికోశము సరిగా జరుగుటకు తన విధానమును కాంగ్రెసు సభవారు నిర్ణయింపవలెను. సమష్టి శాసనోల్లంఘనమునకు పరి స్థితి లనుకూలముగా లేనని చెల్లునుగాని వ్యక్తి శాసనోల్లంఘన మున కనుకూల పరిస్థితులు లేవన పిలువెను." అని సాంబమూ ర్తిగారు నుడిచి (స్వకీయవిశ్లేషం)

జిల్లాజడ్జిని మోసగించుట

మోసగించిన యూసుపుబట్లరు యొక్క ట్రాన్సుఫరు దరఖాస్తుపై దత్తుగారివాదన

నాగపూరు, జూలై 16:— జబల్ పూరులో లక్షాధికా రియును దివాన్ బహదూరు జీవన్ దాసుగారినుండి వచ్చినట్లుగా నొక పోర్టర్ యొక్క తరఫును జాసి జబల్ పూరు జిల్లాజడ్జియరు వారుగారి వద్దనుండు యూసుపుబట్లరు వారుగారినుండి 6 వేల రూపాయలను తీసుకొన్న కేసులో యూసుపుబట్లరు ట్రాన్సు ఫరు దరఖాస్తును పెట్టుకొనగా, అదేవనలో జూడిషియల్ కమి షనరు ఎదుట బట్లరుతరఫున దత్తుగారిట్లు వాదించిరి:—

కేసును విచారణ జేయుచున్న మేజిస్ట్రేటు మొదటినుండియు యూసుపుతోపాటు మద్రాసుయందు జీవన్ దాసు ఏజెంటు ఆనుకూలముగా నుండెను. జీవన్ దాసు ఏజెం టును జామినక్రింద 3 వేల రూపాయలడిగి మేజిస్ట్రేటు యూ సపును 18 వేలకిగను. పోలీసువారు చేసిన విచారణ ప్రకార ము జీవన్ దాసు ఏజెంటు యూసుపుతో కుట్ర జేసి జీవన్ దాసు పేరు పోర్టర్ జేసి యొక లేఖను స్పష్టించి వారు గారినుండి 6000 రూపాయలను తీసుకొనిరి. (ఈమొత్తమును జీ వన్ దాసుగారు ఇంగ్లాండులో రెండు గుట్టములను కొనుటకై వ్యయముగా వారుగారి కొనంగియుండిరి.) ఈవిధముగా సంపాదించిన సొమ్మును జీవన్ దాసు ఏజెంటును యూసుపును పం చుకొనిరి. మేజిస్ట్రేటు జీవన్ దాసునుగాని వారుగారిని గాని విచారింపకుండ పోర్టర్ చేసిట్లుగా యూసుపుమీద సేరముల ను తయారుచేసి పోర్టర్ క్రింద యూసు పొక్కడు మాత్రమే విచారింపబడునట్లు యంత్రవిచ్చెను. పోర్టర్ విషయమున జీవ నుదాసు ఏజెంటు విడుదల చేయబడెను. అవిధముగా మేజిస్ట్రే టు కేసులను పోలీసువారి చేతిలోబొమ్మ యై పోయినాడు.

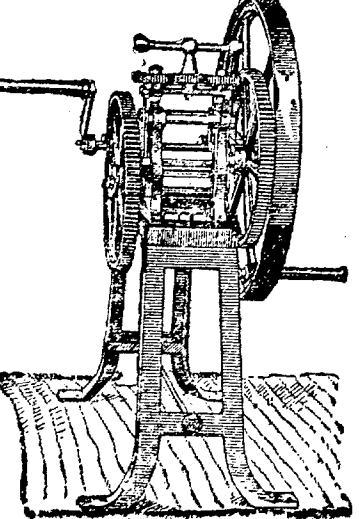
మరియు జీవన్ దాసు మేజిస్ట్రేటు అనుజ్ఞలేకుండా కో ర్టునుండి వెదలి పోయినాడు. ఆర్డరు పీటులో జీవన్ దాసును తి రిగిరమ్మని మందలించునట్లుగా నుండెను. కాని అతడట్లురాలే దు. మేజిస్ట్రేటు జీవన్ దాసుపై చర్యదీసి కొనస లేదు. జ బల్ పూరులో జీవన్ దాసుకు పెద్దపలుకుబడి కలదు. అందు వల్లనే ఆమేజిస్ట్రేటు జీవన్ దాసుపై సేచర్యయు దీసుకొనలేక పోయెను. మేజిస్ట్రేటుండేటువంటి నర్మవాక్కుబట్టి ఆవోక్త తీసిన రాజపాలసింగు మేజిస్ట్రేటును రహస్యముగా కలుసుకొనె నని మేజిస్ట్రేటు తన సమాధానములో నొప్పుకొనెను.

పోర్టర్ ఫిర్యాదమీయు లేదు గావున నాన్ కాగ్నిజబుల్ కేసులో పోలీసువారి రిచ్చేసహచారములన చర్యను తీసుకొన జాలనని ముగింపుచు దత్తు గారు చెప్పిరి. జిల్లాపోలీసు నూప ర్నెంటు రాజపాలసింగుగారిచే సలహాపొందిన ప్రభుత్వవ్యాయ వాది డాక్యుగారు యూసుపుపై మేజిస్ట్రేటుకు ద్వేషభావము లేదనియు, సేరమును గుర్తించుటలో మేజిస్ట్రేటు వ్యాయమే చేసెననియు బదులుచెప్పి, ఆలస్యమును గాన యూసుపును పెద్దమునిచారణకు పంపగూడదని అభ్యంతర పెట్టెను. జీవన్ దాసు మేజిస్ట్రేటు అనుజ్ఞలేకుండా కోర్టునుండి వెదలిపోయి నందుకును తిరిగి కోర్టుకు రానందుకును చర్య దీసుకొనకుండు టలో మేజిస్ట్రేటు తన బలహీనతనే గనపరచెనని అదేవనలో జూడిషియల్ కమిషన రునెను. (అ. ప్రె.)

రూజువెల్లు యూత్రికులు

సిహా, జూలై 16:— కర్నూలు రూజువెల్లు, వారి సంఘమును కాంగ్రు దాటి 5 మకాములు పైబడి చేరి యుండు రనియు కాంగ్రునుండి వార్త చేరినది. (అ. ప్రె.)

రేకుల మిషనులు

వెండి బంగారు నగలపనిచేయువారికి రేకులు తీయుటకు ప యోగవతు విషమ లు మేము నిగుమతి చేసి ఇతరులకంటె స రసమైనవలకు విక్ర యించుచున్నాము. సి. హెచ్. శోభనాచలం అందు నన్ను, చిలకలూడి పొట్టు, మచిలీపట్నం.

గవర్నరు చిత్తూరు పర్యటనము

పుంగుూరు జమీందారు సన్నాహములు గుడిచెదరు

దిల్ కుషు బాగునందు గవర్నరుగారు విందు గుడిచెదరు (ఒక విలేఖరి)

పుంగుూరు, జూలై 17—గవర్నరుగారు సతీ సమేత మగ యానెల 15 వ తేదీకి చిత్తూరు వచ్చిరి. నిన్న సాయం త్రము వారలకు హృదయ పూర్వకమున స్వాగత మీయబడెను. నగరమందలి బెద్దలు ఆ సమయమున సభ నలంకరించిరి.

పలమనేరుమీదుగ గవర్నరు దంపతులు ఒంటిగంటకు పుంగుూరు వచ్చెదరు. దిల్ కుషు బాగునందు ఫలహారము చేసెదరు. పుంగుూరు జమీందారుగారు రుస రాజా సోమ శేఖర చిక్కాయశోవంత బహదూరుగారు చక్కని సన్నాహములను గవర్నరు దంపతుల సన్మానించుటకు గావించుచున్నారు.

ఫలహారములకును విందులకును గావలసియున్న భోజన సామగ్రలను బండెడు దీసికొని బెంగళూరునుండి నిన్న రాత్రి కిలవేందరుగారు వచ్చిరి. బార్లను కంటెనెర్ తాలూకు మీషుగారు కూడ దిగెను. కొన్ని క్రావ్యమున గీతములను సేతు పాడుటకు స్పృతుగారు సహాయ్య మిటికి బ్యాండును దీసికొనివచ్చిరి. గీత ముల పాడుట ముగిసిన పిదప వెండి అంబారుమీదు గవర్నరు దంపతులు జమీందారుగారి రాజనగరికి ఉత్సవముతో ఊరే గించి దీసికొని పోవబడెదరు.

రేవనంతరము జమీందారుగారి పినతండ్రిగారు, రాజాకు మారు చిక్కగారు, రాణి పార్వతమ్మ, రాణి వీరమ్మణియును జమీందారుగారి నృతనాథ, చిన్న వీరమ్మణి, నంజమ్మణి, కీర్తి శేషులను ప్రాత జమీందారుగారి భార్యలు, రాజాగారి పదేండ్ల కూతురగు మహదేవమ్మ, వర్తమానపు జమీందారు, వారి భార్య రాణి పార్వతమ్మణి, పవిత్ర రామదేవాయి, మేనేజరు ఆన్నీ రామారావుగార్లు గవర్నరుగారికి పరిచయము గావింపబడెదరు. గవర్నరు దంపతులకు సన్మానప్రత మర్పింపబడును. లక్ష్మీవిగ్ర హము చెక్కబడి, బెంగళూరు యిండియను జ్యూలరీ మాస్టరు రిచే చిత్రముగ నగిషేపని చూపబడినట్టి, రజితపేటికయందు సన్మానప్రతము అమర్చబడి, గవర్నరు దంపతుల కర్పింపబడును. పుంగుూరునందు గవర్నరు దంపతులు కులాసాగా కాల తేపముచేసి మదనపల్లి వెడలెదరు. (తంతిద్వారా)

బందరుగవర్నరు మెంటు హాస్టలు

బందరు పట్టణమున నిమ్మజాతులకై స్థాపింపబడిన వన తి గృహము "శ్రీనందాశ్రమము"నందు 50 మంది విద్యార్థులకు మాత్రమే నసతిగలదు. అందుకై 50 మందికి ప్రవేశపు ఆర్డరు పంపబడి యిప్పటికి 42 మంది చేరినారు. మిగిలిన విద్యార్థులు ఒకటిరెండురోజులలో చేరనున్నారు. కాన వసతిగృహమున నికస్థానములు లేవనియు, విద్యార్థు లికాయాసపడిరావలదనియు తెలియజేయుచున్నాను.

వే. రాంజీరావు, గా|| నూపర్నెంటు.

రాజప్రతినిధి పర్యటనము

సిహా, జూలై 16:— రాజప్రతినిధియ భార్యయు, సానుదరులై 18 వ తేదీని సిహాలో బయలుదేలి జయపురం, కొలసంస్థానములను సందర్శించి తిరిగి సిహాకు 27 వ తేదీని వత్తురు. (అ. ప్రె.)

రత్న పురుష లేహ్యం

శుక్లవస్త్రమును పోగొట్టి బలముగలుగజేయు అద్భుతలే హ్యం. ఏకారణముచే సంభవించిన శుక్లవస్త్ర మైనను పారదోలు నని అనేకులు కొనియాడినారు. ఈలేహ్యమువల్ల వచ్చినదగ్గ, మూత్రరోగములుకూడా తగ్గును. డబ్బీ రు 3-4-0.

శగలేహ్యం:—ఏజాతి శగకైన మదుర్పు అద్భుత ముందు. డబ్బీ రు, 1-8-0 లు.

పూర్వచంద్రోదయము

క్షయరోగములు, శుక్లమేహము మొదలగు వస్తువుగ ములు తగ్గించు రాతౌషధము. తు 1 కి రు 14 లు, పట్టాభిరామ వైద్యశాల గోదావరిజిల్లా (రాయవరం)

రాచిన్నన్ను "వేలెంటు" బార్లీ

ఈ విధము స్వాధీనమైన పాటుయిచ్చుటకు
వీలులేని ప్రతి విధ తల్లికి, శ్రేష్ఠమైన ఆహార
మేది యను నుండును గలుగుచున్నది. విధము
సులభముగా చేర్చు ను నట్టి రాచిన్నన్ను
"వేలెంటు" బార్లీతో తయారు చేయబడిన
గంజితో ఆవు, లేక గేదె, లేక మేకపాలు, లేక
కాచిన లేక డబ్బాపాలు, లేక యితర యేకవృత్తి
పాలునుచ్చి యిచ్చునను మంచిది.

రాచిన్నన్ను "వేలెంటు" బార్లీతో
తయారు చేయబడిన గంజితో, లేక లబ్బాహార
మును విడ్డ తల్లికి యిచ్చి, విడ్డకు పాలను ధారా
ళముగా యిచ్చుటకు తోడ్పడును.

బుహిషేకము నిడి చాల మంచిది.

ముఖ్యముగా జ్వరముచే బాధపడువానికి మిగత
పదార్థములన్నియు విమనమునవచ్చును ఇది రక్త
మును. చల్లపరచి కడుపులో యిముడునట్లు
జేయును.

రాచిన్నన్ను "వేలెంటు" బార్లీతో
తయారు చేయబడిన గంజితో లేక లబ్బాహారము
యెప్పుడచే గొప్పగా సిఫార్సు చేయబడుచున్నది.
తరచుగా పీచునున్నచుతో కలపబడి, మలిన
మూలము పెరల్ బార్లీని వాడుటను మానుడు.

No 1

అమృతాంజనము

జగత్ప్రసిద్ధమైనది

అన్ని సువ్వలకుమంచిమందు

అమృతాంజనము ప్రాచ్యుతేక మూలికల సంపుటిచే
హిందూదేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోకప్రఖ్యాత
మైనమందు. ఇది ఇప్పుడెప్పుడు తయారగుచున్న క్రొత్త
మందు గాదు. ఇరువేండుగా తేకమునం దంతయును
వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన. దివ్యామృతము
సోపానము, వాపులు, గాయములు, దిశ్చలు, పొట్టు
బెలుకులు, మొదలగు బాధలకు అమృతాంజనము ప్రథమ
సహాయముగా మెంటు పనిజేయును. చర్మముపైన
రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి సోపానము
పోగలవు. నెత్తురు ప్రతిక్షణమునందును శరీరాంగములకు
ఆహారవదార్థములను గొనిపోయి అచ్చటి శిథిలవదార్థము
లను గ్రహించి ప్రాణరక్షణము జేయుచున్నది.

అన్నిసాపులో దొరకును

తామర తైలము

తామర, తీట, గజ్జిక మంచది.

దంతచూర్ణము

వండ్ల పోటుకు తీపులకు మంచిపాడుము.

మోహిని తైలము

వెండ్రుకలను మించి నిగనిగలాడించును

కండ్లకు చలువచేయును

ప్రిపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది

అమృతాంజనం డిపో,

మదరాసు - బొంబాయి

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘసభ

ది 27-7-25 తేదీని గంటూరులో జరుగనున్న ఆంధ్ర
రాష్ట్రకాంగ్రెసుసంఘ సభలో యీ దిగువతీర్మానములను
ఉపరాధిప దలమొన్నాను గాన సవరు అంశములు తమప్రతి
కామమున సంఘసభ్యు లెల్లరకును తెలియగలందులకై ప్రచు
రించు నేడుచున్నాను.

"1. కాన్వెన్షన్ముతము న్యాయమును లేని అనేక లో
పములను గమనించి లోగడ రాజమహేంద్రవరములో జరిగిన
ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘసభ యెన్నికలను యీసభవారు
రద్దుచేస్తూ, నూతనముగా కాంగ్రెసుసంఘసభవారు యేర్పాటు
చేయవలయు నని తీర్మానించుచున్నారు.

రాష్ట్రకాంగ్రెసుయొక్క ప్రచారములు చాకచక్యము
గను సామరస్యముతోడను జరుగుటగాను నూతన కాంగ్రెసు
సంఘసభవారు ఒక అధ్యక్షులు వారిచే నియమింపబడు యెన
మందుగురు యితరసభ్యులతో గూడి యుండవలెను. అట్టిసంఘ
మును ప్రత్యేకముగా జరుపబడిన రాష్ట్రసంఘసభయందు సమా
వేశమును సభ్యులలో సభికసంఖ్యకులచే నంగీకరింపబడిన విశ్వా
సరాహిత్య తీర్మానముచే తొలగింపవలయును.

2. ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘసభకు లగు దేశభక్త
కొండు వెంకటప్పయ్యగారు ది 19-1-1925 తేదీని కాంగ్రెసు
సభ్యులలో నొకరు ఆంధ్రరాష్ట్ర దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి
పేరు ప్రతిపక్షములోని అంశములతో యీసంఘము
వారి కెట్టి సంబంధమును లేదని యీసభవారు విశదీకరించు
చున్నారు.

రాష్ట్రములోని పత్రికాధిపులు తమకు న్యాయముని
తోచినరీతిని రాష్ట్రసంఘము యొక్కయు ఇతర కాంగ్రెసు
సంస్థలయొక్కయు చర్యలను యెప్పటివలెనే విమర్శించుటకు సం
పూర్ణాధికారముగలవని అభిప్రాయమును సభ అట్టి విమర్శనలకు అను

మతముతోచినప్పుడు బహిరంగముగా పత్రికామఖమున సమా
ధానముగాని సమజాయజ్ఞిగాని యిచ్చుట వచ్చు యీసంఘసభ్యు
లకు యెట్టి విధమయిన అధికారమును చెలాయింపకూడదని
ఈసభవారు తీర్మానించు చున్నారు.

గుమ్మడిదల వెంకటసుబ్బారావు
రాష్ట్ర కాంగ్రెసుసభ్యుడు.

నిడదవోలు, నర్సాపురం రైల్వే

నిడదవోలునుంచి నర్సాపురముకు 84 మైళ్లు. ఇప్పుడు
నిడదవోలునుంచి వేయి రైల్వే మార్గము 60 మైళ్లు సుమారని
తెలియించుచున్నది. ఈ మార్గము నిడదవోలు నుంచి నూటి
గా అత్తిలివద్ద మంచిలి వరకు వచ్చి అచ్చటినుంచి 12 మైళ్లు
సుమారు యెగువకు భీమవరం వెళ్లి తిరుగా దిగువకు నూటిగా
16 మైళ్లు పాలకొల్లు వచ్చి నర్సాపురం వచ్చుచున్నది. ఇది
యెంతో శ్రమశాలిమైన మనము విచారించవలసి యున్నది. నర్సా
పురంనుంచి బయలుదేరు ప్రయాణికుడు, అత్తిలి వెళ్లవలసియుం
డే యిప్పుడు కంకరరోడ్డుమీద 16 మైళ్లు వెళ్లుటకు బదులుగా
84 మైళ్లు రైలుమీద ప్రయాణముచేయవలసి యున్నది. ఈ
ప్రయాణముకు రైలు ఆలా తిరిగినప్పుడు పట్టికి యీలా వాటన
స్వల్ప ఖర్చుతో వెళ్ళవచ్చును. నర్సాపురంకు నిడదవోలుకు 84
మైళ్లు అయినప్పుడు పాలకొల్లుకు 10 మైళ్లు దూరములోనున్న
అత్తిలి సవరు 84 మైళ్లు రైలు యిచ్చుకోవలసి వచ్చుచున్నది.
ఇది యిట్లుండగా ఆమలాపురం, రాజోలు, నర్సాపురం,
తాలాకాలను ముఖ్యపట్టణములు మాడపానమున్న, గొప్ప
వర్తకమును, అనగా, విశాఖపట్నం, గోదావరి పట్టణం, గంటూరు
జిల్లాలకున్న, యింకా యితరపట్టణములనున్న కోస్తాల
కున్న ఎగువలోయ ధాన్యం బియ్యం కొబ్బరిపత్రైరా పండు
పాలకొల్లు గ్రామములో గుడివాడ, నిడదవోలు జంక్షను స్థాన
ము చేయక, యొక్కడో వర్తకముకు వీలుకాని కీమవరంలో
మాడలిస్థానముచేయుట యెంతయుబాగులేదు. నష్టము కలుగును.

ఇప్పుడు పాలకొల్లునుంచి నిడదవోలు పోవు సరదులు కైలు
మీద పంపించినయెడల పడవమీద వాడెట్లుందుకు అయ్యే
చార్జీకంటే 4 రేట్లు యెక్కువ అవును కానకై రైలుకు యెంత
మాత్రం రాబడి వుండదు. ఇందువిషయమై రైల్వేవారు, మన
డిప్టిమెంట్వారు ముఖ్యముగా గమనించవలసియున్నది.
అందుచేత యిప్పుడు ఆచరణలోనున్న మార్గపు స్థాన మారి-
నిడదవోలుమీదుగా తిరుగు, అత్తిలిమీదుగా పాలకొల్లు
నుంచి నర్సాపురంకు నిడదవోలు రైలును గుడివాడనుండి
వచ్చేది భీమవరంమీదుగా పాలకొల్లులోనున్న కలిపినయెడల
రైల్వేకు విశేషమైన లాభము రాగలదు. పడవమీద పంపుట
ఆవసరముండదుగాన యిందువిషయమై డిప్టిమెంట్ ప్రతి
నిధులు పోరాడి మునిగియున్నది. ఈసమయందాటిలే లాభము
లేదు. నర్సాపురం తమకు తాలాకా ప్రజలు, వర్తకలు, ము
ఖ్యముగా పట్టుపట్టవలసియున్నది. రైలుయెడల వర్తకంకు ఆసార
నష్టం కలుగును.

వడిచె గోపాలకృష్ణమూర్తి,
పాలకొల్లు.

నచ్చనివా! సామ్యుహపను చేయుచును!!

జాతకరత్నము 11 భాగము

ఇది సుమారు 280 పుటలుగల యద్భుతగ్రంథము. లగ్న
స్థులము, భావస్థులము, గ్రహస్థులము, అష్టకవర్ణ, పోడికం
వర్ణ, ద్వాదశభావఫలితములు, నశాంతర్దశాఫలితములు, మున్న
గు పెక్కుహంశములతో శ్లోకతాత్పర్యరూపమున ఈగ్రంథము
వ్రాయబడియున్నది. పెక్కుజాతకము లుదాహరణగా కలిగి
ద్వాదశభావమును చర్చింపబడినవి. జ్యోతిషాంశములన్నియు
చక్కగా ఇవ్వబడినవి. ఇది యింటిజ్యోతిషము.

వెల 2 0 0. మొదటిభాగము రు 1-0-0 పాస్తేటి ప్రత్యేకము.

గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషమాలయము,

కళింగోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

మదరాసు హిందూమత ధర్మా దాయముల శాసనము

పాఠకుల యువయోగార్థమై, యీ శాసనమును
భోజ్యులకు జారీ చేయుచున్నది
దీని ముద్రించుచున్నాము

9 వ అధ్యాయము.

నానా విషయములు.

విధులను చేయుటకు లోకము గవర్న మెంటుకుగల అధికారము.

67. 1 ఈ యాక్టుయొక్క కార్యము లన్నిటినిగూని, లేదా వాటిలో వేటినిగూని నెరవేర్చుటకు వాటికి విరుద్ధము కాని విధులను లోకము గవర్న మెంటువారు చేయవచ్చును.

2. పైని చెప్పబడిన సామాన్యాధికారమునకు భంగము లేకుండ, ముఖ్యముగా ఈక్రింది విషయములనుగూర్చి విధులను చేయుటకు వారికి అధికారముండవలెను—

(ఎ) నిర్ణయింపబడవలసినవిగా ఈ యాక్టువలన స్పష్టముగా కోరబడిన లేదా అంగీకరింపబడిన యావత్తు విషయములు; (బి) ఎన్నికదారులను రిజిస్టరుచేయుట; (సి) అభ్యర్థులను పేర్కొనుటలు; ఎన్నిక కాలములు; పోటీలను నిర్వహించుటలనుబట్టి యు తక్కువైనట్లయినట్టియు పద్ధతి, ఎన్నికల ఫలితములను తెలియజేయుట; ప్రకటించుట; (డి) విచారణలను జరుపుట; ఎన్నికలకు సంబంధించిన తగాయిదాలను తీర్చుట; (ఇ) విచారణలు జరుపుటకును సాక్షులను పిలిపించి విచారించుటకును దస్తావేజులను హాజరుపరచవలసిన నిర్బంధించుటకును బోర్డుయొక్క ప్రెసిడెంటుకును కమిషనర్లకును గల అధికారములు; (ఎఫ్) బోర్డు ప్రెసిడెంటుకు కమిషనర్లకు సెలవుయిచ్చుట; సెలవు అలవచ్చుట; ట్రావెలింగు అలవచ్చుట; అట్టి ప్రెసిడెంటు, కమిషనరులపై నాకరికే సంబంధించిన సాధారణమైన నియమములు; (జి) బోర్డులు పంపుకోవలసిన బడ్జెట్లు, రిపోర్టులు, లెక్కలు; రివీన్సులు లేదా ఇతరసమాచారము; (హెచ్) బోర్డులకు వచ్చు డబ్బుగట్టులు, పనివాండ్లు—రిసండులనైన యివి; (ఐ) పీకి సెలవు, సెలవు అలవచ్చుట; ట్రావెలింగు అలవచ్చుట; వారికోరసు ప్రావిడెంటుఫండ్లను ఏర్పాటుచేయుట; సాధారణముగా, వారి నాకరినగురించిన నియమములు; (ఎఫ్) ఆడిటర్ల స్థాపును (సిబ్బందిని) నిర్మించుట; వారిజీతములు, అలవచ్చుట; అట్టి స్థాపుపై యధికారము; దానికిన్ని బోర్డుకు కమిటీలకు బ్రస్టీలకునుగల సంబంధములు; సాధారణముగా ఆడిటర్ల పనినిగురించి నియమములు; (జి) ఆడిటరు (తనికీ) యొక్క ఖర్చును లెక్క పెట్టుట దానిని బోర్డుకు కమిటీలకు పంపించి పెట్టుట; (కె) బోర్డుల, కమిటీల లేదా ధర్మాదాయముల లెక్కలు తనిఖీచేయుటకు ప్రకటించబడవలసిన విధము, తనిఖీ సమయము, స్థలము, ఆడిటరుయొక్క రిపోర్టు సమానా, అందలి అంశములు;

(1) ఒక మత సంబంధమైన ఎంజామెంటుయొక్క రాబడి లెక్కపెట్టవలసిన పద్ధతి
(2) ఈ సెక్షను ననుసరించి విధులను చేయుటకై అధికారము అవి ముందుగా ప్రకటించబడవలెనను మరతునకు లోబడి యుండవలెను.

షెడ్యూల్లను మార్పుట

68. (1) ఈ యాక్టుకు చేసిన షెడ్యూల్లలో వేటినినైనా మార్పుచేయుట, వాటికి చేర్చుట లేక వాటిని రద్దుచేయుట లోకము గవర్న మెంటువారు విధులను చేయవచ్చును.

(2) పైన చెప్పబడిన షెడ్యూల్లలో వేటినినైనా ఈ యాక్టులో చేయబడిన యావత్తునూచనలను (1) వ సబు సెక్షనులన అన్వయించిన అధికారములను చెల్లించుటలో సవరింపబడినట్లుండ ఆట్టి షెడ్యూల్లకు చేయబడిన నూచనలుగా గ్రహింపవలెను

(3) ఈ సెక్షను ననుసరించి చేయబడుట కర్తవ్యమైన విధుల మనోదా శాసన నిర్మాణాధికారియొక్క అనుమతితో చేయవలెను; మరియు శాసన నిర్మాణాధికారి ఆమోదము మార్పు లేక చేర్పు లేకుండగాని, మార్పులు లేక చేర్పులతోగాని తీర్మానములముగా ఆమోదించిన నేతర్ప అవిధులు చేయబడవలెను; కాని అట్టి ఆమోదము ఇవ్వబడినవిగా నట విధులు అవి ఆమోదించబడిన యావత్తుగా చేయబడవచ్చును; మరియు అట్టివిధులు అట్లు చేయబడినవిగానట ప్రకటించబడి అటుపై వారే ప్రార్థనైన సత్యాను అమలును కలిగియుండవలెను.

వ్యాజ్యములు

69. (1) ఏదేని మరము, లేదా దేవస్థానముమీద అధికారముగల బోర్డు లేదా కమిటీగాని, ప్రయోజనము గలిగియుండి బోర్డు అనుమతిని పొంది ఏమనిషినిగాని,

(ఎ) ఒక మరము లేదా మిహాయంపబడిన దేవస్థానముయొక్క బ్రస్టీని నియమించు లేదా తొలగించు;

(బి) ఒక బ్రస్టీకి ఏదైనా ఆస్తి ఒప్పగించు;

(సి) ఎంజామెంటుబడిన ఆస్తిలో లేదా దానియందలి ప్రయోజనములో ఎంతభాగము ఎంజామెంటు తాలూకు ఏ ప్రత్యేక ఉద్దేశమునకుగాని వేరేగా ఏర్పాటుచేయవలెనో ఆసంగతిని ప్రకటించు;

(డి) కేసుయొక్క స్వభావమునుబట్టి అవసరమగునట్టి జాస్తి లేక యితర సహాయమునిచ్చు;

డిక్రిని సాంధుటకు కోర్టులో ఒక వ్యాజ్యమును దాఖలు చేయవచ్చును.

1908 వ సం॥పు 5 వది

(2) 1908 వ సంవత్సరపు సివిలు ప్రొసీజరు కోడుయొక్క 92 వ 98 క సెక్షనులున్న, దాని మొదటి షెడ్యూలునందలి 1 వ ఉత్తరపులోని 8 వ విధియు, ఒక మత సంబంధమైన ఎంజామెంటుయొక్క పరిపాలన లేక నిర్వాహకము విషయమై ఏదైనా సహాయమును అడుగు ఏవ్యాజ్యమునకుగాని వర్తించుటకు, మరియు అట్టి పరిపాలన లేదా నిర్వాహకము విషయములో వ్యాజ్యమేదియును, ఈ ఆక్టుచే నిబంధింపబడినట్లు తప్ప దాఖలు చేయబడవలెను

ఎంజామెంటుఫండ్లనుండి వ్యాజ్యముల లేదా దరఖాస్తు ఖర్చులు ఇయ్యవలెనని కోర్టు ఆజ్ఞాపించవచ్చును

70. ఈ యాక్టు ననుసరించి ఏదేని వ్యాజ్యముయొక్క లేదా దరఖాస్తుయొక్క దానికి సంబంధించినట్టియు లేదా అట్టి వ్యాజ్యములోగాని అట్టి దరఖాస్తుమీదగాని జారీచేయబడిన డిక్రి లేదా ఉత్తరపుమీద ఏదేని అప్పీలుయొక్కయు దానికి సంబంధించినట్టియు ఖర్చులను చార్జీలను కోర్టువారి యిష్టానుసార గురించిన వారు, 64 వ సెక్షనుయొక్క నిబంధనలకు లోబడి సంబంధించిన ఎంజామెంటు సొత్తునుండి లేదా రాబడి నుండి అట్టి ఖర్చులు చార్జీలు యావత్తుగా వానిలో ఒక భాగముగాని ఇయ్యవలెననియో, వారు యుక్తమని తలచునట్టి విధమున అట్టి హనుష్యులచే అవి భరింపబడి చెల్లించబడవలెననియో ఆజ్ఞాపించవచ్చును.

1908 వ సం॥పు 5 వది

సివిలు ప్రొసీజరు కోడు 92 వ సెక్షను ననుసరించి యేర్పాటుచేయబడిన స్క్రీములచే పరిపాలింపబడు ఎంజామెంటు

71. ఒక మత సంబంధమైన ఎంజామెంటు పరిపాలన 1908 వ సంవత్సరపు సివిలు ప్రొసీజరుకోడు 92 వ సెక్షనుబట్టి ఏర్పాటు చేయబడిన ఏదేని స్క్రీమువలన పరిపాలింపబడునట్లయితే, అట్టి స్క్రీము, అట్టి స్క్రీము నిబంధనలకు విరుద్ధము గ నుండగల ఈ యాక్టు తాలూకు నిబంధనలతో నిమిత్తములేకుండ, ఈ యాక్టును బట్టి ఏర్పాటుచేయబడిన ఒక స్క్రీముగా భావించబడవలెను. మరియు అట్టి స్క్రీము ఈ యాక్టుచే నిబంధింపబడిన విధమున మార్చబడవచ్చును లేదా రద్దు చేయబడవచ్చును.

బ్రహ్మ తాలూకు స్థిరాస్తిని అన్యక్రంతము చేయుట

72. (1) ఒక మరమునకు లేదా దేవస్థానమునకు చెందిన ఏదేని స్థిరాస్తిని మార్పుకొనుట (ఎక్స్ చేంజి), అమ్ముట, లేదా తాకట్టుపెట్టుట, అయిదు ఏండ్లకు మించి కాలకిచ్చుట, ఆది, మరమునకు లేదా దేవస్థానమునకు ఆవశ్యకమో లాభకరమో అయియుండి మరముల, మిహాయంపబడిన దేవస్థానముల సంగతిలో, బోర్డుచేతను, తక్కిన దేవాలయముల సంగతిలో కమిటీచేతను అనుమతింపబడి యుండిననీ తప్ప చెల్లదగియుండదు లేదా అనలు కలిగియుండదు.

(2) మరము లేదా దేవస్థానము తాలూకు బ్రస్టీగాని, హక్కుగల ఏ మనిషిగాని (1) వ సబు సెక్షనునుబట్టి బోర్డు లేదా కమిటీ చేసిన యుత్తరువు లేదేనుండి ఒక సంవత్సరము లోగా అట్టి యుత్తరువును మార్పుకొరకో రద్దు చేయుట, కొరకో కోర్టువారికి దరఖాస్తు పెట్టుకోవచ్చును

(3) (2) వ సబు సెక్షను ననుసరించి దరఖాస్తు పెట్టుకొనబడియుండనప్పుడు (1) వ సబు సెక్షను క్రింద చేయబడిన బోర్డువారి లేదా కమిటీ ఉత్తరువును, అట్టి దరఖాస్తు పెట్టుకొనబడియున్నప్పుడు కోర్టువారి యుత్తరువును కడపటివిగా నుండవలెను.

కొంత మతసంబంధమును కొంత ఐహికమును అను

ఎంజామెంటుకు ఆస్తును వర్తింపజేయుట

73. (1) కొంత మత సంబంధ మగు నట్టియు కొంత ఐహికసంబంధ మగునట్టియు స్వభావముగల ఒక సంస్థాపనయొక్క పోషణము నిమిత్తముగాని దానికి సంబంధించిన ఏదైనా సేవ లేదా ధర్మము జరుపుటకుగాని ఒక ఎంజామెంటు ఏర్పాటు చేయబడియున్నప్పుడు లేదా ఆస్తియవ్వబడియున్నప్పుడు, లేదా ఏర్పాటు చేయబడిన ఎంజామెంటు లేదా యవ్వబడిన ఆస్తి కొంత నతప్రయోజనములకును కొంత ఐహిక ప్రయోజనములకును వినియోగింపబడునప్పుడు

1817 వ సం॥పు 7 వ మదరాసు లెక్కలేవన

1817 వ సంవత్సరపు మదరాసు ఎంజామెంటు, ఎస్టీటు లెక్కలేవనలో ఏమిచెప్పబడియున్న దానితో నిమిత్తము లేకుండ అట్టి ఎంజామెంటు లేక ఆస్తిలో లేదా దానివలని రాబడిలో ఎంతభాగము మత ప్రయోజనములకు ప్రత్యేకింపబడవలసినదిన్ని బోర్డు నిర్ణయించవచ్చును. అట్టి భాగము అటు తరువాత ఒక మతసంబంధమైన ఎంజామెంటుగా భావించబడవలెను, మరియు దాని పరిపాలన ఈ యాక్టుయొక్క నిబంధనలను పాటించబడవలెను.

(2) (1) వ సబు సెక్షను ననుసరించిన యుత్తరువువలన బాధింపబడిన ఏ పార్టీ అయినను, నిర్ణయింపబడగలట్టి కాలము లోగా అట్టి యుత్తరువును మార్పుటకు లేదా రద్దుచేయుటకు కోర్టుకు దరఖాస్తు పెట్టుకొనవచ్చును, కాని అట్టి దరఖాస్తుయొక్క వర్గసాసనమునకు లోబడి బోర్డు యుత్తరువు కడపటిదిగా నుండవలెను.

బ్రస్టీకి మరము లేక దేవాలయముయొక్క స్వాధీనమును ఒప్పు చేప్పట

74. ఒక కమిటీ ఒక మనుష్యుని ఒక దేవాలయముయొక్క వంశపారంపర్యపు హక్కులేని బ్రస్టీగా నియమించినప్పుడు లేదా ఒక బోర్డు లేక కమిటీ ఒక వంశ పారంపర్యపు హక్కుగల బ్రస్టీయొక్క పనలను నిర్వహించుటకు ఒక మనిషిని నియమించియున్నప్పుడు అట్టి మనిషి మరము లేక దేవాలయముయొక్క లేదా దానికి సంబంధించిన యెంజామెంటుయొక్క స్వాధీనమును సాంధులలో ఎదుర్కొనబడినయెడల లేదా దాని స్వాధీనమును సాంధులకు చేయబడినయెడల, కోర్టు అట్లు నియమింపబడిన మనిషి దరఖాస్తు పెట్టుకొన్నమీదటను అతనిని నియమించు బోర్డు లేదా కమిటీ యుత్తరువు హాజరు పరచబడిన మీదటను దానిలో వివరింపబడగలట్టి ఆస్తియొక్క స్వాధీనమును ఏ మనిషికియిన ఒప్పుచేప్పటకు ఆజ్ఞాపించవచ్చును. స్థాపితమైన ఆచారములను సాంప్రదాయములను మినహాయించుట

75. ఈ యాక్టులో లేదా ఈ యాక్టు ననుసరించి స్పష్టముగా ఇతర విధమున నిబంధింపబడి యున్నట్లు తప్ప ఇందులోనున్న దేదియును ఒక మరము లేదా దేవాలయము తాలూకు స్థాపితమైన ఏ సాంప్రదాయమునగాని, అట్టి మరము లేదా దేవాలయములో ఆచారము వలనగాని యితర విధమున గాని ఏ మనుష్యునకైన హక్కుగల హక్కులను, మర్యాదలను వేరనవలెను, పై రాబడులను బాధించగూడదు.

ఈ యాక్టులన నిబంధింపబడినట్లు తప్ప మత సంబంధమయిన యెండవు మెంటులో గవర్న మెంటు వారు జోక్యము కలుగజేసికొనకూడదు.

76. ఈ యాక్టులోగాని యే యితర ఆక్టులోగాని నిబంధింపబడియున్నట్లు తప్ప లోకము గవర్న మెంటుకుగాని, తన ఉద్యోగహోదాలో లోకము గవర్న మెంటుయొక్క యే కార్యనిర్వాహక ఉద్యోగమునకుగాని, ఏ మతము లేక దేవాలయముయొక్క పోషణాధికారిగాని ఇవ్వబడినట్టి లేదా దానికి యితర విధమున చెందినట్టి ఏ భూమి లేక ఇతర ఆస్తిమీద పై విచారణ పూనుకొనుట లేదా వహించుట, దాని పోషణారమే చేయబడిన యే ఎండవు మెంటుయొక్కగాని నిర్వహణము లేక వినియోగములో యెట్లుగాని పాల్గొనుట లేదా ఏదయిన మత సంబంధమయిన ఎండవు మెంటుయొక్క బ్రస్టీని పేర్కొనుట లేక నియమించుట, లేదా ఏదేని మత సంబంధమయిన ఎండవు మెంటులో ఏ విధముగానైన సంబంధము కలిగియుండుట చట్ట సమ్మతమై యుండకూడదు.

ఈ యాక్టు ననుసరించి దస్తావేజులమీద వసూలు చేయబడదగిన కోర్టు రుసుములు

1922 వ సం॥పు 5 వ మదరాసు ఆక్టు

77. (1) 1922 వ సంవత్సరపు మదరాసు కోర్టు రుసుముల సవరణ ఆక్టుకు చేసిన 1 వ లేక 2 వ షెడ్యూలులో ఏమి చెప్పబడియున్న దానితో నిమిత్తము లేకుండ, 2 వ షెడ్యూలు

యొక్క 1వ 2వ కలములలో విరివిపడిన దస్తావేజులకు తగిన రుసుములు దానియొక్క 3వ కలములలో తెలుపబడిన రుసుములుగా నుండవలెను

1922 సంవత్సరపు 1వ మాసరాసు ఆట్టు

(2) 1922 సంవత్సరపు మదరాసు కోర్టు రుసుముల సవరణ ఆట్టుయొక్క బంధులు ఇతర విధమున సాగ్లయొక్క మట్టుకు 2-వ షెడ్యూలులో పేర్కొనబడిన దస్తావేజులకు వర్తించవలెను

చర్యలు నగరాలకు నకళ్లను ఇచ్చుట.

78. ఒక బోర్డు లేదా కమిటీయొక్క ప్రెసిడెంటు ఆయా సంగతికి తగినట్లు ఆబోర్డు లేదా కమిటీయొక్క చర్యలును, రికార్డులకును నకళ్లను బోధువారు సామాన్యమైన లేదా ప్రత్యేకమైన ఉత్తరువు ద్వారా నిర్ణయింపగలరని రుసుములు చెల్లించబడిన మీదను అట్టి మరకులకు లోబడియును ఇవ్వవచ్చును. 1872 వ సంవత్సరపు ఇండియా

1872 వ సం॥పు 1 వ ఆట్టు.

దేశపు సామ్యసంబంధమైన ఆట్టుయొక్క 76 వ సెక్షను లో నిబంధింపబడిన విధమున నకళ్లు సంబంధముగల బోర్డు లేదా కమిటీయొక్క ప్రెసిడెంటుచే సరిపై చేయబడవలెను.

1868 వ సం॥ పు 20 వ ఆట్టు.

ప్రస్తుత కమిటీలను పరిపాలించుటకు తాత్కాలిక నిబంధనలు

79. (1) ఈ యాక్టు ప్రారంభమునపుడును, 1868 వ సంవత్సరపు మరల ధర్మాదాయముల ఆట్టు సమకరించి స్థాపించబడిన ప్రతి కమిటీయును ఈ యాక్టుయొక్క నిబంధనల ననుసరించి క్రమముగా నిర్మింపబడియుండుటే భావింపబడవలెను.

(2) ఈ యాక్టు ప్రారంభమునపుడును ఉండు కమిటీల మొదలగునను, ప్రెసిడెంటుకును, అట్టి కమిటీలు ఈ యాక్టు ననుసరించి మొదటిసారి పునర్నిర్మాణము చేయబడునపుడు మొదలగునను ప్రెసిడెంటుకును ఈ యాక్టుయొక్క నిబంధనలు వర్తింపజేయబడుటలో అవి 1 వ షెడ్యూలులో గల విధులకు లోబడి వదులుబడవలెను.

కొన్ని తగాయదాలపరిష్కారము

80 (1) ఒక మామ లేదా దేవాలయమునకు ఈ యాక్టు వర్తించునా వర్తించదా యను లేదా ఒక దేవాలయము మినహాయించబడిన దేవాలయ హక్కునా కాదా యను తగాయదా ఏదైన బయలుదేరికప్పుడు అట్టి తగాయదా బోధువారిచే తీర్చానింపబడవలెను

(2) (1) వ సబు సెక్షను ననుసరించిన తీర్పుచే బాధించబడిన ప్రాప్తి అట్టితీర్పును మార్పుటకు లేదా రద్దుచేయుటకు ఒక సంవత్సరములోగా కోర్టుకు దరఖాస్తు పెట్టుకొనవచ్చును కాని, అట్టి దరఖాస్తుయొక్క పక్షనసానున బోబి బోరువారి యు రువు కడపటికిగాని ఉండవలెను

ఆట్టును అగ్రముజగువులలో గలను తొలగించుట

81. ఈ యాక్టు ప్రారంభమైన తరువాత ఏ మిస్ట్రీను మొదటిసారి నిర్మింపబడిన విషయమైగాని, పునర్నిర్మాణము చేయబడిన విషయమైగాని, లేదా ఈ యాక్టుయొక్క బంధనలను మొదటిసారి అనులలో పెట్టుబలో ఇతర విధమున గాని ఏ విధమునైనను ఏ కుగ్గరిని న వృద్ధులలో కలుగ నర్హులై యు వారు, సమయావసరమునుబట్టి చిక్కును తొలగించు కార్యము నిమిత్తము తమకు అగత్యముగా కనుపడు దేనినైన ఉత్తరువు ద్వారా చేయవచ్చును

క్షయము, కాశశ్వాసవ్యాధికి

అద్భుత చికిత్స

Cure for Tuberculosis

గడచిన మూడు సంవత్సరముగా శాసహోదరి(Tuberculosis) క్షయవ్యాధివలన ఊహించుచు తీరనిబాధ ననుభవించుచుండెను. ఆమెకు ఉత్తీర్ణతలయిన యింగ్లీషు డాక్టర్లవల్ల తగు ఔషధములు, ఇంజక్షన్లు యిప్పించియు అప్పటి కప్పటికి శాంతించుచుండినదే గాని వ్యాధి తెగి స్వస్థత గాకపోయెను. వ్యాధి గ్రస్తురాలును క్రమముగా శుష్కించి రానురాను బలహీనురాలు నగుచు చింతాక్రాంతురాలగుచు వచ్చెను. ఇట్లుండ కడకు (మద్రాసు, బ్రాజ్ఝీ, నెం. 159 రు నందుండు ఆంధ్ర ఆయుర్వేదపర్యవేషి లిమిటెడ్, ఇకోచార్జి డాక్టరు) వైద్యపరికోట జయరామునాయుడుగారి చికిత్సకు లోనై కొంతకాలముంచి వారిచ్చిన (Asthma Specific) శ్వాసకురారశ్యాము సిద్ధ భస్మమును ఉపయోగ పరచినందున ఆమెకు బహువేగముగా పూర్ణస్వస్థత బొంది ఆరోగ్యవంతురాలయినారు. వ్యాధి గ్రస్తురాలును యీ ఔషధముహేమను విశేషముగాకొనియాడుటయేగాక సేమను ఆమె దేహరోగ్యమును చూచి మిగుల సంతసించుచున్నాను.

మద్రాసు } (Sd) S. R. పంచాపకేశక,
5-7-25 } 29, లింగేశ్వరినిధి, కస్తూరుపుర, మద్రాసు.

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

చెన్న పురి బజారుధరలు

Powell's Extract of Golden

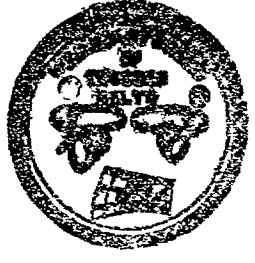
(4321) పవలుగారి అమోఘమైన గెనో నెగరో గమునకు అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

అంగ్ల ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది. నెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండములయొక్క వాపు, శుక్లనష్టము, బలహీనము, వీపులోనొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:—6 మోతాదులగెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే స్రవణము తప్పక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కలన్నియు మాయమగును. మూత్రముందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రూ. 1—4—0.
దీర్ఘవ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రూ. 1—8—0.
మా దివ్యౌషధములను సుప్రసిద్ధమైన దుకాణము లన్నిటిలోను దొరకును.
మా చిత్రవిచిత్రపు క్యాలలాగునకై వ్రాయుడు.
ఉత్తరము లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,
Manufacturing Chemists,
Lamington Road, BOMBAY

అమృతాంజనము

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్ర తియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

సరస్వతీ పవర్ పైన్ రాజమండ్రి

నూతనయంత్రములు!

మేలుకము అచ్చుననులకు నమ్మకముగా తావు

నూతన పరికరములు!!

తెలుగు-నాగరి-అరవము-ఇంగ్లీషు-లో గ్రంథములు మొదలగునవి ముద్రింపబడును.

లెటరు హెడ్డులు
కవర్లు
క్యాపుబుక్కులు

రసీదు బుక్కులు
శుభలేఖలు,
ఆఫ్ టోను బ్లాకులు

పలురంగుల వాల్ పేపర్లు
చక్కగా సరసముగురలకు
సకాలమున ముద్రింపబడును.

గ్రంథములలోని కుపయుక్తము లగు బొమ్మలు అనగా ఎంగ్రేవింగుపనులు చక్కగా తయారుచేయబడును.

కామినియా నూనె
వెంట్రుకలే అందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు

వెంట్రుకలు దువ్వినపుడు ఊడకమున్నే త్వర
పడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగ
పాడగును అట్లుకాకుండ నేడే కామి
యా నూనెను వాడి సత్వరముగా
శిరోజముల గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకలకే
జాడ్యమున్నను మాన్చి ఈ దివ్యౌషధము
వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లు
చేయును ఒక పరిక్షవల్ల మీకే తెలియగలదు.
మీ శిరోజముల నతి శుభ్రపరచును బుడ్డివెల
1 రూపాయి. 3 బుడ్ల ఫిరీదు రూ 2-10-0.
వీశీచార్జీలు ప్రత్యేకము.

ఆటో దిల్ బహారు

మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక అత్తరు కావలసియున్న
ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుడు.

1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 1 డ్రాం బుడ్డి 0-12-0

1/4 డ్రాం బుడ్డి 0-8-0] మీ చేతిరుమాలునందు

చుక్కలు వేసికొన్న పరిమళ మన్నిదిశలను వ్యాపించును.

వై కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులను ప్రతివోటను విక్రయింప
బడును. లేకున్న సోల్ ఏ శెట్లగు:—

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 బావ్వామిడు, బొంబాయి అని వ్రాసిన బిడయగలరు.

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

1 టో భాగము— వ్యాధుల స్వరూపమును, వాటికి
అనుభవశీధముగా సులభముగా చేయదగిన 600 యోగములును
గలవైద్యగ్రంథము. ప్రతివారియొక్క నుండదగినది

1-కి రు 1-4-0; వి. పి. 0-6-0

2 భాగము— శుద్ధులు, భస్మములు, పంటఖజ్జీలి ఔష
ధములు, ఆసవములు, అరిష్టములు, ద్రావకములు, మూర్తములు
కషాయములు. మొదలగునవి అనుభవపూర్వకముగా చేయుపద్ధ
తులతో వ్రాయబడియున్నది. ప్రతి వైద్యునికి ముఖ్యమయిన
గ్రంథము 1-కి రు 1-12-0 వి. పి. 0-6-0

ఆయుర్వేదచంద్రిక—ఆయుర్వేద, ఆరోగ్య, వస్తుసూ
చికత్వ, కారీర, అనుభవమోగ మొదలక అనేక విషయములను
విపులముగా వ్రాయుచుండు మాన్యుస్క్రిప్ట్. సంగ్రం 1-కి చందా
రు. 2-8-0 వాదిరి యువిరము 3 ను ఏకకాలముందు
గోరిన రు. 5-8-0 లను పంపబడును

పి. సి. పి. అండుకో., ఆయుర్వేదసమాజం
పెరిడేపి (నెల్లూరుశిల్లా)

మాన సోల్లా సి నీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

వెలసలభము! (పోస్టుఖర్చులప్రత్యేకము) గుణమధికము!
శరీరములో ఉష్ణోగ్రతముచే కలిగెడి వైశ్యకాల
కిమాత్రలు దివ్యవృత్తము. అశీర్ధము, అరుచి, ఆవులించులు,
అన్ని మాంసము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల
యందు బలక్షయము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు,
ప్రేళ్లు, అస్థులు మొదలగువానియందు గలిగెడి నొప్పలను
బోగొట్టి డేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈమాత్రలు మేహవారనొప్పలను వెంటనే మాన్పును.
ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ
ముగలచేరిన పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును.
ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

చిరువామా:— (1078)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా.